

KOOPERATİF MEVZUATI

- 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu
- Kooperatifler Muhasebe Yönetmeliği
- T ü z ü k l e r
- Tüketim Kooperatifi Anasözleşmesi
- Yapı Kooperatifi Anasözleşmesi

5610668026

TÜRK - İŞ YAYINLARI NO: 166

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

KOOPERATİF MEVZUATI

- 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu
- Muhasebe Yönetmeliği
- T ü z ü k l e r
- Tüketim Kooperatifi Anasözleşmesi
- Yapı Kooperatifi Anasözleşmesi

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ YAYINLARI N

Demirbaş No: 5794

Tasnif No: 346.6.0000

346.5610668026

KOO

1985

5794

KOO 1985

Dizgi - Baskı : YORUM MATBAASI LTD. ŞTİ.

Fevzi Çakmak Sokak No : 15/C

Tel : 29 61 20 Demirtepe-Ankara

İÇİNDEKİLER

— Ö N S Ö Z

— Kooperatifler Kanunu	7
— Kooperatif ve Üst Kuruluşları Genel Kurullarında Bulundurulacak Ticaret Bakanlığı Temsilcisinin Nitelik ve Görevleri Hakkında Tüzük	37
— Kooperatif Kontrolörleri ve Kooperatiflerin Kontrolörler, Üst Kuruluşlar ve ilgili Teşekkül ve Müesseselerce Denetimi Hakkında Tüzük	45
— Kooperatifler, Kooperatif Birlikleri, Kooperatif Merkez Birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği Muhasebe Yönetmeliği	51
— Tüketim Kooperatifi Örnek Anasözleşmesi	97
— Konut Yapı Kooperatifi Örnek Anasözleşmesi	125

Ö N S Ö Z

Konfederasyonumuzun kooperatifçilik çalışmalarında kaynak kitap olarak hazırlanan bu yayın, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu, Kooperatifler Muhasebe Yönetmeliği, ilgili Tüzükler ile Yapı ve Tüketim Kooperatifleri Örnek Anasözleşmelerini kapsıyor.

Konut yapı ve tüketim kooperatifleri yöneticileri, uygulamada sık sık mevzuat sorunları ile karşılaşmakta, seçimle işbaşına gelen yöneticiler, işlem ve hesaplarını hangi yasa, yönetmelik ve tüzük hükümlerine göre yapacaklarını genellikle bilmemektedirler. Uygulamada yapılan yasal hataların ise düzeltilmesi hem güç olmakta, hem de yöneticilerin idari ve cezai sorumluluklarla karşılaşmalarına neden olmaktadır.

Kooperatif Mevzuatı başlıklı bu yayınıımız, eğitim çalışmalarında kullanılması yanı sıra, tüketim ve yapı kooperatiflerimiz ile kooperatif kurulmasına yardımcı olacak sendika ve şube yöneticileri ile de gönderilecektir.

Kitabın hazırlanmasında katkıda bulunan AAFLI'ye teşekkürü görev biliriz.

Ankara, Nisan 1985.

**TÜRK-İŞ
YÖNETİM KURULU**

KOOPERATİFLER KANUNU

Kanun No : 1163

Kabul tarihi : 24 Nisan 1969

Resmî Gazete :

Tarihi : 10.5.1969

Sayısı : 13197

BİRİNCİ BÖLÜM

KOOPERATİF VE KURULUŞU

A) TARİF :

Madde 1 — Tüzül kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişileri ile özel idareler, belediyeler, köyler, cemiyetler ve dernekler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekküllere kooperatif denir.

B) KURULUŞ, MUTEBERLİK ŞARTLARI, İSİM KULLANMA YETKİSİ :

Madde 2 — Bir kooperatif en az 7 ortak tarafından imzalanacak anasözleşme ile kurulur. Anasözleşmedeki imzaların noterce onaylanması gerekir.

Yapı kooperatifleri ile konusuna taşınmaz mal temlikli dahil bulunan diğer kooperatiflerin anasözleşmelerinde ortaklara taşınmaz mal temlik edileceği hakkındaki taahhütler başka bir resmi şekil aranmaksızın muteberdir.

Sermaye miktarı sınırlandırılarak kooperatif kurulamaz. Kooperatif adını ancak bu kanuna göre kurulmuş teşekküller kullanabilir.

C) İZİN VERME, TESCİL VE İLÂN :

Madde 3 — Anasözleşme, Ticaret Bakanlığına verilir. Bakanlığın kuruluşu izin vermesi halinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilân olunur. Tescil ve ilân olunacak hususlar şunlardır :

- 1 — Anasözleşme tarihi,
- 2 — Kooperatifin amacı, konusu ve varsa süresi,
- 3 — Kooperatif unvanı ve merkezi,
- 4 — Kooperatifin sermayesi ve bunun nakdi kısmına karşılık olarak ödenen en az miktar ve her ortaklık payının değeri,
- 5 — Ortaklık payı belgelerinin ada yazılı olduğu,
- 6 — Aynı sermaye ve devranılan akçalı kıymetlerle işletmelerin neden ibaret oldukları ve bunlara biçilen değerler,
- 7 — Kooperatifin ne suretle temsil olunacağı ve denetleneceği,
- 8 — Yönetim Kurulu üyeleriyle kooperatifi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları,
- 9 — Kooperatifin yapacağı ilânların şekli ve anasözleşmede de bu hususta bir hüküm varsa yönetim kurulu kararlarının pay sahiplerine ne suretle bildirileceği,
- 10 — Kooperatifin şubeleri : Kooperatifler, lüzum gördükleri takdirde memleket içinde ve dışında şubeler açabilirler. Şubeler, merkezin sicil kaydına atıf yapılmak suretiyle bulundukları yer ticaret siciline tescil olunurlar.

Ticaret Bakanlığı, anasözleşmelerin, kanunun ihtiyari hükümlerinden ayrıldığını ileri sürerek kooperatifin kuruluşuna izin verirken kaçınmaz.

Anasözleşme değişiklikleri de kuruluşdaki usullere bağlıdır.

D) ANASÖZLEŞMEYE KONACAK HÜKÜMLER :

I — Mecburi hükümler :

Madde 4 — Kooperatif anasözleşmesinde aşağıdaki hususlara ait hükümlerin yer alması gerekir.

1. Kooperatifin adı ve merkezi,
2. Kooperatifin amacı ve çalışma konuları,
3. Ortaklık sıfatını kazandıran ve kaybettiren hal ve şartlar,
4. Ortakların pay tutarı ve kooperatif sermayesinin ödenme şekli, nakdi sermayenin en az 1/4'nün peşin ödenmesi,
5. Ortakların aynı sermaye koyup koymayacakları,

6. Kooperatiflerin yükümlerinden dolayı ortakların sorumluluk durumu ve derecesi,
7. Kooperatifin yönetici ve denetleyici organlarının görev ve yetki ve sorumlulukları ve seçim tarzları,
8. Kooperatifin temsiline ait hükümler.
9. Yıllık gelir gider farklarının, hesaplama ve kullanma şekilleri,
10. Kurucuların adı, soyadı iş ve konut adresleri.

II — İhtiyari hükümler :

Madde 5 — Anasözleşme ayrıca aşağıdaki hususları da kapsayabilir.

- 1 — Genel kurulun toplantısı, kararların alınması, oyların kullanılması hakkındaki hükümler,
- 2 — Kooperatifin çalışma şekline dair esaslar,
- 3 — Kooperatifin birliklerle olan münasebetleri,
- 4 — Kooperatifin diğer bir kooperatifle birleşmesine ait hükümler,
- 5 — Kooperatifin süresi.

III — Yorumlayıcı hükümler :

Madde 6 — 5. maddenin 1 ve 2. bentlerinde yazılı hususlar hakkında anasözleşmede hüküm olmadığı takdirde aşağıdaki hükümler uygulanır.

1 — Genel kurul, kooperatifi temsile yetkililer tarafından imzalanan taahhütlü mektuplarla veya mahalli gazete ile köylerde ise yazılı olarak imza karşılığı toplantıya çağrılır.

2 — Kooperatifin faaliyeti; kooperatifin amacı ve çalışma konusuyla sınırlıdır.

E) TÜZEL KİŞİLİĞİN KAZANILMASI VE SORUMLULUK :

Madde 7 — Kooperatif ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır. Tescilden önce kooperatif namına işlem yapanlar bunlardan şahsen ve zincirleme olarak sorumludur.

İKİNCİ BÖLÜM

ORTAKLIK SIFATININ KAZANILMASI VE KAYBEDİLMESİ

A) ORTAKLIĞA GİRME ŞARTLARI VE EK ÖDEMELER :

I — Yükümlerinin açıklanması :

Madde 8 — Kooperatif ortaklığına girmek için özel kişilerin medenî hakları kullanma yeterliğine sahip olmaları gerekir. Or-

tak olmak istiyen özel kişiler, kooperatif anasözleşmesi hükümlerini bütün hak ve ödevleri ile birlikte kabul ettiğini belirten bir yazı ile kooperatif yönetim kuruluna başvururlar. Kooperatif, ortaklarına kendi varlığının dışında şahsî bir sorumluluk veya ek ödemeler yüklüyor ise ortak olmak isteği, ancak istekli tarafından bu yükümlerin, açıkça kabulü yazılı olarak belirtildiği takdirde değer taşır.

II — Tüzel kişilerin ortaklığı :

Madde 9 — Özel idareler, belediyeler, köyler gibi kamu tüzel kişileri ile cemiyetler ve dernekler, kamu iktisadî teşebbüsleri ve kooperatifler, amaçları bakımından ilgilendikleri kooperatiflerin kuruluşlarına yardımcı olur, önderlik eder ve ortak olabilir.

I — Ortaklıköta çıkma serbestisi - tazminat :

Madde 10 — Her ortağın kooperatiften çıkma hakkı vardır. Çıkma keyfiyetinin kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürmesi halinde ayrılmak isteyen ortağın, muhik bir tazminat ödemesine dair hüküm anasözleşmeye konulabilir.

II — Ortaklıktan çıkmanın sınırlandırılması :

Madde 11 — Kooperatiften çıkma hakkının kullanılması, anasözleşme ile ençok 5 yıl için sınırlandırılabilir.

Haklı ve önemli sebeplerle bu süreden evvel çıkabileceği hususunda anasözleşmeye hüküm konulabilir.

Bir ortağın hiçbir suretle kooperatiften çıkamayacağına dair bağlamalar hükümsüzdür.

III — Bildirme süresi ve çıkma zamanı :

Madde 12 — Çıkış, ancak bir hesap senesi sonu için ve en az 6 ay önceden haber verilerek yapılır. Anasözleşmede daha kısa bir süre belirtilip hesap senesi içinde çıkışa müsaade edilebilir.

IV — Ortaklıktan çıkmayı kabulden kaçınma :

Madde 13 — Yönetim kurulu, anasözleşmeye uygun olarak yapılacak isteğe rağmen bir ortağın kooperatiften istifasını kabulden kaçınacak olursa, ortak dileğini noter aracılığı ile kooperatife bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir.

V — Ortağın ölümü ve ortaklığın devri :

Madde 14 — Ortağın ölümü ile ortaklık sıfatı sona erer.

Anasözleşmede gösterilecek şartlarla ölen ortağın mirasçılarının kooperatifte ortak olarak kalmaları sağlanabilir.

Ortaklık devredilebilir. Ancak bu hususta anasözleşmeye kısıtlayıcı hükümler konabilir.

VI — Görev veya hizmetin bitmesi, taşınmaz mal veya işletme karşılığı Ortaklık :

Madde 15 — Ortaklık sıfatı bir görev veya hizmetin yerine getirilmesine bağlı ise, bu görev veya hizmetin sona ermesi ile ortaklık sıfatı kalkar. Bu halde Anasözleşmeye hüküm konulmak suretiyle ortaklığın devamı sağlanabilir.

Ortaklık sıfatının kazanılması, anasözleşme ile bir taşınmaz malın mülkiyetine bağlı hakların kullanılmasına veya bir teşebbüsün işletilmesine bağlanabilir. Bu gibi hallerde taşınmaz malın mülkiyetinin veya işletmenin üçüncü şahıslara devir veya temlik ile ortaklık sıfatının bir hak olarak yeni malike veya işletmeyi alana geçebileceğini anasözleşme hüküm altına alabilir. Taşınmaz mala ait bu şekil iktisabın üçüncü şahıslara karşı muteber olması tapu siciline bu yoldan meşruhat verilmesine bağlıdır.

C) ORTAKLIKTAN ÇIKARILMA ESASLARI VE İTİRAZ :

Madde 16 — Anasözleşme, kooperatif ortaklığından çıkarılmayı gerektiren sebepleri tâyin edebilir. Bunların dışındaki haklı sebeplerle de ortaklıktan çıkarılmak mümkündür.

Ortaklıktan çıkarılmaya yönetim kurulunun teklifi ile genel kurulca karar verilir. Anasözleşme, çıkarılanın genel kurula başvurma hakkı saklı kalmak üzere, bu hususta yönetim kurulunu da yetkili kılabilir.

Çıkarılma kararı gerekçeli olarak tutanağa geçirileceği gibi, ortaklar defterine de yazılır. Kararın onaylı örneği, çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere, on gün içinde notere tevdi edilir. Bu ortak tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz davası açabilir. Tebliğ edilen karar, yönetim kurulunca verilmiş ise, ortak, üç aylık süre içinde genel kurula da itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere, yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılmaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası hakkı saklıdır.

Üç aylık süre içinde, genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarılma kararları kesinleşir.

D) KOOPERATİFTEN ÇIKAN VEYA ÇIKARILAN ORTAKLARLA HESAPLAŞMA SÜRESİ VE YÜKÜMLÜLÜK :

Madde 17 — Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortakların kendilerinin yahut mirasçılarının kooperatif varlığı üzerinde hakları olup olmadığı ve bu hakların nelerden ibaret bulunduğu anasözleşmede gösterilir. Bu haklar, yedek akçeler hariç olmak üzere, ortağın ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanır.

Kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürecek nitelikteki iade ve ödemeler anasözleşmede daha kısa bir süre tesbit edilmiş olsa bile genel kurulca üç ayı aşmamak üzere geciktirilebilir. Bu durumda kooperatifin muhik bir tazminat isteme hakkı saklıdır. Çıkan veya çıkarılan ortaklar ile mirasçılarının alacak ve hakları bunları isteyebilecekleri günden başlayarak beş yıl geçmekle zaman aşımına uğrar.

Çıkan veya çıkarılan ortağın sermaye veya mevduatından kısmen veya tamamen yoksun kalacağı hakkındaki şartlar hükümsüzdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTAKLARIN HAK VE ÖDEVLERİ

A) ORTAKLIK SENEDİ :

Madde 18 — Her ortağın üyelik haklarının, ada yazılı ortaklık senedi ile temsil olunması şarttır. Bu senede kooperatifin unvanı, sahibinin adı ve soyadı, iş ve konut adresi, kooperatife girdiği ve çıktığı tarihler yazılır. Bu hususlar senet sahibi ile kooperatifi temsile yetkisi olan kimseler tarafından imzalanır. Ortağın yatırdığı veya çektiği paralar tarih sırasıyla kaydedilir. Bu kayıtlar kooperatifin ödediği paralara ait ise ortak imza eder. İmzalı ortak senedi makbuz hükmündedir. Mezkûr senet anasözleşmeyi ihtiva etmek şartıyla ortaklık cüzdanı şeklinde de düzenlenebilir. Ortaklık senetleri kıymetli evrak niteliğinde olmayıp sadece beyyine vesikası hükmündedir.

B) ORTAKLIK PAYLARI, ŞAHSİ ALACAKLILAR :

Madde 19 — Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir. Anasözleşme, en yüksek had tesbit ederek bir ortak tarafından bu had dahilinde birden fazla pay alınmasına cevaz verebilir.

Bir ortak hiç bir suretle 30.000,— liradan fazla pay sahibi olamaz. Bir ortaklık senedinin değeri 100 liradan aşağı olamaz. Bir

kaç pay bir ortaklık senedinde gösterilebilir. Senetle temsil edilmeyen paylar 100 lira itibar olunur.

Her kooperatifin iştigal mevzuuna göre kredi talepleri bankalarca, müesseselerce veya şirketlerce öncelikle karşılanır.

Yapı kooperatiflerinin bankalardan, müesseselerden veya şirketlerden kredi alabilmesi için yapacakları meskenlerin kredi verecekler tarafından takdir olunacak maliyetinin en az 1/4'ünü yatırmış bulunması şarttır.

Bir ortağın şahsi alacaklıları, ancak ortağa ait faiz ve gelirden farklarından hissesine düşen miktarı ve kooperatifin dağılmasından ona ödenecek payı haczettirebilirler.

C) AYNİ SERMAYE :

Madde 20 — Ayn nevinden sermaye konması veya kooperatifin mevcut bir işletmeyi veya aynları devralması anasözleşme ile kabul edilebilir.

1. Değer biçme, bilirkişi :

Madde 21 — Anasözleşmede aynların değeri tesbit edilmemiş ise, bu tesbit kurucular tarafından toplantıya çağrılarak ilk genel kurulda ortak adedinin 2/3 ünü temsil eden ortakların çoğunluğu ile seçilecek bilirkişi tarafından yapılır.

Kuruluştan sonra girecek ortakların ayn nevinden sermaye koymaları halinde bu çağrı yönetim kurulu tarafından yapılır.

Ortakların, 2/3'ünün birleşmesi mümkün olmıyan hallerde bilirkişinin seçimi sulh hukuk mahkemesinden istenir.

Seçilen bilirkişi veya bilirkişiler tarafından verilen rapora karşı tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde mahallî sulh hukuk mahkemesine itiraz edebilirler. Mahkemenin vereceği karar kesindir.

2. Karar nisabı, raporların kabulü :

Madde 22 — 21. madde gereğince atanan bilirkişi, gereken raporları düzenleyip verdikten sonra yapılacak genel kurul toplantısında, konu görüşülür. Çağrı mektuplarına bilirkişi raporunun bir örneği eklenir.

Ortak sayısının en az yarısının asaleten ve temsilen toplantıda bulunması şartıyla bilirkişi raporları okunup incelendikten ve gereğinde ayn nevinden sermaye koyan kimselerin ve devralınacak işletmenin veya aynların sahibinin açıklamaları dinlendikten sonra değerlerinin aynen kabul veya reddine, yahut ilgililerin muvafakatiyle değerlendirilmesine çoğunlukla karar verilir.

C) HAK VE VECİBELERDE EŞİTLİK :

Madde 23 — Ortaklar bu kanunun kabul ettiği sesaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler.

1. Bilgi edinmek hakkı, bilanço :

Madde 24 — Yönetim kurulunun gelir gider farklarının dağıtım şekli hakkındaki tekliflerini ihtiva eden yıllık çalışma raporu ile bilanço ve denetçilerin 66. madde hükümlerine uygun olarak tanzim edecekleri rapor genel kurulun yıllık toplantısından en az 15 gün öncesinden itibaren bir yıl süre ile kooperatif merkezinde ve varsa şubelerinde ortakların tetkikine âmâde tutulur.

Talep eden ortaklara bilanço ve gelir gider farkı hesaplarının birer suretinin verilmesi mecburidir.

Ortakların bilgi edinmek hakkı, anasözleşme veya kooperatif organlarından birinin kararıyle bertaraf edilemez veya sınırlandırılmaz.

2. Ticari defterler ve sır saklama hükümleri ve ceza :

Madde 25 — Kooperatifin ticari defterleri ve haberleşme ile ilgili hususların tetkiki, genel kurulun açık bir müsaadesi veya yönetim kurulunun kararı ile mümkündür. İncelemesine müsaade edilen defter ve vesikalardan öğrenilecek sırlar hariç olmak üzere hiç bir ortak kooperatifin iş sırlarını öğrenmeye yetkili değildir. Her ortak ne suretle olursa olsun öğrenmiş olduğu kooperatife ait iş sırlarını, sonradan ortaklık hakkını kaybetmiş olsa dahi daima gizli tutmak zorundadır. Bu mecburiyete uymıyan ortak meydana gelecek zararlardan kooperatife karşı sorumlu olduğu gibi kooperatifin şikâyeti üzerine herhangi bir zarar umulmasa dahi bir yıla kadar hapis veya 500 liradan 10.000 liraya kadar ağır para cezasıyla veya her ikisiyle birlikte cezalandırılır.

3. Genel kurul toplantılarına katılmak, seçmek ve seçilmek hakkı :

Madde 26 — Kanun ve anasözleşme ile tesbit edilen yükümlerini yerine getirmiyen ortaklarla, altı ay evvel ortak olmıyan ortaklar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir. Ancak; görev kusurlarından veya suç teşkil eden eylemlerinden ötürü yönetim ve denetim kurullarından uzaklaştırılanlar kooperatif organlarına seçilemezler.

D) ORTAKLARIN ÖDEV VE SORUMLULUKLARI :

1 — Süre ve ortaklığın yok olması :

Madde 27 — Ortakların yükledikleri paylar için ödeyebilecekleri para tutarını anasözleşme belirtir. Kooperatif, sermaye yüklemelerinde borçlu veya sair ödemelerle yükümlü bulunan ortaklarından elde yazılı olarak veya taahhütlü mektupla, bu husus mümkün olmazsa ilânla ve münasip bir süre belirterek yükümlerini yerine getirmelerini ister. İlk isteğe uymıyan ve ikinci istemeden sonra da bir ay içinde yükümlerini yerine getirmiyenlerin ortaklığı kendiliğinden düşer. Ortaklığın düşmesi alâkalının, anasözleşme veya diğer suretlerle doğmuş borçlarının yok olmasını gerektirmez.

II — Kooperatifin sorumluluğu :

Madde 28 — Anasözleşmede aksine hüküm olmadıkça kooperatif ,alacaklılara karşı yalnız mamelekiyle sorumludur.

1. Sınırsız sorumluluk :

Madde 29 — Anasözleşme, kooperatifin varlığı borçlarını karşılamaya yetmediği hallerde, ortaklarının da şahsen ve sınırsız olarak sorumlu tutulacaklarını hüküm altına alabilir. Bu takdirde alacaklılar kooperatifin iflâsı veya diğer sebeplerle dağılması halinde alacaklarını tamamen sağlamazlarsa, kooperatifin borçlarından dolayı, kooperatif ortakları zincirleme ve bütün varlıklarıyla sorumlu olurlar.

2. Sınırlı sorumluluk :

Madde 30 — Anasözleşmeye kooperatif borçları için her ortağın kendi payından fazla olarak şahsen ve belirli bir miktara kadar kooperatiften sonra sorumlu olacakları hususunda bir hüküm konabilir. Ortakların tek başına sorumlu olacakları miktar kooperatifteki paylarının tutarı ile orantılı olarak da gösterilebilir.

İflâsın sonuna kadar bu sorumluluk iflâs idaresi tarafından ileri sürülür.

3. Ek ödeme yüklemi :

Madde 31 — Anasözleşme, ortakları ek ödemelerle yükümlendirebilir. Ancak, ek ödemelerin yalnız bilanço açıklarını kapatmada kullanılması şarttır. Ek ödeme yüklemi sınırsız olabileceği gibi belirli miktarlarla veya iş hacmi ile veya paylarla orantılı olarak sınırlandırılabilir.

Kooperatifin iflâsı halinde ek ödemeleri isteme hakkı iflâs idaresinindir.

4. Caiz olmıyan sınırlama :

Madde 32 — Sorumluluğu belirli bir zamana bırakan veya bazı ortak gruplarına yükleyen anasözleşme hükümleri muteber değildir.

5 — İflâs halinde usul :

Madde 33 — Ortakları şahsen sorumlu bulunan veya ek ödemelerle yükümlü bulunan bir kooperatifin iflâsı halinde iflâs idaresi sıra cetvelini düzenlemekle beraber ortaklardan her birinin payına düşen borcun ödenmesini kendilerinden ister.

Tahsil olunamıyan meblağlar diğer ortaklar arasında bölüşür. Aktif bakiyesi pay cetvellerinin kesin olarak tesbiti üzerine geri verilir. Ortakların birbirlerine rücu hakları saklıdır. Ortakların geçici olarak tesbit olunan boçlariyle pay cetveli aleyhine İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine göre itiraz hakları vardır.

6. Sorumluluk hükümlerinin değiştirilmesi :

Madde 34 — Ortakların sorumluluğu ve ek ödemeler yükümleri ile ilgili değiştirmeler ancak anasözleşmenin tâdili ile mümkündür. Sorumluluk ve ek ödeme yükümleri konulması veya bunların arttırılması, bu husustaki kararın tescili ile kooperatifin bütün alacakları lehine hüküm ifade eder. Sorumluluğun azaltılması hakkındaki kararlar, tescilden evvel doğmuş borçları kapsamaz.

7. Kooperatife yeni giren ortakların sorumluluğu :

Madde 35 — Ortakları şahsen sorumlu veya ek ödemelerle yükümlü bir kooperatifte, durumunu bilerek yeni giren kimse, girişinden önce doğmuş olan borçlardan diğer ortaklar gibi sorumlu olur. Buna aykırı mukavele hükümleriyle ortaklar arasındaki anlaşmalar üçüncü şahıslar hakkında hüküm ifade etmez.

8. Bir ortağın ayrılmasından veya Kooperatifin dağılmasından sonra sorumluluk :

Madde 36 — Sınırsız veya sınırlı sorumlu bir ortak ölür veya diğer bir sebeple Kooperatiften ayrılışının kesinleştiği tarihten başlıyarak bir yıl veya anasözleşme ile tesbit olunan daha uzun bir süre içinde kooperatif iflâs ettiği takdirde, ayrılmasından önce doğmuş olan borçlar için ortak sorumluluktan kurtulamaz.

Aynı şartlar altında veya aynı süre içinde ek ödeme yükümü de mevcut olmakta devam eder.

Bir kooperatif dağılırsa, dağılmanın Ticaret Siciline tescilinden başlayarak bir yıl veya anasözleşmede tesbit olunan daha uzun bir süre içinde kooperatifin iflâsının açılmasına karar verilmesi halinde ortaklar aynı şekilde ek ödemelerle birlikte sorumludurlar.

9. Sorumlulukta zamanasını :

Madde 37 — Alacaklıların, ortakların şahsi sorumluluklarından doğan isteme hakları, daha önce kanunî bir hüküm gereğince iflâs işlemlerinin sona ermesinden başlayarak daha bir yıl süre ile alacaklılardan her biri tarafından ileri sürülebilir.

Ortakların birbirine olan rücu hakları da bu hakka vücut veren ödemenin yapıldığı andan başlamak üzere bir yıl içinde zamanasına uğrar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KOOPERATİF HESAPLARI

A) GELİR GİDER FARKLARI, BÖLÜNMESİ VE PAYLARA FAİZ VERİLMESİ :

Madde 38 — Anasözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde ortaklara yapılan muamelelerden bir yıllık faaliyet sonunda elde edilen hasılanın tamamı gelir gider farkı olarak kooperatifin yedek akçelerine eklenir.

Gelir gider farkının ortaklar arasında bölüşülmesi öngörülmüş ise bu bölünme ortakların muameleleri oranında yapılır.

Gelir gider farkının en az % 50'si ortaklara dağıtıldıktan sonra ortakların sermaye paylarına genel kurul kararı ile en çok % 7 oranına kadar faiz ödenebileceği anasözleşmede hükme bağlanabilir.

Ortak dışı işlemlerden elde edilen hasıla dağıtılamaz. Bunlar kooperatifin gelişmesine yarıyacak işlerde kullanmak üzere özel bir fonda toplanır.

Bir yıllık faaliyet neticeleri menfi olduğu takdirde, açık, yedek akçelerden ve bunların kâfi gelmemesi halinde ek ödemelerle veya ortak sermaye payları ile karşılanır.

Menfi neticeler ortadan kaldırılmadıkça gelir gider farkı ve faiz dağıtımı yapılamaz.

B) YEDEK AKÇE AYRIMI :

Madde 39 — Gelir gider farkının en az % 10'u yedek akçe olarak ayrılmadıkça ortaklara dağıtma yapılamaz.

Yedek akçelerin ortaklara dağıtılacağına dair anasözleşmeye konacak hükümler muteber değildir.

C) ORTAK VE PERSONEL İÇİN YARDIM FONLARI :

Madde 40 — Anasözleşme gerek kooperatifin memurları ile işçileri, gerekse kooperatifin ortakları için yardım fonları kurulmasını hüküm altına alabilir.

Yardım amacı ile ayrılan kıymetler belirli ise, bunlar kooperatifin mamelekinden ayrılarak tahsis edildiği amaçlar için kullanılmak üzere özel bir hesaba alınır.

D) GELİR GİDER FARKINDAN İLK AYRILACAK FONLAR :

Madde 41 — Bölünecek gelir gider farkından ilk önce yedek akçe ile kanun veya anasözleşme gereğince kurulan diğer fonlara yatırılacak paralar ayrılır.

Yedek akçelerin ve özel fonların kullanılış şekil ve şartları anasözleşmede gösterilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

KOOPERATİF ORGANLARI

A) GENEL KURUL :

1 — Yetki :

Madde 42 — Genel kurul bütün ortakları temsil eden en yetkili organdır.

Genel kurul, aşağıdaki yetkilerini devir ve terk edemez.

1. Anasözleşmeyi değiştirmek,
2. Yönetim kurulu ve denetçiler kurulu üyeleriyle gerektiğinde tasfiye kurulunu seçmek,
3. İşletme hesabıyla bilanço ve gerektiğinde gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak,
4. Yönetim ve denetçiler kurullarını ibra etmek,
5. Kanun veya anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek.

II. Çağrı :

1 — Çağrıya yetkisi olanlar :

Madde 43 — Yönetim kurulu veya anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ ve gerektiğinde denetçiler kurulu ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırarak yetkisine sahiptirler.

2 — Ortakların isteği, Bakanlıkların çağrısı, mahkemenin izni:

Madde 44 — Dört ortaktan az olmamak kaydıyle ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine genel kurul toplantıya çağrılır.

Yönetim kurulu bu isteği en az on gün içinde yerine getirmedeği takdirde istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından, yapı kooperatiflerinde de İmar ve İskân Bakanlığı tarafından genel kurul toplantıya çağrılabilir.

Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma müsaadesini alabilirler.

3 — Şekil :

Madde 45 — Genel kurul, anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır

Toplantı nisabı anasözleşmede gösterilir.

İlânların bir örneği toplantıdan en az on gün evvel Ticaret Bakanlığına ve yapı kooperatiflerinde Ticaret Bakanlığına ve İmar ve İskân Bakanlığına da gönderilir.

III — Gündem :

Madde 46 — Toplantı çağrısına ve ilâna gündem yazılır. Anasözleşmenin değiştirilmesi bahis konusu ise, yapılacak ilânda değiştirilecek maddelerin numaralarının yazılması ile yetinilir.

Yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azli, hesap komisyonunun seçilmesi, bilanço incelenmesinin geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağrılması teklifi müstesna olmak üzere gündemde yazılı olmayan hususlar görüşülemez.

IV — Bütün pay sahiplerinin hazır bulunması hali :

Madde 47 — Kooperatifin bütün ortakları toplantıda hazır bulunduğu sürece ve bir itiraz olmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi kararlar alınabilir. Bu gibi kararların, ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gereklidir.

V — Oy hakkı :

1. Genel olarak :

Madde 48 — Genel kurulda her ortak yalnız bir oya sahiptir.

2. Temsil :

Madde 49 — Anasözleşmede açıklama bulunduğu takdirde bir ortak yazı ile izin vermek suretiyle genel kurul toplantısında oyunu ancak başka bir ortağa kullandırabilir. Bir ortak genel kurulda birden fazla ortağı temsil edemez.

Üye sayısı 1.000'ün üstünde olan kooperatiflerde anasözleşme ile her ortağın en çok 9 olmak üzere birden fazla başka ortağı temsil edebileceği öngörülebilir. Eş ve birinci derecede akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz.

3. Oy'a katılamayacaklar :

Madde 50 — Kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir suretle katılmış olanlar yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamazlar. Bu hüküm denetçiler hakkında uygulanmaz.

Ortaklardan hiçbiri kendisi veya karı ve kocası yahut usul ve furuu ile kooperatif arasında şahsî bir işe veya davaya dair olan görüşmelerde oy hakkını kullanamaz.

IV — Kararlar :

1. Genel olarak :

Madde 51 — Kanun veya anasözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarısından bir fazlasına itibar olunur.

Kooperatifin dağılması veya diğer bir kooperatifle birleşmesi ve anasözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların 2/3'ü çoğunluğu gereklidir. Anasözleşme, bu kararların alınması için oy çokluğu hakkında daha ağır hükümler koyabilir.

2. Ortakların paylarının artırılması :

Madde 52 — (2475 sayılı kanunla değişik şekli) Ortakların şahsi sorumluluklarının artırılması veya ek ödeme yükümleri ihdası hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların 3/4'ünün rızası gereklidir.

Ancak, kamu kuruluşlarından kredi alan yapı kooperatiflerinin kredi miktarının artırılmasından yararlanmak üzere alacakları kararlarda bu şart aranmaz ve 51 nci maddenin birinci fıkrası uygulanır.

Kararlar, ilandan başlayarak üç ay içinde kooperatiftan çık-tıklarını bildirmeleri halinde bunlara katılmayan ortakları bağla-maz. Bu takdirde kooperatiftan çıkma beyanı, kararın yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere hüküm ifade eder.

Bu suretle kooperatiftan çıkma hakkının kullanılması, bir ay-rılma tazminatı ödenmesine bağlı kılınamaz.

3. Kararların bozulması ve şartlar :

Madde 53 — Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile genel kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mah-kemeye başvurabilirler.

1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak key-fiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağıranın usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilân veya tebliğ edil-mediği yahut da genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olma-yan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sa-hipleri;

2. Yönetim kurulu;

3. Kararların yerine getirilmesi yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsî sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunla-rın her biri;

Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, yö-netim kurulu tarafından usulen ilân olunur.

Birinci fıkrada yazılı bir aylık hak düşüren sürenin sona er-mesinden önce duruşmaya başlanılamaz. Birden fazla bozma davası açıldığı takdirde, davalar birleştirilerek görülür.

Mahkeme kooperatifin isteği üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın mahiyet ve miktarını belirtmek mahkemeye aittir.

Bir kararın bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder.

4. Mektupla oy verme ve temsilciler toplantısı :

Madde 54 — Ortak sayısı 1.000'den fazla olan kooperatiflerde anasözleşmelerine kayıt konulmak suretiyle;

1 — Genel kurula ait kararlardan, hepsinin veya bir kısmının ortakların oylarını mektupla bildirmeleri suretiyle verilmesi,

2 — Ortakların gruplara ayrılarak verecekleri kararlarla tesbit edecekleri talimat gereğince oy vermek üzere kendi aralarından seçecekleri temsilciler topluluğu,

Genel kurul sayılabilir.

Mektupla oy bildirme halinde, mektupların yönetim kurulu ve Bakanlık temsilcisi önünde incelenmesi sonunda muhtevanın neden ibaret olduğu tesbit edilerek tutanağa yazılır. Hazır bulunanlar tarafından imza edilen tutanağa göre anlaşılan karar yürürlüğe girer.

Grup temsilcileri genel kurulunda her temsilci, temsil ettiği ortakların sayısı kadar oy'a sahiptir. Temsilcinin aldığı talimata aykırı olarak oy vermesi karara tesir etmez.

B) YÖNETİM KURULU :

1 — Ödevi ve üye sayısı:

Madde 55 — Yönetim kurulu, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde kooperatifin faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organıdır.

Yönetim kurulu en az üç üyeden kurulur. Bunların ve yedeklerinin kooperatif ortağı olmaları şarttır.

Yönetim kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişiler, temsilcilerinin isimlerini kooperatife bildirir.

II — Üyelik şartları :

Madde 56 — Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi olan ortakların temsilcilerinin Türk tabiiyetinde olması şarttır. Bunlardan bir kaç kooperatifi temsil yetkisini haiz murahhas üye seçilebilir.

Yönetim kuruluna üye olabilmek için yüz kısaltıcı bir suçtan mahkûm edilmemiş olmak şarttır.

Murahhas üyelerin seçilmesi ve değiştirilmesi ticaret sicline tescil ettirilir.

II — Üyelik süresi :

Madde 57 — Yönetim kurulu üyeleri en çok 4 yıl için seçilebilirler anasözleşmede aksine hüküm yoksa tekrar seçilmeleri caizdir.

IV — Yönetim ve temsil :

1. Yetkilerin devri :

Madde 58 — Anasözleşme, genel kurula veya yönetim kuruluna, kooperatifin yönetimi ve temsilini kısmen veya tamamen

kooperatif ortağı bulunmaları şart olmıyan bir veya birkaç müdüre veya yönetim kurulu üyesine tevdi etmek yetkisini verebilir.

2. Şumulü ve sınırlandırılması :

Madde 59 — Temsile yetkili şahıslar kooperatif namına onun amacının gerektirdiği bütün hukukî işlemleri yapabilir.

Bu temsil yetkisinin sınırlandırılması iyi niyet sahibi üçüncü şahıslara karşı hiçbir hüküm ifade etmez. Temsil yetkisinin sadece esas müessesenin veya bir şubenin işlerine hasrolunmasına veya kooperatif unvanının birlikte kullanılmasına dair ticaret siciline tescil edilmiş olan kayıtlar saklıdır.

Yönetime veya temsile yetkili şahısların kooperatife ait görevlerini yürütmeleri esnasında meydana getirdikleri haksız fiillerden doğan zararlardan kooperatif sorumludur.

3. İnza

Madde 60 — Koopeatifi temsile yetkili kılınan kimseler imzalarını ancak kooperatifin unvanı altına koymak suretiyle kooperatifi bağlarlar.

4. Tescil :

Madde 61 — Kooperatif yönetim kurulu, kooperatifi temsile yetkili kılınan kimselerin isimlerini, imzalarını ve bu yetkiye dayanan kararların noterlikçe tasdikli örneğini ticaret siciline verir.

5. Üyelerin titizlik derecesi ve sorumluluklar :

Madde 62 — Yönetim kurulu, kooperatif işlerinin yönetimi için gereken titizliği gösterir ve kooperatifin başarısı ve gelişmesi yolunda bütün gayretini sarf eder.

Yönetim kurulu kendi tutanakları ile genel kurul tutanaklarının, gerekli defterlerin ve ortak listelerinin muntazam hazırlanıp, tutulup, saklanmasından ve işletme hesabıyla, yıllık bilançonun kanunî hükümlere uygun olarak hazırlanıp tetkik olunmak üzere denetleme kuruluna verilmesinden sorumludur.

Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunların suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para

ve malları, bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı «Devlet memurları» gibi ceza görürler.

V — Kooperatifin aczi halinde yapılacak işler

Madde 63 — Kooperatifin acz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise yönetim kurulu piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilançosu tanzim eder. Son yılın bilançosu veya daha sonra yapılan bir tasfiye bilançosu veyahut daha yukarıda sözü geçen ara bilançosu kooperatif mevcudunun, borçlarını artık karşılamıyacağını belirtiyorsa yönetim kurulu, Ticaret Bakanlığına ve yapı kooperatiflerinde İmar ve İskân Bakanlığına da keyfiyeti bildirir ve genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırır.

Pay senetleri çıkarılmış, olan bir kooperatifte son yılın bilançosunda kooperatif varlığının yarısı karşılıksız kalırsa yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara arz eder. Aynı zamanda ilgili mahkemeye, Ticaret Bakanlığına ve yapı kooperatiflerinde İmar ve İskân Bakanlığına da bilgi verir. Ancak, ortakları ek ödemelerle yükümlü olan kooperatiflerde, bilançoda tesbit edilen açık, üç ay içinde ortakların ek ödemeleriyle kapandığı takdirde Ticaret Bakanlığı ve yapı kooperatiflerinde İmar ve İskân Bakanlığı da haberdar edilir.

Mali durumun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde mahkeme yönetim kurulunun veya alacaklılardan birinin isteği üzerine iflâsın açılmasını erteliyebilir. Bu takdirde, mevcutlar defterinin tutulması, yönetim memuru atanması gibi kooperatif varlığının korunmasına ve devamına yarıyan tedbirler alır.

VI — İşten çıkarma :

Madde 64 — Yönetim kurulu, işlerin görülmesi ile görevlendirdiği kimseleri ve atadığı müdürleri ve diğer temsilci ve vekilleri her zaman azledebilir.

İşten çıkarılan kimselerin tazminat isteme hakları saklıdır.

C) DENETÇİLER :

I — Seçim :

Madde 65 — Denetçiler, genel kurul namına kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını tetkik eder.

Genel kurul, denetleme organı olarak en az bir yıl için bir veya daha çok denetçi seçer. Genel kurul yedek denetçiler de se-

çebilir. Denetçilerin ve yedeklerinin kooperatif ortaklarından olması şart değildir.

II — Çalışma :

1 — İnceleme yükümlülüğü

Madde 66 — Denetçiler, işletme hesabiyle bilançonun defterlerle uygunluk halinde bulunup bulunmadığını defterlerin düzenli bir surette tutulup tutulmadığını ve işletmenin neticeleriyle mameleki hakkında uyulması gerekli olan hükümlere göre işlem yapıp yapılmadığını incelemekle, yükümlüdürler. Ortakların şahsen sorumlu veya ek ödeme ile yükümlü olan kooperatiflerde denetçiler, ortaklar listesinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını da incelemek zorundadırlar.

Yöneticiler, bu maksatla denetçilere defterleri ve belgeleri verirler. Denetçilerin istekleri üzerine müfredat defteri ve bu defterin hangi esaslara göre düzenlendiği ve istenilen her konu hakkında bilgi verilir.

Ortaklar gerekli gördükleri hususlarda denetçilerin dikkatini çekmeye ve açıklama yapılmasını istemeye yetkilidirler.

2. Rapor düzenlenmesi :

Madde 67 — Denetçiler her yıl yazılı bir raporla beraber tekliflerini genel kurula sunmaya mecburdurlar.

Denetçiler, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun ve anasözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı bulundukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler.

Denetçiler yönetim ve genel kurul toplantılarına katılırlar. Ancak yönetim kurulunda oy kullanamazlar.

3. Sır saklama yükümlülüğü :

Madde 68 — Denetçiler, görevleri sırasında öğrendikleri ve açıklanmasında kooperatifin veya ortakların şahısları için zarar umulan hususları kooperatif ortaklarına ve üçüncü şahıslara açıklayamazlar.

III — Özel hükümler :

Madde 69 — Anasözleşme ve genel kurul kararı ile denetleme teşkilâtı hakkında daha geniş hükümler koymak, denetçilerin görev ve yetkilerini artırmak ve özellikle ara denetlemeleri öngörmek mümkündür.

ALTINCI BÖLÜM

Kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri, Türkiye Milli Kooperatifler Birliği ve Danışma Kurulu

Görev ve sorumluluk :

Madde 70 — Kooperatiflerin müşterek menfaatlerini korumak, amaçlarını gerçekleştirmek için iktisadî faaliyette bulunmak, faaliyetlerini koordine etmek ve denetlemek, dış memleketlerle olan münasebetlerini düzenlemek, kooperatifçiliği geliştirmek ve eğitim yapmak kooperatiflik konularında tavsiyelerde bulunmak gibi hizmetlerin yerine getirilmesi için, kooperatif birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği kurulur.

Kooperatif birlikleri, merkez birlikleri ve Türkiye Millî Kooperatifler Birliği yönetim kurulu üyeleriyle memurları haklarında 62 nci madde hükmü uygulanır.

Yükümlülük :

Madde 71 — Birliklere katılan kooperatifin ortaklarına, birliğe girmekle kanun veya kendi kooperatiflerinin anasözleşmesindeki yükümlülüklerden fazlası yüklenemez.

A) KOOPERATİF BİRLİKLERİ :

Madde 72 — Konuları aynı veya birbirleriyle ilgili nitelikte olan 7 veya daha çok kooperatif tarafından birlikler kurulabileceği anasözleşmelerinde tesbit edilebilir.

Bu birlikler kooperatif şeklinde kurulur.

1. Genel kurul :

Madde 73 — Kooperatif birliklerinin en yetkili organı anasözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde kooperatif temsilcilerinden teşekkül eden genel kuruldur.

Yönetim kurulu üyelerinin temsilci seçilmesi mümkündür.

2. Yönetim kurulu :

Madde 74 — Birlik yönetim kurulu, birlik genel kuruluna dahil temsilciler arasından seçilir.

Yönetim kuruluna seçilecek üyelerin aynı kooperatifin temsilcilerinden olmaması şarttır.

3. Denetleme :

Madde 75 — Birliğe katılan kooperatiflerin faaliyetlerini denetlemek hakkının birlik yönetim kuruluna ait olduğu anasözleşme ile tesbit edilebilir.

B) KOOPERATİFLER MERKEZ BİRLİKLERİ :

Madde 76 — Kooperatif birlikleri kendi aralarında kooperatif şeklinde merkez birlikleri kurabilirler.

Merkez birliklerinin genel kurulları bu birliğe dahil kooperatifler birliklerinin genel kurulları tarafından seçilecek temsilcilerden kurulur.

Kooperatifler birliklerinin yönetim kurulları üyeleri merkez birlikleri genel kurullarına üye seçilebilirler.

C) TÜRKİYE MİLLİ KOOPERATİFLER BİRLİĞİ :

Madde 77 — Birlikler veya merkez birlikleri kooperatif şeklinde Türkiye Milli Kooperatifler Birliğini kurabilirler.

Katılma şartları, Türkiye Milli Kooperatifler Birliği anasözleşmesinde belirtilir.

Türkiye Milli Kooperatifler Birliği Genel Kurulu bu birliğe dahil birlikler ve merkez birlikleri genel kurullarınca seçilecek temsilcilerden kurulur. Bu kurulun kooperatif, birlik ve merkez birlikleri yönetim kurullarından teşkil olunacağı anasözleşme ile hüküm altına alınabilir.

D) TEMSİLCİLERİN BELİRTİLMESİ :

Madde 78 — Birlikler, merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği anasözleşmelerinde bunların genel kurullarını teşkil edecek kooperatifler, birlikler ve merkez birlikleri temsilcilerinin adedi, ortak sayısına göre 5 kişiyi geçmemek üzere belirtilir.

Madde 79 — Birlikler, kooperatifler, merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği anasözleşmelerini bu kanun hükümlerine göre hazırlarlar.

E) DANIŞMA KURULU :

Madde 80 — Türkiye Milli Genel Kooperatifler Birliği Genel Yönetim Kurulu ile Devlet Plânlama Teşkilatı, Ticaret, Tarım, Maliye, Köy İşleri, İmar ve İskân, Milli Eğitim ve Sanayi Bakanlıkları, kooperatifleri finanse eden bankalar ve Türk Kooperatifçilik Kurumunun birer mümessilinin iştirakiyle «Türkiye Kooperatifler Danışma Kurulu» kurulur.

Bu kurulun görev ve yetkileri çalışma şekil ve şartları Ticaret Bakanlığınca hazırlanacak bir tüzükle tesbit olunur.

YEDİNCİ BÖLÜM

KOOPERATİFLERİN DAĞILMASI

A) DAĞILMA SEBEPLERİ :

Madde 81 — Kooperatif :

1. Anasözleşme gereğince,
2. Genel kurul kararıyla,
3. İflâsın açılmasıyla,
4. Kanunlarda öngörülen diğer hallerde, Ticaret Bakanlığının ve Yapı Kooperatiflerinde Ticaret Bakanlığının veya İmar ve İskân Bakanlığının mahkemeden alacağı karar üzerine,
5. Diğer bir kooperatifle birleşmesi veya devralınması suretiyle dağılır.

Mahkemece veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmediği takdirde tasfiye işlerini yönetim kurulu yapar. Tasfiye memurlarına ve yönetim kuruluna bu görevler dolayısıyla ücret verilebilir.

B) TİCARET SİCİLİNE BİLDİRME :

Madde 82 — İflâstan gayri hallerde kooperatifin dağılması yetkili organlar tarafından Ticaret Siciline tescil ile ilân ettirilir. Yetkili organların kimler olacağı anasözleşmede gösterilir.

C) TASFİYE MAMELEKİNİN PAYLAŞTIRILMASI :

Madde 83 — Tasfiye haline giren kooperatifin bütün borçları ödendikten ve ortak pay bedelleri geri verildikten sonra kalan mallar ancak anasözleşmede bu husus öngörülmüş olduğu takdirde, ortaklar arasında paylaşılır.

Anasözleşmede başka bir hal tarzı kabul edilmiş olmadıkça paylaşırma, dağılma anında kayıtlı ortaklar veya hukuki halefleri arasında eşit olarak yapılır.

Ortaklara paylaşırma yapılacağına dair anasözleşmede açıklama olmadığı takdirde tasfiye neticesinde arta kalan miktar, kooperatifleşme amacına uygun olarak harcanmak üzere Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine bırakılır.

Böyle bir birlik kurulmamış ise 94. maddedeki amaçları güden kurumlara bağışlanmak üzere, Ticaret Bakanlığı emrindeki fona yatırılır,

D) BİRLEŞME SURETİYLE DAĞILMA :

Madde 84 — Bir kooperatif bütün aktif ve pasifleriyle diğer bir kooperatif tarafından devralınmak suretiyle dağıldığı takdirde aşağıdaki hükümler uygulanır :

1. Devralan kooperatifin yönetim kurulu, dağılan kooperatifin tasfiye hakkındaki hükümlere göre alacaklarını bildirmeye çağırır.

2. Dağılan kooperatifin mameleki, borçları tediye veya teminata bağlanıncaya kadar ayrı olarak idare edilir. Yönetimi devralan kooperatifin yönetim kurulu üyeleri üzerine alır.

3. Devralan kooperatifin yönetim kurulu üyeleri alacaklılara karşı yönetimin ayrı olarak yürütülmesinden şahsen ve zincirleme sorumludurlar.

4. Mameleki ayrı olarak yönetildiği süre içinde, dağılan kooperatife karşı açılacak davalara dağılmadan önceki yetkili mahkeme bakar.

5. Dağılan kooperatif alacaklılarının devralan kooperatif ve onun alacaklıları ile olan münasebetlerinde, devralınan mallar aynı süre içinde dağılan kooperatife ait sayılır. Devralan kooperatifin iflâsı halinde ise bu mallar ayrı bir masa teşkil eder. Gerekirse yalnız dağılan kooperatifin borçlarının ödenmesinde kullanılır.

6. Her iki kooperatifin mameleki, ancak dağılan kooperatifin malları üzerinden tasarruf etmek caiz olduğu andan itibaren birleştirilebilir.

7. Kooperatifin dağılmasının tescili Ticaret Sicili memurluğundan istenir. Borçlar ödendikten veya teminata bağlandıktan sonra kooperatifin kaydı sildirilir.

8. Kooperatifin dağılmasının tescili ile ortakları da bütün hak ve borçları ile birlikte devralan kooperatife katılmış olurlar.

9. Mameleki ayrı idare edildiği sürece dağılan kooperatifin ortakları yalnız borçları için ve o zamana kadar sorumluluklarının bağlı olduğu esaslar dairesinde takip olunabilirler.

10. Aynı süre esnasında, dağılan kooperatifin ortaklarının sorumlulukları veya ek ödeme yükümlülükleri birleşme neticesinde hafiflemeye uğradığı ölçüde, bu hafifleme dağılan kooperatifin alacaklarına karşı ileri sürülemez.

11. Birleşme neticesinde dağılan kooperatifin ortakları için şahsî sorumluluk veya ek ödeme yükümlülüğü doğduğu veya ağırlaştığı takdirde birleşme kararı, ancak bütün ortakların 3/4'ünün çoğunluğu ile verilebilir. Sorumluluğa ve ek ödeme yükümlülüğüne mütedair hükümler birleşme kararına katılmamış olan ve bundan

başka kararın ilânı tarihinden başlamak üzere üç ay içinde kooperatiftten çıkacağını bildiren ortaklara uygulanmaz.

E) BİR KAMU TÜZEL KİŞİLİĞİ TARAFINDAN DEVRALINMAK :

Madde 85 — Bir kooperatifin varlığı, belediye, ekonomik bir Devlet kuruluşu, kamu müessesesi veya kamuya yararlı dernek veya cemiyetler tarafından da devranılabilir. Bu takdirde genel kurulca alınacak kararın dağılmaya ait hükümlere göre tescil ve ilân ettirilmesi gerekir.

Bu gibi kooperatif varlığının, Devlete ait bir ekonomik kuruluş veya herhangi bir ekonomik kuruluş veya herhangi bir dernek veya cemiyet tarafından devralınması hallerinde genel kurul tasfiye yapılmamasına karar verebilir.

Devir kararının ilân edildiği tarihten itibaren kooperatifin aktif ve pasif devralana intikal etmiş olur. Dağılan kooperatifin adı ticaret sicilinden sildirilir. Bu husus ayrıca ilân ettirilir.

Birleşen müessese ile kooperatifin alacaklılarından her biri ilân tarihinden itibaren üç ay içinde yetkili mahkemeye başvurmak suretiyle birleşmeye itiraz edebilir. İtiraz, hakkından vazgeçilmedikçe yahut bu husustaki itirazın reddine dair mahkemece verilen karar kesinleşmedikçe veyahut mahkemece takdir edilecek teminat, müessese veya kooperatif tarafından verilmedikçe birleşme hüküm ifade etmez.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Ticaret Bakanlığının görev ve yetkileri

A) GENEL OLARAK BAKANLIĞIN GÖREV VE YETKİLERİ :

Madde 86 — Ticaret Bakanlığının kooperatifleri ilgilendiren başlıca görev ve yetkileri şunlardır.

1. Kooperatiflere, kooperatif birliklerine, merkez birliklerine, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine kuruluş ve organizasyonlarında, yol göstermek, öğütleriyle yönetimlerinde ve çalışmalarında yardımcı olmak,

2. Kooperatifleri, birlikleri, merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğini teftiş etmek, denetlemek veya denetlettirmek,

3. Kooperatiflerin, birliklerin, merkez birliklerinin ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin dağılmasını gerektiren sebepleri mahkemeye bildirmek,

4. Kooperatiflerin, bilhassa istihsale yararlı kooperatiflerin kuruluşu, öncelikle kredilenmesi ve memleket yararına faaliyette bulunmaları hususunda ilgili bakanlıklar ve kuruluşlar nezdinde gerekli teşebbüsleri yapmak ve koordinatör olarak vazife görmek.

B) TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİLERİ VE KARARLARIN YÜRÜRLÜK ŞARTI :

Madde 87 — Ticaret Bakanlığı, kooperatiflerle, kooperatif birlikleri, merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin, genel kurul toplantılarında temsilci bulundurur.

Genel kurul toplantıları Bakanlık temsilcisinin huzuru ile açılır ve devam eder.

İdare, bildirilen günde temsilci bulunmasını sağlar.

Temsilci toplantının kanunlara, anasözleşme ve gündem esasları içinde yürütülmesini denetleme ve teminle görevlidir. Miktar ve esasları Bakanlıkça tesbit edilecek masraf ve ücretlerini karşılamak üzere lüzumlu ödenek Bakanlık bütçesine konur.

Genel kurul kararlarını muhtevi tutanaklar ile toplantıya katılanların listesi temsilciler tarafından imzalanır. Temsilci, genel kurulda, kanun ve anasözleşmeye aykırı olarak alınan kararlar hakkındaki görüşünü tutanakla belirtmeye mecburdur.

Temsilcinin niteliği ve görevi tüzükte belirtilir.

Ancak usulüne uygun müracaat yapıldığı halde, temsilci toplantıya gelmez ise toplantı icrasını temin etmek üzere, mahalli idare âmirine durum bildirilir. Temsilci yine gelmez ise bir saat sonunda toplantıya başlanır.

C) ÖRNEK ANASÖZLEŞME HAZIRLANMASI :

Madde 88 — Ticaret Bakanlığı, kooperatifler, kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği için bu teşekküllerin mütalâasının da alınmak kaydıyla örnek anasözleşmeler hazırlanır, yapı kooperatifleri için bu görev Ticaret ve İmar ve İskân Bakanlığınca müştereken kullanılır.

D) MUHASEBE USULÜ VE DEFTERLER :

Madde 89 — Kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, kooperatif merkez birliklerinin ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin muhasebe usulleri ve mecbur olarak tutacakları defterler Ticaret Bakanlığınca belirtilebilir.

Vergi Usul Kanununun bu hususlarla ilgili hükümleri saklıdır.

E) TEFTİŞ VE DENETLEME :

Madde 90 — Ticaret Bakanlığı, kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, kooperatif merkez birliklerinin ve Türkiye Millî Kooperatifler Birliğinin işlem ve hesaplarını ve varlıklarını müfettişlere veya kooperatif kontrolörlerine denetletebilir.

Kontrolörlerin seçilme veya çalışma şekli ile görev ve yetkileri tüzükte tesbit olunur.

Bu teşekküller denetim sonucuna göre Ticaret Bakanlığınca verilecek talimata uymak zorundadırlar.

Yapı kooperatiflerinde bu yetki İmar ve İskân Bakanlığınca da kullanılır.

F) TEFTİŞ VE DENETLEME İLE GÖREVLENDİRİLME :

Madde 91 — Ticaret Bakanlığı, teftiş ve denetleme işleri için kooperatifler birliklerini, kooperatifler merkez birliklerini veya Türkiye Millî Kooperatifler Birliğini veyahut ilgili teşekküllerle müesseseleri de görevlendirebilir.

Bunlara müteallik esaslar 90. madde gereğince hazırlanacak tüzükte belirtilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

A) SİYASİ FAALİYET YASAĞI :

Madde 92 — Kooperatif toplantılarında ve kooperatif tesislerinde siyasi faaliyet gösterilemez; kooperatif faaliyetleri siyasi maksatlara alet edilemez.

Kooperatifler, siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden herhangi bir suretle maddî yardım kabul edemezler, onlara maddî yardımda bulunamazlar.

İkinci fıkra hükümlerine aykırı hareket eden kooperatif kurucuları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ve bu fiil genel kurulda vuku bulmuşsa bunu mümkün kılan genel kurul başkanı, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

B) MUAFLIKLAR :

Madde 93 — 1. Kooperatifler, kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri ve Türkiye Millî Kooperatifler Birliği;

a) Birbirlerinden ve ortaklarından aldıkları faiz ve komisyonlar ile ortaklarına kefalet etmeleri dolayısıyla bunlardan aldıkları paralar, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden,

b) Hernevi defterlerin ve anasözleşmelerin tasdiki ve açılış tasdiklerinde sayfalarının mühürlenmesi her nev'i harçtan ve Damga Vergisinden,

c) Kiraya verilmediği veya irat getiren bir cihete tahsis edilmediği müddetçe sahip oldukları gayrimenkul mallar üzerinden alınacak her türlü vergilerden,

d) Ortakların temlik edecekleri gayrimenkuller her türlü vergi ve harçtan muaftır.

e) 13. Madde gereğince verilecek bildiri Damga Vergisine, diğer harç ve resimlere tâbi değildir.

2. Gayrimenkullerin irtifak haklarının ve gayrimenkul mükelefiyetinin kooperatiflere, kooperatif birliklerine, kooperatif merkez birliklerine, Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine sermaye konulması halinde bunlar Emlâk Alım Vergisi Kanununun 9. maddesindeki indirimli nisbetten,

3. 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunla değişik 7. maddesinin 16. bendindeki esaslar dahilinde Kurumlar Vergisi muafliğından,

faydalanırlar.

4. Kooperatifler, kooperatif birlikleri ve kooperatifler merkez birlikleri faaliyete geçen üst kuruluşlara girmedikleri takdirde, bu maddenin 6 nolu fıkrasının (b) bendi ile 2 nolu fıkrasından gayri fıkralarında yazılı muafliklardan istifade edemezler.

C) TANITMA VE EĞİTİM HİZMETLERİNİ SAĞLAYACAK FON :

Madde 94 — Kooperatifçiliğin tanıtılması, eğitimi ve organizasyonlarında yol göstermek, öğütleriyle yönetim ve faaliyetlerine yardımda bulunmak gibi hizmetler için kooperatiflerin yıllık bilançolarına göre hâsıl olan müsbet gelir gider farkının % 1'i Ticaret Bakanlığı emrinde bir fona yatırılır.

D) UYUŞMAZLIK, HAKEM KURULLARI :

Madde 95 — Kooperatif organları ile kooperatifler, kooperatiflerle bağlı bulundukları kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliği arasında iştigal

konularına giren hususlardan dolayı çıkan anlaşmazlıklar, genel hükümler saklı kalmak şartıyla anasözleşmelerinde öngörülen hakem kurullarınca da halledilebilir.

E) SAKLI HÜKÜMLER :

Madde 96 — 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ile 2836 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri Kanunu hükümleri ve 7166 sayılı Kanunun yapı kooperatiflerine ait hükümleri saklıdır. Şu kadar ki, yukarıda zikredilen kanunlarda açıklık olmayan hallerde bu kanun hükümleri uygulanır.

Madde 97 — 2834 ve 2836 sayılı Kanunlarla kurulan kooperatif ve kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri halinde teşkilâtlanabilecekleri gibi Türkiye Millî Kooperatifler Birliğine de girebilirler.

F) ANONİM ŞİRKET HÜKÜMLERİNE ATIF :

Madde 98 — Bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunundaki Anonim Şirketlere ait hükümler uygulanır.

G) DAVALARIN NİTELİĞİ VE MUHAKEME USULÜ :

Madde 99 — Bu kanunda düzenlenen hususlardan doğan hukuk davaları, tarafların tâcir olup olmadıklarına bakılmaksızın ticari dava sayılır.

Bu davalarda basit mahkeme usulü uygulanır.

H) KALDIRILAN HÜKÜMLER :

Madde 100 — Türk Ticaret Kanununun kooperatiflere ait 6. faslını teşkil eden 485-502. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Geçici Madde — Halen kurulmuş ve faaliyette bulunan kooperatifler sözleşmelerini iki sene içinde bu kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar. Bu hususa riayet etmiyen kooperatifler dağılmış sayılırlar. Kanunen tasfiye ile vazifelendirilmiş kimseler tarafından dağılmadan başlayarak iki ay içinde tasfiyeye geçilmediği takdirde Ticaret Bakanlığı veya Hazine tarafından mahkemeden tasfiye memuru atanması istenebilir.

Anasözleşmelerini bu kanuna intibak ettirmek için kooperatiflerin yapacakları genel kurullar, olağan genel kurulların usul ve çoğunluğuna göre toplanır ve karar verirler.

I) YÜRÜRLÜĞE GİRME :

Madde 101 — Bu kanun yayımlandığı tarihten 3 ay sonra yürürlüğe girer.

İ) KANUNU YÜRÜTECEK MAKAM :

Madde 102 — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

1163 SAYILI KOOPERATİFLER KANUNUNUN BİR

MADDESİNİ TADİL EDEN KANUN

Resmi Gazete

Tarihi : 27.11.1971

Sayısı : 14025

Kanun No : 1496

Kabul tarihi : 16.11.1971

Madde 1 — 1163 sayılı Kanunun geçici maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE :

Halen kurulmuş ve faaliyette bulunan kooperatifler sözleşmelerini üç sene içinde bu kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar. Bu hususa riayet etmeyen kooperatifler dağılmış sayılırlar. Kanunen tasfiye ile vazifelendirilmiş kimseler tarafından dağılmadan başlıyarak iki ay içinde tasfiyeye geçilmediği takdirde Ticaret Bakanlığı veya Hazine tarafından mahkemeden tasfiye memuru atanması istenebilir.

Anasözleşmelerini bu kanuna intibak ettirmek için kooperatiflerin yapacakları genel kurullar, olağan kurulların usul ve çoğunluğuna göre toplanır ve karar verilir.

Madde 2 — Bu kanun 10 Ağustos 1971 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

8.6.1981 tarih ve 2475 Sayılı Kanunla eklenen

Geçici Madde — Bu Kanunun yayınından önce kurulmuş bulunan ve Kamu Kuruluşlarından Kredi alan Yapı Kooperatiflerinin anasözleşmelerindeki 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun bu Kanunla değişik 52 nci maddesine aykırı hükümler, herhangi bir işlem yapılmaksızın anılan maddeye göre düzeltilmiş sayılır.

**KOOPERATİF ve ÜST KURULUŞLARI GENEL KURULLARINDA
BULUNDURULACAK TİCARET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİNİN
NİTELİK VE GÖREVLERİ HAKKINDA TÜZÜK**

Resmi Gazete :

Tarihi : 10.12.1973

Sayısı : 14738

Karar No : 7/7522

Kabul tarihi : 30.11.1973

BİRİNCİ BÖLÜM

KAPSAM VE DEYİMLER

Kapsam

Madde 1 — Kooperatiflerle, kooperatif birlikleri, bölge birlikleri merkez birlikleri Türkiye Tütün Tarım Satış Kooperatifleri Genel Birliği ve Türkiye Millî Kooperatifler Birliği Genel Kurullarında bulundurulacak Bakanlık temsilcisinin nitelik ve görevleri bu tüzükte gösterilmiştir.

Deyimler

Madde 2 — Bu tüzük'te geçen üst kuruluş deyimi, 1 inci maddede sayılan kooperatiflerin üstündeki kuruluşları; Bakanlık deyimi, Ticaret Bakanlığını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

**BAKANLIK TEMSİLCİSİNİN NİTELİKLERİ VE
TEMSİLCİ İSTEMİ**

Madde 3 — Temsilcinin aşağıdaki niteliklere sahip olması gereklidir :

- a) Bakanlık merkez veya taşra teşkilâtında memur olmak,
- b) En az lise mezunu olmak,
- c) Bakanlıkça kooperatifçilik konusunda düzenlenecek eğitime katılmış ve başarı sağlamış olmak.

Bu tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihte, Ticaret Bakanlığı Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğü veya bölge ticaret müdürlükleri emrinde en az 5 yıl görev yapmış olanlar için yukarıda yazılı nitelikler aranmaz.

Bu maddede yazılı nitelikleri taşıyan temsilci görevlendirilemediği takdirde, atama, diğer Devlet memurları arasında yapılır.

Temsilci istemi

Madde 4 — Bakanlık temsilcisi ,genel kurul toplantısından en az 10 gün önce, Kooperatifler Kanununun 45 nci maddesi gereğince Bakanlığa gönderilecek toplantı çağrısı ilân örneği ile birlikte Bakanlıktan istenir.

Bölge ticaret müdürlüğü olan illerde, istem, bu müdürlüklere yapılır.

Bakanlık veya bölge ticaret müdürlüğü, uygun bir süre içerisinde, temsilciyi atar; gerekli mercilere, istemde bulunan kooperatife veya üst kuruluşa bildirir.

Ancak, usulüne uygun şekilde istemde bulunulduğu halde temsilci toplantıya gelmezse, durum, o yerin mülkiye amirine bildirilir ve temsilci onun tarafından atanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KOOPERATİFLER KANUNUNA GÖRE KURULMUŞ KOOPERATİFLERDE VE ÜST KURULUŞLARINDA TEMSİLCİNİN GÖREVLERİ

Genel kurul toplantısından önceki görevler

Madde 5 — Bakanlık temsilcisi genel kurul toplantısından önce;

a) Toplantı çağrısının Kooperatifler Kanunu ve anasözleşme hükümlerine uygun bulunup bulunmadığı,

b) Toplantıya katılmaya hak kazanmış olan ortakları gösteren listenin, Türk Ticaret Kanununun 376 ncı maddesine uygun şekilde düzenlenip düzenlenmediği, listenin ortaklar veya ortak temsilcileri tarafından imzalanıp imzalanmadığı, hazır olanların görebileceği bir yere asılıp asılmadığı,

c) Anasözleşmede bir ortağı diğer bir ortağın temsil edebileceğine dair bir hükmün mevcut olup olmadığı, varsa, temsilcinin bu yetkisinin bulunup bulunmadığı,

d) Ortaklar listesini asalet veya temsilen imzalayan ortakların kimliklerini belirten ortaklık senedi veya cüzdanının imza sırasında ibraz edilip edilmediği,

e) Grup temsilcilerinin usulüne uygun olarak seçilip seçilmedikleri,

f) Kanun ve anasözleşme ile tespit olunan yükümlerini yerine getirmemesi nedeniyle yönetim kurulu tarafından genel kurula alınmamasına karar verilen ortakların ve genel kurul toplantı tarihinden en az 6 ay önce ortak olmayanların genel kurula katılacak ortakları gösteren listeye yazılıp yazılmadığı hususlarını incelemekle görevlidir.

Genel kurul toplantısındaki görevler

Madde 6 — Bakanlık temsilcisi genel kurulun açılışı ve devamı sırasında;

a) Anasözleşmede açılışı yapmakla görevlendirilmiş bir kimse varsa görevi bunun yapıp yapmadığı, anasözleşmede böyle bir kimse gösterilmemişse teamüle göre hareket edilip edilmediği,

b) Toplantıya başlanabilmesi için anasözleşmede kayıtlı toplantı nisabının mevcut olup olmadığı ve yoklama yapıp yapılmadığı,

c) Başkan anasözleşme ile tayin olunmamışsa, başkanın, divan kâtiplerinin ve oy toplamakla görevlendirilecek ortakların usulüne uygun olarak seçilip seçilmediği,

d) Gündemin Türk Ticaret Kanununun 369 ncu maddesine göre düzenlenip düzenlenmediği, görüşmelerin gündeme ve gündem sırasına göre yapıp yapılmadığı,

e) Yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli, hesap komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması hususlarının gündeminde olmasa bile, ortaklar tarafından teklif edilmesi halinde başkanlık divanınca gündeme konulup konulmadığı,

f) Olağanüstü genel kurul toplantısında görüşmelerin genel kurulu toplantıya çağırılanların düzenledikleri gündeme göre devam edip etmediği,

g) Kanun ve anasözleşme ile saptanan yükümlerini yerine getirmemesi nedeniyle, yönetim kurulu tarafından genel kurula alınmasına karar verilen ortakların ve toplantı tarihinden en az 6 ay önce ortak olmayanların genel kurula alınıp alınmadığı,

h) Çağrıya ilişkin hükümlere uyulmadığı takdirde, bütün ortakların genel kurulda hazır bulunup bulunmadığı, bulunanlardan biri tarafından toplantıya itiraz edilip edilmediği ve kararlara ait tutanağın ortaklar veya ortakların oybirliği ile seçecekleri temsilcileri tarafından imzalanıp imzalanmadığı,

1) Anasözleşmede aksine hüküm olmadığı takdirde genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yaridan bir fazlasına itibar edilip edilmediği,

j) Anasözleşmede daha fazla bir çoğunluk aranmamışsa, genel kurulun, kooperatifin dağılması, diğer bir kooperatifle birleşmesi ve anasözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların, mevcudun 2/3 ünün çoğunluğunu sağlayıp sağlamadığı,

k) Anasözleşmede daha fazla bir çoğunluk aranmamışsa, ortağın şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması ve ek ödeme yükümlülüğü kararlarının, bütün ortakların 3/4 ünün rızası ile alınıp alınmadığı,

l) Oyların mektupla bildirilmesi halinde, mektupların usulüne göre incelenip incelenmediği, bu hususa ilgili bir tutanak düzenlenip görevliler tarafından imzalanıp imzalanmadığı,

m) Grup temsilcilerinin oylarını talimata uygun olarak kullanıp kullanmadıkları,

n) Anasözleşmede açıklık olmadığı hallerde, genel kurulda seçim yapılmadan veya herhangi bir konu oya konmadan önce, oyların gizli veya açık verilmesi hususunun oylanıp oylanmadığı,

o) Oylama gizli yapılıyorsa, her ortağa kooperatif mührü ile mühürlenmiş oy pusulası verilip verilmediği, ortağın ortak numarası, adı ve soyadı okunarak oyunu kullanmaya çağrılıp çağrılmadığı,

p) Kullanılan oyların hazır bulunanların huzurunda tasnif edilip edilmediği,

r) Genel kurul kararlarının kanuna, anasözleşmeye, anasözleşmede hüküm olmadığı takdirde, kanunun ihtiyari ve yorumlayıcı hükümlerine, ahlâka ve adaba ve iyi niyet esaslarına aykırı olup olmadığı hususlarını incelemekle görevlidir.

Genel kurul toplantısının bitiminden sonraki görevler

Madde 7 — Bakanlık temsilcisi genel kurul toplantısının bitiminden sonra;

a) Toplantı görüşmelerine ilişkin tutanağın okunaklı bir şekilde yazılıp yazılmadığı,

b) Önerge, tutanak ve sair belgelerin genel kurul dosyasına konulup konulmadığı,

c) Toplantıya ilişkin tutanağın, genel kurul başkanı; varsa ikinci başkan ve katipler tarafından imzalanıp imzalanmadığı,

d) Oy tasnif kuruluyla seçilmiş diğer kurulların görevlendirildikleri konularda tutanak düzenleyip düzenlemedikleri ve bunları imzalayıp imzalamadıkları hususlarını incelemekle görevlidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ VE BİRLİKLERİ GENEL KURULLARINDA BAKANLIK TEMSİCİSİNİN GÖREVLERİ

Kooperatif genel kurulundaki görevler

Madde 8 — Bakanlık temsilcisi, tarım satış kooperatifleri genel kurulunun açılışından önce, açılışında, devamı sırasında ve bitişinden sonra;

a) Toplantı çağrısının tarım satış kooperatifleri anamukavelenamesi hükümlerine uygun olarak yapılıp yapılmadığı,

b) Toplantıya katılacak ortakların veya temsilcilerinin, tarım satış kooperatifleri anamukavelenamesinde yazılı niteliklere sahip olup olmadıkları,

c) Diğer bir ortağı temsilen, ortaklar listesini imzalayan ortağın, yazılı yetkisinin bulunup bulunmadığı,

d) Tarım satış kooperatifleri anamukavelenasına göre, ortaklıktan kesin olarak çıkanlarla çıkarılanlara ortaklar listesinde yer verilip verilmediği,

e) Bakanlığın, tarım satış kooperatiflerinin kuruluşunu onaylanmasından sonra, kuruluş genel kurulunun anamukavelenameyi imzalayanlardan biri tarafından toplantıya çağırılıp çağırılmadığı,

f) Ortakların 1/10 unun genel kurul toplantısından en az 5 gün önce, gündeme bir madde eklenmesi dileği ile yaptıkları başvurmanın yerine getirilip getirilmediği,

g) Toplantının yönetim kurulu başkanı, yoksa kooperatif müdürü tarafından açılıp açılmadığı,

h) Toplantı ve karar nisabında, tarım satış kooperatifleri anamukavelenamesinde yazılı hükümlere uyulup uyulmadığı,

i) Gündemin Türk Ticaret Kanununun 369 uncu maddesinde yazılı hususları ihtiva edip etmediği, görüşmelerin gündeme ve

gündem sırasına göre yapılıp yapılmadığı, varsa ortaklıktan çıkarılacaklara ilişkin maddenin gündem sırasına konulup konulmadığı,

j) Seçim yapılmadan ve herhangi bir konu oya konmadan önce, oyların gizli veya açık verilmesi hususunun oylanıp oylanmadığı,

k) Kararların ve toplantıda bulunan ortakların adları ile ortaklık numaralarının, sayfaları numaralanmış deftere geçirilip alınının genel kurul başkanı ve başkanlık divanı kâtiplerince imzalanıp imzalanmadığı,

l) Bu tüzüğün 5 inci maddesinin b ve d; 6 ncı maddesinin g. o. p. ve 7 nci maddesinin a. b. d. fıkraları hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı,

m) Kararların Kooperatifler Kanunu ile Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununa, tarım satış kooperatifi anamukavelenamesine, bunlarda hüküm bulunmadığı takdirde, genel kaidelere, ahlâka ve adaba ve iyi niyet esaslarına uygun olup olmadığı hususlarını incelemekle görevlidir.

Birlik genel kurulundaki görevler

Madde 9 -- Bakanlık temsilcisi tarım satış kooperatifleri ve birlikleri genel kurullarının açılışından önce, açılışında, devamı sırasında ve bitişinden sonra;

a) Toplantı çağrısının tarım satış kooperatifleri birliği anamukavelenamesi hükümlerine uygun olarak yapılıp yapılmadığı,

b) Genel kurulu teşkil eden kooperatifler temsilcilerinin birlik mukavelenamesine göre seçilip seçilmediği, seçilenlerin, tarım satış kooperatifleri üyelerinde aranan nitelikleri haiz olup olmadığı,

c) Toplantıya katılmaya hak kazanmış olan ortak kooperatifler temsilcilerini gösteren listenin, Türk Ticaret Kanununun 376 ncı maddesinde kayıtlı olduğu şekilde düzenlenip düzenlenmediği, hazır bulunanların görebileceği bir yere asılıp asılmadığı, listenin ortak kooperatif temsilcileri tarafından imzalanıp imzalanmadığı,

d) Ortaklar listesini imzalayan ortak kooperatifler temsilcilerinin, temsilci belgelerini ibraz edip etmedikleri, temsilci belgelerindeki imza veya mührün temsilciyi seçen kooperatife ait olup olmadığı,

e) Bakanlığın, birliğin kuruluşunu onaylamasından sonra, kuruluş genel kurulunun ortak kooperatiflerden biri tarafından 10 gün içerisinde toplantıya çağrılıp çağrılmadığı,

f) Olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarının açılış ve karar nisabında, birlik anavukavenamesi hükümlerine uyulup uyulmadığı,

g) Karar ve toplantıda temsil edilmiş olan ortak kooperatifler temsilcilerinin adlarının deftere geçirilip, altının genel kurul başkanı ve divan kâtipleri tarafından imzalanıp imzalanmadığı,

h) Tüzüğün 6 ncı maddesinin, d. f, o, p fıkrasıyla 7 nci maddesinin a, b ve d fıkraları hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı,

i) Kararların kooperatifler Kanunu ile Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununa, Birlik Anavukavenamesine, bunlarda hüküm bulunmadığı takdirde genel kaidelere, ahlâha, adaba ve iyi niyet esaslarına aykırı olup olmadığı hususlarını incelemekle görevlidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BAKANLIK TEMSİLCİSİNİN DİĞER GÖREVLERİ

Genel kurul kararlarına ilişkin tutanakların ve ortaklar listesinin imzalanması

Madde 10 — Temsilci, kararlara ilişkin tutanaklar ile toplantıya katılanların listesini imzalamakla yükümlüdür. Temsilci, herhangi bir itiraz ileri sürerek, tutanakları imzalamaktan kaçınamaz ve toplantı sona ermeden genel kurulu terkedemez.

Temsilcinin görüşünü belirtmesi, Bakanlığa bilgi vermesi

Madde 11 — Temsilci, kanun ve ana sözleşmeye aykırı olarak alınan kararlar hakkındaki görüşünü, görüşmelere ilişkin tutanakta belirtir ve genel kurulun bitiminde, ayrıca, toplantının kanun ve anasözleşme hükümlerine göre yürütölüp yürütölmediği yolundaki görüşünü Bakanlığa bildirir.

Açıklama yapma yükümlülüğü

Madde 12 — Temsilci, genel kurullarda toplantıyla ilgili olarak kendisine sorulan hususları cevaplandırır ve toplantının kanun ve anasözleşme gereğince yürütölmesini sağlamak için gerekli açıklamaları yapar.

ALTINCI BÖLÜM

SON HÜKÜMLER

Kooperatif yöneticilerinin ve memurlarının yükümlülüğü

Madde 13 — Kooperatifi yönetmeye ve temsile yetkili olanlarla diğer memurları, Bakanlık temsilcisinin kanunda ve bu tüzükte yazılı görevlerini gereği gibi yapabilmesi için her türlü yardım ve temsilcinin görevi ile haklı olarak isteyeceği belge, defter ve diğer kayıtları derhal ibraz etmekle yükümlüdürler.

Yürürlük

Madde 14 — 10 Mayıs 1969 günlü ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 887 maddesine dayanılarak hazırlanmış ve Danıştayca incelenmiş olan bu tüzük hükümleri Resmi Gazete ile yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 15 — Bu tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**KOOPERATİF KONTROLÖRLERİ VE KOPERATİFLERİN
KONTROLÖRLER, ÜST KURULUŞLAR VE İLGİLİ
TEŞEKKÜL VE MÜESSESELERCE DENETİMİ
HAKKINDA TÜZÜK**

Resmi Gazete :
Tarihi : 16.10.1975
Sayı : 15385
Karar No : 7/10643
Kabul tarihi : 10/9/1975

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel hükümler

Kapsam :

Madde 1 — Kooperatif kontrolörlerinin seçilme ve çalışma şekli, görev ve yetkileri ile kooperatif üst kuruluşları ve ilgili teşekkül ve müesseselerin Ticaret Bakanlığınca kooperatiflerin denetiminde görevlendirilme esasları bu Tüzük'te gösterilmiştir.

Deyimler :

Madde 2 — Bu tüzükte geçen :

a) Kontrolör deyimi, kooperatif kontrolör yardımcıları, kooperatif kontrolörleri ve kooperatif başkontrolörleri,

b) Bakanlık deyimi Ticaret Bakanlığı,

c) Üst kuruluşlar deyimi, kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri ve Türkiye Millî Kooperatifler Birliği anlamına gelir.

Bağlılık :

Madde 3 — Kooperatif kontrolörleri, Ticaret Bakanlığı Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğüne bağlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kontrolörlerin seçilme şekil ve şartları

Kontrolörlerde aranacak özel şartlar :

Madde 4 — Kooperatif kontrolörlerinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48. maddesinde yazılı genel şartlardan başka aşağıdaki özel şartlar da aranır :

a) Hukuk, Siyasal Bilgiler, İktisat, İktisadî ve Ticari İlimler Fakülteleri veya İktisadî ve Ticarî Bilimler Akademileri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi İdari İlimler Fakültesi veya eşitliği Millî Eğitim Bakanlığınca onanan, yurt içi ve dışı fakülte, akademi veya yüksek okuldan mezun olmak,

b) Sınav tarihinde 30 yaşını doldurmamış olmak,

c) Resmi sağlık kurulu raporuyla, sağlık durumunun devamlı yolculuğa ve her türlü iklimde görev yapmağa elverişli olduğu anlaşılmak,

d) Yapılacak inceleme sonunda karakteri ve varsa sicili bakımından kontrolörlüğe alınmasına engel bir hali bulunmamak.

Kontrolör yardımcılığına atanma :

Madde 5 — 4. maddede sayılan şartları haiz olup kontrolör yardımcılığı sınavında başarı kazananlar Bakanlıkça kontrolör yardımcısı olarak atanırlar.

Ön eğitim :

Madde 6 — Kontrolör yardımcıları göreve başladıktan sonra 3 aydan az olmamak üzere Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğü ve Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığının birlikte düzenleyecekleri bir ön eğitime tabi tutulurlar.

Kontrolörlüğe atanma :

Madde 7 — Kontrolör yardımcılığı süresi 3 yıldır. Bu süreyi dolduranlardan olumlu sicil alanlar yeterlik sınavına girerler. Sınavda başarı gösterenler, başarı derecelerine göre kontrolörlüğe atanırlar.

Bakanlık Teftiş Kurulunda en az 3 yıl müfettiş yardımcılığı yapmış ve olumlu sicil almış olanlardan kontrolörlüğe geçme isteminde bulunupta istemi Bakanlıkça uygun görülenler kontrolör olarak atanabilirler.

Sınavlara ilişkin yönetmelik :

Madde 8 — Kontrolör yardımcılığı giriş sınavı ile yetelik sınavının şekli, usulu, esasları Bakanlıkça hazırlanarak yönetmelikle tesbit edilir.

Başkontrolörlüğe atanma :

Madde 9 — Kıdem ve sicil durumu elverişli olan kontrolörler Bakanlıkça Başkontrolörlüğe atanabilirler.

Diğer memurluklara nakil :

Madde 10 — 7. maddede belirtilen 3 yıllık süre içinde kontrolörlükte başarı gösteremeyeceği anlaşılanlardan, diğer memurluklarda çalışmaya elverişli olanlarla, yeterlik sınavına girip başarı gösteremeyenler veya haklı bir sebep göstermeksizin sınava girmeyenler diğer memurluklara naklonurlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kontrolörlerin görev ve yetkileri

Görev ve yetki :

Madde 11 — Kontrolörlerin görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

- a) Kooperatiflerin ve üst kuruluşların işlem, hesap ve mal varlıklarını denetlemek, incelemek ve sorumluluğu gerektiren hususları tesbit ederek ilgili makamlara bildirmek,
- b) Kooperatifçilik kapsamına giren konularda etüdler hazırlamak, ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, genelge ve kararların uygulanmasında görülen aksaklıklar hakkında incelemeler yapmak ve düşüncelerini bildirmek.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kontrolörlerin çalışma şekli

Çalışma dönem ve programları :

Madde 12 — Kontrolörlerin çalışmaları, aşağıdaki hükümler gözönünde bulundurularak Bakanlık Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğünce düzenlenir :

- a) Kurulun çalışması yaz ve kış olarak iki döneme ayrılır.

Yaz çalışma dönemi 1 Mayıs'tan Ekim sonuna, kış dönemi de 1 Kasım'dan Nisan sonuna kadar devam eder.

- b) Her yıl yaz ve kış çalışma dönemlerinin başlangıcından birer ay önce Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğünce kendine bağlı birimlerin denetim ihtiyaçları ile yapılacak periyodik denetimlerin durumu ve önceki programların uygulanmasından elde edilen sonuçlar da gözönünde tutulmak suretiyle bir denetim programı hazırlanır. Bu programda denetim bölge ve grupları ve her gubun kaç kişiden ve hangi kontrolörlerden oluşacağı ve denetleyecekleri kooperatiflerle üst kuruluşlar ve denetim çalışmalarının başarı ile sonuçlandırılması için alınmasında yarar görülen tedbirler gösterilir.

Programlar çalışma döneminin başlamasından en az 10 gün önce kontrolörlere gönderilir.

Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğü, programların uygulanmasından gerekli değişiklikleri yapmaya ve bir programı bir kontrolörden alıp diğerine vermeye ve benzeri tedbirleri almaya yetkilidir.

Grup çalışmaları ve raporlar :

Madde 13 — Grup çalışmalarında işin, süresi içinde ve en iyi şekilde sonuca bağlanmasını sağlamak grup şefi olarak en kıdemli kontrolörün görevidir.

Grup, şefi verilen program ve emre göre kontrolörler arasında yapacağı iş bölümünü bir hafta içinde Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğüne bildirir.

Kontrolörler başladıkları denetim ve inceleme işlerini ara vermeden bizzat yapmak ve bitirmek ve geciktirilmesi zorunlu olduğu hallerde durumu Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğüne bildirerek alacağı emre göre hareket etmek zorundadırlar.

Her denetim ve incelemenin sonucu bir rapora bağlanır.

Bu raporlara özellikle.

a) Hangi mahallerde, hangi kooperatiflerin ve üst kuruluşlarının denetlendiği,

b) Denetimlerin hangi döneme ilişkin olduğu,

c) Çalışma dönemi içinde düzenlenen raporların tarih ve numaraları ile kimlere verildiği,

d) Denetlenen yerlerde görülen başlıca aksaklıklar ve düzeltilmesi gerekli görülen hususlar hakkındaki görüşler, yazılır.

Raporların düzenlenme şekilleri ile kontrolörlerin çalışmalarına dair diğer hususlar hazırlanacak bir yönetmelikle tesbit edilir.

Raporların düzenlenme şekilleri ile kontrolörlerin çalışmalarına dair diğer hususlar hazırlanacak bir yönetmelikle tespit edilir.

Kontrolörlerin çalışmalarının izlenmesi :

Madde 14 — Kontrolörlerin çalışmaları, bunlar tarafından düzenlenen raporlarla mesai cetvellerinin incelenmesi ve karşılaştırılması suretiyle izlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Görevlilerin yükümlülükleri :

Madde 15 — Denetime tabi kooperatiflerde ve üst kuruluşlarda görevli bulunanlar, bu kuruluşlara ait mal, para ve para hükümündeki kağıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili belge ve defterleri istenildiğinde kontrolöre göstermek, saymasına ve incelemesine yardımda bulunmakla yükümlüdürler.

Büro işlemleri :

Madde 16 — Kontrolörlerin yazışma, haberleşme, kâğıt, dosya kırtasiye işleri ile gidiş ve gelişlerine ait işlemler Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğüne yürütülür.

ALTINCI BÖLÜM

İLGİLİ TEŞEKKÜLLER, ÜST KURULUŞLAR VE MÜESESELERCE DENETİM

Kooperatif üst kuruluşları ile ilgili teşekküllere müesseselere denetleme yetkisi verilmesi

Madde 17 — Ticaret Bakanlığı, kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birliklerini, Türkiye Millî Kooperatifler Birliği ve ilgili teşekküllerle müesseseleri de denetleme işleri ile görevlendirebilir.

Bakanlık, denetleme yetkisi vereceği kooperatif üst kuruluşları ile teşekkül ve müesseselerden bu işle görevlendirilecek şahısların görev ve niteliklerinin bildirilmesini ister.

Bakanlık, alacağı bilgiye göre, görevlendirme yetkisini kullanır. Z.—

Denetlemenin konusu ve kapsamı Bakanlık yazısında gösterilir. —

Denetim yapacak üst kuruluş ve teşekküllerin Bakanlıkça tespitinde gözönünde tutulacak esaslar :

Madde 18 — Bakanlık, denetlenecek kooperatif kuruluşlarının durumunu ve denetim konusunu gözönünde tutarak, öncelikle kooperatifi, bağlı olduğu üst kuruluşu, kooperatifi kredi bakımından finanse eden ve teknik yardımda bulunan teşekkül ve müesseseleri denetleme ile görevlendirir.

Denetim yetki ve görevi :

Madde 19 — 17. madde gereğince kendisine denetleme yetkisi verilenler, bu Tüzükle kontrolörlere denetleme yönünden tanınan yetkilere sahip olup, onlara verilen görevleri yaparlar.

Denetime tabi kooperatifin yükümlülüğü :

Madde 20 — Denetime tabi kooperatifler, denetleyen kuruluşlara karşı bu Tüzüğün 15. maddesinde yazılı yükümleri taşırlar.

YEDİNCİ BÖLÜM**Yürürlük ve yürütme****Yürürlük :**

Madde 21 — 24 Nisan 1969 günlü ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 90 ve 91. maddelerine dayanılarak hazırlanmış ve Danıştay'ca incelenmiş olan bu Tüzük hükümleri Resmî Gazete ile yayımı gününde yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 22 — Bu Tüzük hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**KOOPERATİFLER, KOOPERATİF BİRLİKLERİ, KOOPERATİF
MERKEZ BİRLİKLERİ VE TÜRKİYE MİLLİ KOOPERATİFLER
BİRLİĞİ MUHASEBE YÖNETMELİĞİ**

Resmi Gazete

Tarihi : 28.11.1973

Sayısı : 14726

AMAÇ VE KAPSAM :

Madde 1 — 1163 sayılı Kanuna göre kurulan kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, kooperatifler merkez birliklerinin ve Türkiye Millî Kooperatifler Birliğinin muhasebe usulleri ve tutacakları defterler hakkında, bu yönetmelik hükümleri uygulanır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TUTULACAK DEFTERLER :

Madde 2 — Kooperatifler ve bunların üst kuruluşları aşağıda belirtilen defterleri tutarlar.

- A) Kanunî defterler,
- B) Diğer kanunî defterler,
- C) Yardımcı defterler.

A) KANUNİ DEFTERLER :

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 182 ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 66 ncı maddeleri gereğince tutulması zorunlu olan defterlerdir.

a) Yevmiye defterleri :

(T.T.K. Mad. 70)

Yevmiye defteri kayda geçirilmesi icabeden işlemleri vesikalardan çıkarak tarih sırasıyla ve madde halinde tertipli olarak yazmaya mahsus defterdir.

Yevmiye defteri ciltli ve sayfeleri müteselsil sıra numaralı olur. Vergi Kanunlarına göre, müteharrik yapraklı yevmiye defterlerinin kullanılmasına müsaade olunduğu takdirde, vergi Kanunlarına uygun olarak bu defterler de kullanılabilir.

Yevmiye defterlerinin en az aşağıdaki bilgileri ihtiva etmesi şarttır.

1 — Madde sıra numarası,

2 — Tarih,

3 — Borçlu hesap,

4 — Alacaklı hesap,

5 — Meblâğ (Yardımcı hesaplara taksim edilenlerin izahat sütununda gösterilmesi şarttır.)

6 — Her kaydın dayandığı vesikaların nev'i, varsa tarih ve numarası.

Bu defter; borç alacak, izahat, fiş numarası yevmiye defteri, madde numarası, defteri kebir sahife numarası ve varsa tarih kayıtlarının yazılmasına imkân verecek şekilde tertip edilir. (Örnek : 1)

Nakden yapılan işlemler için tahsil veya tediye, mahsuben yapılan işlemlerde ise mahsup fişi kullanılır.

Günlük işlemleri ihtiva eden bu fişler, yevmiye defterine aşağıda belirtilen şekilde kaydedilir.

Fişler önce türlerine göre ayırma tabi tutulduktan sonra, muhasebe planındaki en küçük hesaptan başlamak üzere yevmiye defterine tahsil, tediye ve mahsup fişi sırasına göre kaydedilir.

İş hacminin genişliği, işlemlerin bir yevmiye defterine kaydına imkân vermediği durumda tek ve çift aylar için ayrı ayrı yevmiye defteri kullanılabilir.

İş yılı bittiği halde defter dolmamışsa, gelecek yıl işlemlerinin kaydında da kullanılabilir.

Yevmiye defterinin borç ve alacak toplamalarının birbirine eşit olması gerekir.

Her iş yılı sonunda katı mizanın çıkarılmasını müteakip katı mizan bakiyeleri esas alınmak ve borç bakiyesi veren hesaplar ALACAK, alacak bakiyesi veren hesaplar BORÇ kaydedilmek üzere bir mahsup fişi düzenlenerek yevmiye defterinin ilk maddesine katı mizan bakiyeleri yazılır.

b) Defteri kebir :

(T.T.K. Mad. 71)

Defteri kebir, yevmiye defterine kaydedilmiş olan işlemleri buradan alarak sistemli bir surette hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplayan defterdir.

Defteri kebir en azından şu bilgileri ihtiva etmek zorundadır :

1 — Tarih,

2 — Yevmiye defteri madde numarası,

3 — Meblağ,

Toplu hesaplarda yardımcı nihaî hesapların isimleri,

Defteri kebir ciltli ve müteselsil sıra numaralıdır. Karşılıklı iki sahifesi bir hesaba tahsis edilir. Birinci sahifeye ilgili hesabın borç işlemleri, ikinci sahifeye alacak işlemleri kaydolunur. (Örnek : 2)

Defteri kebir sahifeleri, hesap planındaki sıraya ve hesabın işleme durumuna göre taksim olunur. (Örnek : 2)

İş hacmi az olan kooperatif kuruluşlar, yevmiyeli defteri kebir kullanabilirler.

Bu defter, defteri kebir ile yevmiye defteri ve kasa defterinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Bu üç defterin vazifesini görür.

Kasa ve mahsup işlemlerin tarih sırasıyla düzenli ve müfredatlı olarak kaydına mahsustur. Ciltli olup sahifeleri müteselsil sıra numaraları taşır. (Örnek : 3)

c) **Envanter ve bilanço defteri :**

(T.T.K. Mad. 72, 73)

Envanter çıkarmak; ölçmek, tartmak ve değerlendirmek suretiyle, bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları, kesin bir şekilde ve müfredatlı olarak tesbit etmektir.

Envanter defteri, işe başlama tarihinde ve müteakiben her iş yılı sonunda çıkarılan envanter ve bilançoların kaybına mahsus defterdir.

Envanter defteri ciltli ve sahifeleri müteselsil sıra numaralıdır.

Kanunda aksine hüküm olmadıkça iş yılı sonu için çıkarılacak envanter ve bilançoların gelecek iş yılının ilk üç ayı içinde tamamlanmış olması lâzımdır.

Envanter esas itibariyle defter üzerine çıkarılır. Ancak işlerinde geniş ölçüde ve çeşitli mal kullanan büyük kooperatif işletmeleri, envanterlerini listeler halinde tanzim ve listeler muhteviyatını envanter defterine icmalen kaydedebilirler.

a) Sahiflerinin numaralanarak sıraya konulması,

b) Envanterleri çıkaran memurla yetkililer tarafından imzalanması tanzim tarihinin konulması gerekir.

ç) **Karar defteri :**

(T.T.K. Mad. 78, 326)

Karar defterleri kooperatifin yetkili organlarınca (Genel kurul ve yönetim kurulu) alınan kararların kaydına mahsus defterlerdir.

I — GENEL KURUL KARAR DEFTERİ :

Bu deftere, genel kurul tarafından alınmış olan kararlar, toplantı tarihi, toplantıda bulunan ortakların ortak numarası, ad ve soyadları ile, alınan kararlarda oy sayısı ve müzakerelerin tam bir surette bilinmesi için gerekli diğer hususlar kaydedilir. Kararların altı imzaya yetkili olanlar tarafından imzalanır.

Defter ciltli ve müteselsil sıra numaralı olacaktır.

Bu defter, sayfeleri bitinceye kadar kullanılır.

II — YÖNETİM KURULU KARAR DEFTERİ :

Yönetim kurulu karar defteri yönetim kurulu tarafından alınan kararların kaydına mahsustur.

Ciltli ve müteselsil sıra numaralıdır.

Yönetim kurulu tarafından alınan kararların, deftere yazılması ve altının toplantıda hazır bulunan üyeler tarafından toplantı sırasında imzalanması mecburidir.

Verilen karara aykırı oy kullanan veya çekimser kalan üyeler sorumluluktan kurtulabilmek için karar altına aykırı oy kullanma ve çekimserlik sebeplerini belirterek kararı imzalarlar ve bu durumu denetçilere bildirirler.

Karar metninde; toplantı günü, karar numarası, toplantıda hazır bulunan üyelerin ad ve soyadları, beyan edilen oy ve müzakerelerin tam bir surette bilinmesi için gerekli diğer hususlar bulunur.

Her karar için ait olduğu iş yılında birden başlamak ve iş yılı sonunda hitam bulunmak üzere numara verilir.

d) **Ortaklar defteri :**

(T.T.K. 326, K.K. 16)

Bu deftere; ortakların ad ve soyadları ,iş ve konut adresleri, ortaklığa giriş çıkış tarihleri ve çıkarılma sebepleri, taahhüt ettik-

leri sermaye payları ile bu paylara karşılık yapılan tahsilat ve iadeler, ortaklığa kabul ve çıkışları ile ilgili yönetim kurullarının kararı, tarih ve numaraları kaydedilir. (Örnek No. 4)

B) DİĞER KANUNİ DEFTERLER :

(V.U.K. 197, 201, 206, 213)

Vergi Usul Kanunu işletmelerin özelliğine göre bazı ilâve defterlerin tutulmasını gerekli kılmıştır. Eğer kooperatif, sınaî bir işletme kurmuşsa, bu işletme için (imalât defteri) ile (İstihsal vergisi defteri) tutacaktır. Kooperatif nakliyat işleri ile uğraşıyorsa (Nakliyat vergisi defteri) veya ziraî işletme söz konusu ise (çiftçi işletme defteri) tutulması gereklidir.

C) YARDIMCI DEFTERLER :

Kooperatif ve üst kuruluşlar kanunî defterler dışında aşağıda belirtilen yardımcı defterleri tutmakla zorunludur. (Örnek : 5-10)

- 1 — Kasa defteri,
- 2 — Stok giriş-çıkış defteri veya kartları,
- 3 — Sabit kıymetler ve demirbaş defteri,
- 4 — Kıymetli evrak defteri,
- 5 — Teftiş defteri,
- 6 — Gelen-giden evrak kayıt defteri.

Bu defterler dışında ihtiyaca göre her hesap için ayrı ve müfredatlı diğer defter ve föyler tutulabilir.

Bu defterler tasdiğe tabi değildir. Defter veya kalamoza şeklinde tutulur. Şekilleri ihtiyaç ve iş icaplarına göre değişik olabilir:

1 — Kasa defteri :

Günlük tahsil ve tediye işlemlerinin kaydına ve kasa mevcudunun kontroluna yarıyan yardımcı bir defterdir.

Tahsil edilen paralar bu defterin borç kısmına, nakden yapılan ödemeler de alacak kısmına kaydedilir. Bu defterin borç bakiyesi kasa mevcudunu gösterir. (Örnek : 5)

Günlük işlemlerin sonunda kasadaki paralar sayılarak kasa yardımcı defteri kayıtlarına uygun olup olmadığı kontrol edilir.

Yevmiyeli defteri kebir kullanan kooperatif kuruluşlar, kasa mevcudunu bu defter üzerinde takip edebileceklerinden ayrıca kasa yardımcı defteri tutmalarına lüzum yoktur.

(Tahsil ve tediye işlemlerinden ve kasadaki paraların saklanmasından sorumlu olanların yönetim kurulu tarafından alınacak bir kararla yazılı olarak tesbiti gerekir.)

2 — Stok giriş ve çıkış defteri :

Depoya giren ve çıkan malların kaydına ve depodaki malların kontroluna mahsus bir defterdir.

Bu defterin borç kısmına depoya giren mallar, alacak kısmına depodan çıkan mallar miktar ve bedel olarak kaydedilir. Her malın cinsine göre bu defterde ayrı bölümler tahsis edilebildiği gibi işin önemine göre çeşitli türdeki mallar için ayrı defterler de tutulabilir. (Örnek : 6, 7)

3 — Sabit kıymetler ve demirbaş defteri :

Bu defter, kooperatif kuruluşlara ait sabit kıymetlerle, demirbaşların alım tarihini, cinsini, maliyet bedellerini, miktarını, yıllar itibariyle ayrılan amortismanları gösteren bir defterdir. Sabit kıymetler ve demirbaş defteri şeklinde ayrı ayrı olarak da düzenlenebilir. (Örnek : 8)

4 — Kıymetli evrak defteri :

Bu defter, kooperatifte kullanılan çekler, tahsil, tediye ve mahsup fişleri, anbar giriş ve çıkış fişleri, çeki pusulaları, nakliye fişleri gibi evrakın giriş ve çıkışlarının kaydına mahsus defterdir. (Örnek : 9)

5 — Teftiş defteri :

Bu defter Ticaret Bakanlığı veya görevlendireceği kuruluşların müfettişleri tarafından yapılan teftişler ve düzenlenen raporlarla ilgili defterdir. (Örnek : 10)

6 — Gelen - Giden evrak defteri :

Kooperatife gelen kooperatiftten gönderilen yazıların kaydına mahsus defterdir. (Örnek : 11)

HESAP DÖNEMİ :

Madde 3 — Defterler hesap dönemi itibariyle tutulur. Kayıtlar her hesap dönemi sonunda kapatılır ve ertesi dönem başında yeniden açılır.

Hesap dönem normal olarak takvim yılıdır.

Şu kadar ki, takvim yılı dönemi faaliyet ve muamelelerinin mahiyetine uygun bulunmayan kooperatif kuruluşlar Maliye Ba-

kanlığına müracaat ederek 12 aylık özel hesap dönemleri uygulayabilirler. (V.U.K. Md. 174)

İKİNCİ BÖLÜM

KANUNİ DEFTERLERİN TASDİKİ :

Madde 4 — Yevmiye defteri, defteri kebir, (veya yevmiyeli defteri kebir) envanter ve bilanço defteri, karar defterlerinin kullanılmaya başlanılmadan önce notere tasdik ettirilmesi gerekir. (T. Ticaret K. Md. 69)

Vergi mükellefiyeti yönünden defterlerin tasdiki hakkında Vergi Usulü Kanununun 220 ve 221 inci maddeleri hükümleri saklıdır.

A) Beyanname verme :

Kooperatif ve üst kuruluşlar tutmaya mecbur oldukları diğer defterlerle tutmak istedikleri defterlerin her birinin nev'i mahiyetleriyle sayfa sayılarını gösteren iki nüsha beyannameyi bu defterleri kullanmaya başlamadan önce sicil memuruna vermeye mecburdur.

Memur bunlardan birisini tasdik ederek ilgili kuruluşa geri verir. Bu mükellefiyeti hiç veya kanuna uygun şekilde yerine getirmiyen kooperatif kuruluşun bu gibi defterleri lehine delil olamaz. (T.T.K. Md. 69)

B) Tasdikli yenileme :

Yevmiye ve envanter defteri ile V.U. Kanununa göre tutulması mecburi olan diğer defterleri ertesi yılda da kullanmak isteyenler Ocak ayı, hesap dönemleri Maliye Bakanlığınca tespit edilenler bu dönemin ilk ayı içinde tasdiki yeniletmeye mecburdurlar. (V.U.K. Md. 222)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KAYIT NIZAMI :

Madde 5 — Bu yönetmeliğin 2 nci maddesinde sayılan kooperatif kuruluşların tutacakları defter ve kayıtların :

- a) Türkçe olarak tutulması, (Vergi Usul Kanunu Md. 215)
- b) Mürekkeple veya makina ile yazması, (V.U.K. Md. 216) gerekir.

Bilumum defterlerde hesaplar kapatılıncaya kadar toplamlar geçici olarak kurşun kalemle yapılabilir. Bunlar mizan çıkarılarak

mutabakat sağlandıktan sonra mürekkeplenir ve müteakip aya kurşun kalem ile yazılmış yazı veya yekûn bırakılmaz. (V.U.K. Md. 216)

Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kaidelerine göre düzeltilebilir. Diğer bilumum defter ve kayıtlara rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde, düzeltmeler ancak yalnız rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üste veya yan tarafına veyahut ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilir.

Defterlere geçirilen bir kaydı kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz bir hale getirmek yasaktır. (V.U.K. Md. 217)

Defterlerde, kayıtlar arasında usulen yazılmaya mahsus olan satırlar, çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz.

Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Tasdikli müteharrik yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz. (V.U.K. Md. 218)

Kayıtların mazeretsiz ve sebepsiz olarak 10 günden fazla geciktirilmesi caiz değildir. (V.U.K. Md. 219/9)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBEYLE İLGİLİ BELGELER

Madde 6 — Kooperatif kuruluşların işlemlerinin muhasebeleştirilmesinde aşağıdaki belgeler kullanılır :

A) Fişler :

- 1 — Tahsil fişi,
- 2 — Tediye fişi,
- 3 — Mahsup fişi.
- 1 — **Tahsil fişi :**

Tahsil fişleri, numaraları, teselsül eden ve her numarası biri dip koçan olmak üzere ikişer nüshalı olan matbu belgelerdir. Kossaya giren paralar için kullanılır.

2 — Tediye fişi :

Tediye fişleri de tahsil fişleri şeklinde matbu belgelerdir. Kasadan çıkan paralar için kullanılır.

Fişlerin üzerinde borçlu veya alacaklı hesapların numara ve isimleri, tahsil veya tediye yapıldığı şahıs veya müessesenin ismi, meblağ ve muamelenin açık şekilde müstenidatının cins, numara ve tarihini de belirtecek izahat bulunur.

Fişlere eklenen evrakı müsbitenin cinsi ve adedi fiş üzerine kaydedilir. Fiş, onu yazan tarafından ve ayrıca yetkililer tarafından imzalanır. Fişlere istinaden kasadan yapılacak tediye veya tahsilâtı müteakip bunların üzerine veznedar tarafından «tahsil edilmiştir», «tediye edilmiştir» damgası vurulur ve imzalanır.

Bu fişlerin ilk nüshaları müsbet evrak olarak kayıt ve muhafaza olunur. Dip koçanı ayrıca muhafaza edilir.

3 — Mahsup fişi :

Mahsup fişlerinin numaralı olması zorunlu değildir. Bu fişte de tahsil ve tediye fişlerinde olduğu gibi muamelenin mahiyetini açıkça belirtecek şekilde izahat, müstenidatının cins. tarih ve numarası, borçlu ve alacaklı hesapların isim ve numaraları, miktar, fişi yazanın ve yetkililerin imzası bulunur. Fişlerin dayanağı olan eklerin adetleri de fişe kaydedilir.

Tahsil, tediye ve mahsup fişler yevmiye defterine işlendikten sonra yevmiye defterinin madde numarası kırmızı mürekkeple bu fişler üzerine kaydedilir.

B) MAKBUZ :

Kasaya giren paralar ile depoya giren ayniyat karşılığında verilen vesikalara makbuz denir.

Kasaya giren para karşılığında ve yatıranın isteği üzerine verilen kasa makbuzları iki nüsha olarak düzenlenir. Makbuz numaraları matbu ve müteselsildir. İlk nüsha ilgili şahıs veya müesseye verilir. Sabit nüshası dip koçan olarak saklanır. Makbuz üzerinde paranın niçin alındığı, parayı verenin adı, alınan paranın yazı ve rakamla miktarı, makbuzu yazanın ve ayrıca yetkililerin imzaları ve tarih bulunur.

C) ÇEK :

Kooperatif bankalar nezdinde açtırmış olduğu tevdiat hesaplarından veya bankalarca kooperatif lehine açılmış bulunan kredi dahilinde borçlu cari hesaplardan çekilecek paralar için kullanılan, usulüne uygun şekilde düzenlenen matbu bir vesikadır. Çekler ilgili bankalardan temin edilir. Kullanılan çeklerin dip koçanları saklanır.

D) FATURALAR :

Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır.

a) Faturada bulunması gereken bilgiler :

Faturada en az aşağıda belirtilen bilgiler bulunur.

- 1 — Faturanın sıra numarası ve tarihi,
- 2 — Faturayı çıkaranın ticaret unvanı ve iş adresi,
- 3 — Müşterinin ticaret unvanı ve adresi,
- 4 — Emtianın veya işin nev'i miktarı fiyatı ve tutarı,
- 5 — Satılan mallar faturanın düzenlenmesinden evvel teslim edilmişse teslim tarihi.

b) Fatura düzenlenmesi :

(V.U.K. Mad .230, 231)

Faturanın düzenlenmesinde aşağıdaki kaideler uygulanır.

1 — Faturalar sıra numarası dahilinde teselsül ettirilir. Aynı müessesenin muhtelif şube ve kısımlarında her biri aynı numara ile başlamak üzere ayrı ayrı fatura kullanıldığı takdirde, bu faturalara şube ve kısımlara göre şube veya kısmının isimlerinin yazılması veya özel işaretle seri tefriki yapılması mecburidir.

2 — Faturalar mürekkeple, makina ile veya kopya kalemiyle doldurulur.

3 — Faturalar en az bir asıl ve bir örnek olarak çıkarılır. Birden fazla örnek çıkarıldığı takdirde her birine kaçınıcı örnek olduğu işaret edilir.

4 — Faturanın baştarafında iş sahibinin veya namına imzaya yetkili olanların imzası bulunur.

c) Fatura kullanma mecburiyeti :

(V.U.K. Mad. 232)

Kooperatif kuruluşlar Vergi Usulü Kanunu hükümlerine göre birinci sınıf tüccar olarak mütalâa edilir.

Bu bakımdan :

- 1 — Birinci ve ikinci sınıf tüccarlara,
- 2 — Serbest meslek erbabına,
- 3 — Kazançları götürü usulde tesbit olunan tüccarlara,
- 4 — Defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere,
- 5 — Vergiden muaf esnafa.

Sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedirler.

Yukarıdakiler dışında kalanların kooperatiften satın aldıkları emtia veya kooperatife yaptırdıkları iş bedelinin bin lirayı geçme-

si veya bedeli bin liradan az olsa dahi istemeleri halinde kooperatifin fatura vermesi mecburidir.

E) PERAKENDE SATIŞ FİŞLERİ :

Kooperatif kuruluşlar fatura vermek mecburiyeti olmayan satışlarını aşağıda belirtilen kayıtlardan herhangi biri ile tevsik eder.

1 — Kasa veya satış fişleri,

2 — Kasa veya satış fişlerinin dökümlerini ihtiva eden günlük bordrolar,

3 — Makineli kasaların kayıt ruloları veya rulosuzlarda günlük satış toplamının yazıldığı fişler.

F) GİDER PUSULASI :

(V.U.K. Mad. 234)

Kooperatifler :

1 — Kazançları götürü usulde tesbit olunan tüccara,

2 — Kazançları götürü usulde tesbit olunan serbest meslek erbabına,

3 — Vergiden muaf esnafa,

yaptıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için iş yapana veya emtiayı satana imza ettirdikleri bir gider pusulası tanzim ederler. Bu pusulanın bir nüshası iş yapana veya emtiayı satana verilir.

Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini, işi yapan ile yaptıranın veya emtiayı satın alan ile satanın adları ile soyadlarını, adreslerini ve tarihi ihtiva eder.

G) MÜSTAHSİL MAKBUZU :

Kooperatif ve üst kuruluşları birinci sınıf tüccar gibi defter tutmak mecburiyetinde olduklarından, götürü usule tabi veya vergiden muaf çiftçilerden satın aldıkları malların bedelini ödedikleri sırada iki nüsha makbuz tanzim etmeye ve bunlardan birini imzalayarak satıcı çiftçiye vermeye ve dğerini ona imzalatarak almaya mecburdur. (V.U.K. Mad. 225) Alınan bu nüsha fatura yerine geçer.

Müstahsil makbuzunda en az aşağıda yazılı bilgiler bulunur.

1 — Makbuzun tarihi,

- 2 — Kooperatif veya üst kuruluşun adı ve unvanı,
- 3 — Malı satan çiftçinin soyadı, adı ve ikametgâh adresi,
- 4 — Satın alınan malın, cinsi, miktarı ve bedeli.

H) ÜCRET BORDROSU :

İşverenler her ay ödedikleri ücretler için (Ücret bordrosu) tutmaya mecburdurlar. (V.U.K. Mad. 238) Gelir Vergisi Kanununa göre vergiden muaf olan ücretlerle götürü ücret üzerinden vergiye tabi hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri için bordro tutulmaz.

Ücret bordrolarına en az aşağıdaki bilgiler yazılır.

1 — Hizmet erbabının soyadı, adı ücretin alındığına dair imzası veya mührü (Ücretin ödenmesinde ayrıca makbuz alan işverenlerin tutacakları ücret bordrosuna imza veya mühür konulması mecburi değildir).

2 — Varsa vergi karnesinin tarihi ve numarası,

3 — Birim ücreti (Aylık, haftalık, gündelik, saat veya parça başı ücreti),

4 — Çalışma süresi veya ücretin ilgili olduğu süre,

5 — Ücret üzerinden hesaplanan vergilerin tutarı, (Varsa diğer kesintiler)

Bordronun hangi aya ait olduğu baştarafında gösterilir. Bir aya ait bordro ertesi ayın yirminci gününe kadar hazırlanıp tarihlenerek kooperatif yetkililer ile bordroyu tanzim eden memur tarafından imzalanır.

İşverenler, ücret bordrolarının, yukarıki esaslara uymak şartıyla diledikleri şekilde tanzim edebilirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Defterin ve müsbit evrakın saklanma mecburiyeti ve müddeti :

Madde 7 — Türk Ticaret Kanununa göre, defterlerin son kayıt tarihinden ve saklanması mecburi olan diğer hesap ve kâğıtların tarhlerinden itibaren on yıl geçinceye kadar saklanması mecburidir. (T. Ticaret K. Mad. 68)

Kooperatiflerin, işletmeleriyle ilgili işler dolayısıyla aldıkları mektup, yazı, telgraf, fatura, cetvel, senet gibi vesika ve kâğıtlarla ödemelerini gösteren vesikaları ve yağdığı mektup, yazı ve tel-

grafların kopyalarını ve mukavelenameleri, taahhüt ve kefalet ve sair teminat senetleri ve mahkeme ilâmları gibi belgeleri muntazam bir tarzda dosya halinde saklamaları mecburidir. (T. Ticaret K. Mad. 66)

Bu defter ve kâğıtlar; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet sebebiyle ve kanuni müddet içinde ziyana uğrarsa, ziyanın öğrenildiği tarihten itibaren 15 gün içinde kooperatif yetkilileri kooperatifin bulunduğu yerin selâhiyeti mahkemesinden kendilerine bir vesika verilmesini isteyebilirler.

Mahkeme lüzumlu gördüğü delillerin toplanmasını da emredebilir. Böyle bir vesikanın alınmamış olması halinde defterlerin ibrazından kaçınılmış sayılır. (T. Ticaret K. Mad. 68)

ALTINCI BÖLÜM

Hesap plânı :

Madde 8 — Koperatif kuruluşların yararlanabilecekleri bir hesap planı örneği aşağıda verilmiştir.

Bu planın uygulanması zorunlu değildir. Kooperatifler kendi bünyelerine uygun gördükleri takdirde bu plândan faydalanabilirler veya bu plân içerisinde kendi bünyelerine uygun hesaplar açabilirler.

Maliyet hesaplamaları ağırlık kazanmayan küçük işletmeli kooperatif kuruluşların aşağıda belirtilen IX Grup (Mutavassıt hesaparı) kullanmaları gerekmez.

Plân hakkında açıklamalar :

Hesap plânında aşağıda belirtildiği üzere Desimal Sisteme göre hesaplar onluk gruplara ayrılmıştır.

Gruplar ana hesaplara, asli hesaplar yardımcı hesaplara, yardımcı hesaplar da ek hesaplara bölünmüştür.

Plânda on grup mevcut olup, grupların numaralandırılmasındaki sıra hesapların likidite durumuna göre yapılmıştır.

Her bir grupta en çok on ana hesap ve bir yardımcı hesapta ise en çok on ek hesap bulunmaktadır.

Bu düzen bozulmaksızın ek hesaplar kendi aralarında tekrar ek hesaplara bölünebilmektedir.

Ana hesaplar iki basamaklıdır. (İki rakamlı) ve büyük defter hesaplarıdır.

- 2 — Kooperatif veya üst kuruluşun adı ve unvanı,
- 3 — Malı satan çiftçinin soyadı, adı ve ikametgâh adresi,
- 4 — Satın alınan malın, cinsi, miktarı ve bedeli.

H) ÜCRET BORDROSU :

İşverenler her ay ödedikleri ücretler için (Ücret bordrosu) tutmaya mecburdurlar. (V.U.K. Mad. 238) Gelir Vergisi Kanununa göre vergiden muaf olan ücretlerle götürü ücret üzerinden vergiye tabi hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri için bordro tutulmaz.

Ücret bordrolarına en az aşağıdaki bilgiler yazılır.

1 — Hizmet erbabının soyadı, adı ücretin alındığına dair imzası veya mührü (Ücretin ödenmesinde ayrıca makbuz alan işverenlerin tutacakları ücret bordrosuna imza veya mühür konulması mecburi değildir).

2 — Varsa vergi karnesinin tarihi ve numarası,

3 — Birim ücreti (Aylık, haftalık, gündelik, saat veya parça başı ücreti),

4 — Çalışma süresi veya ücretin ilgili olduğu süre,

5 — Ücret üzerinden hesaplanan vergilerin tutarı, (Varsa diğer kesintiler)

Bordronun hangi aya ait olduğu baştarafında gösterilir. Bir aya ait bordro ertesi ayın yirminci gününe kadar hazırlanıp tarihlenerek kooperatif yetkililer ile bordroyu tanzim eden memur tarafından imzalanır.

İşverenler, ücret bordrolarının, yukarıki esaslara uymak şartıyla diledikleri şekilde tanzim edebilirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Defterin ve müsbit evrakın saklanma mecburiyeti ve müddeti :

Madde 7 — Türk Ticaret Kanununa göre, defterlerin son kayıt tarihinden ve saklanması mecburi olan diğer hesap ve kâğıtların tarihlerinden itibaren on yıl geçinceye kadar saklanması mecburidir. (T. Ticaret K. Mad. 68)

Kooperatiflerin, işletmeleriyle ilgili işler dolayısıyla aldıkları mektup, yazı, telgraf, fatura, cetvel, senet gibi vesika ve kâğıtlarla ödemelerini gösteren vesikaları ve yağdığı mektup, yazı ve tel-

grafların kopyalarını ve mukavelenameleri, taahhüt ve kefalet ve sair teminat senetleri ve mahkeme ilâmları gibi belgeleri muntazam bir tarzda dosya halinde saklamaları mecburidir. (T. Ticaret K. Mad. 66)

Bu defter ve kâğıtlar; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet sebebiyle ve kanuni müddet içinde ziyana uğrarsa, ziyanın öğrenildiği tarihten itibaren 15 gün içinde kooperatif yetkilileri kooperatifin bulunduğu yerin selâhiyeti mahkemesinden kendilerine bir vesika verilmesini isteyebilirler.

Mahkeme lüzumlu gördüğü delillerin toplanmasını da emredebilir. Böyle bir vesikanın alınmamış olması halinde defterlerin ibrazından kaçınılmış sayılır. (T. Ticaret K. Mad. 68)

ALTINCI BÖLÜM

Hesap plânı :

Madde 8 — Koperatif kuruluşların yararlanabilecekleri bir hesap planı örneği aşağıda verilmiştir.

Bu planın uygulanması zorunlu değildir. Kooperatifler kendi bünyelerine uygun gördükleri takdirde bu plândan faydalanabilirler veya bu plân içerisinde kendi bünyelerine uygun hesaplar açabilirler.

Maliyet hesaplamaları ağırlık kazanmayan küçük işletmeli kooperatif kuruluşların aşağıda belirtilen IX Grup (Mutavassıt hesaparı) kullanmaları gerekmez.

Plân hakkında açıklamalar :

Hesap plânında aşağıda belirtildiği üzere Desimal Sisteme göre hesaplar onluk gruplara ayrılmıştır.

Gruplar ana hesaplara, asli hesaplar yardımcı hesaplara, yardımcı hesaplar da ek hesaplara bölünmüştür.

Plânda on grup mevcut olup, grupların numaralandırılmasındaki sıra hesapların likidite durumuna göre yapılmıştır.

Her bir grupta en çok on ana hesap ve bir yardımcı hesapta ise en çok on ek hesap bulunmaktadır.

Bu düzen bozulmaksızın ek hesaplar kendi aralarında tekrar ek hesaplara bölünebilmektedir.

Ana hesaplar iki basamaklıdır. (İki rakamlı) ve büyük defter hesaplarıdır.

Yardımcı hesaplar üç basamaklıdır ve yardımcı defter hesaplarıdır.

Ek hesaplar dört, beş veya altı basamaklı olabilmektedir. Bunlar da yardımcı defter hesaplarıdır.

Fişlere ek hesapların numara ve isimleri yazılır. Yevmiye defterine ana hesabın numara ve isminin yazılması yeterlidir.

HESAP GRUPLARINI GÖSTERİR TABLOLAR

Hesap planı :

Grup	I	—	Devamlı kaynaklar
Grup	II	—	Malî hesaplar
Grup	III	—	Stoklar
Grup	IV	—	Üçüncü şahıs hesapları
Grup	V	—	Sabit kıymetler
Grup	VI	—	Türleri itibariyle giderler hesabı
Grup	VII	—	Türleri itibariyle gelirler hesabı
Grup	VIII	—	Sonuç hesapları
Grup	IX	—	Mutavassıt hesaplar
Grup	0	—	İstatistik hesapları.

ANA HESAPLARI GÖSTEREN TABLOLAR

Grup	I	—	Devamlı kaynaklar
			10 — Kapital hesabı
			11 — Yedek akçeler
			12 — Özkaynak hesabı
			13 — Fonlar hesabı
			14 — Ek ödemeler hesabı
			15 — Ortak dışı işlemlerden sağlanan duru kazanç ve komisyonlar hesabı
			16 — Bağışlar hesabı
			17 — Giriş aidatları hesabı
			18 — Provizyonlar hesabı,
Grup	II	—	Malî hesaplar
			20 — Kasadaki paralar hesabı
			21 — Bankadaki paralar hesabı
			22 — Bankalar cari hesabı
			23 — Alacak senetleri hesabı
			24 — Esham, tahvilat ve tasarruf bonoları hesabı
			25 — Borç senetleri.

Grup III — Stoklar

- 30 — Ortak malı mahsul stokları
- 31 — Piyasa malı mahsul stokları
- 32 — Destekleme malı mahsul stokları
- 33 — Ortak mahsulü işleme hesabı
- 34 — Piyasa mahsulü işleme hesabı
- 35 — Destekleme mahsulü işleme hesabı
(mahsul stokları)
- 36 — Kullanılmış sabit kıymet stokları
- 37 — Malzeme ve ihtiyaç maddeleri stokları
- 38 — Tüketim maddeleri stokları,

Grup IV — Üçüncü şahıs hesapları

- 40 — Ortak cari hesabı
- 41 — Ortak kooperatifleri cari hesabı
- 42 — Birlik cari hesabı
- 43 — Şubeler ve satış mağazaları hesabı
- 44 — Cari hesaplar
- 45 — Muvakkat borçlular
- 46 — Muvakkat alacaklılar
- 47 — Personel hesabı
- 48 — Muhtelif hesaplar.

Grup V — Sabit kıymetler

- 50 — Arazi ve arsalar hesabı
- 51 — Binalar hesabı
- 52 — Makina ve tesisler hesabı
- 53 — Demirbaş ve mefruşat hesabı
- 54 — Büro makinaları ve ölçü aletleri hesabı
- 55 — Taşıtlar hesabı
- 56 — Demirbaş çuval, harar ,tente, muşamba, varil hesabı
- 57 — Kuruluş giderleri hesabı.

TÜRLERİ İTİBARIYLA

Grup VI — Türleri itibariyle giderler hesabı

- 1 — Giderlerin işkollarına göre ayrılması
- 2 — Giderlerin nev'ilerine göre ayrılması
- 3 — Giderlerin itibarı yerlerine göre ayrılması
- 4 — Gider hesaplarının muhtelif yıl mahsullerine uygulama şekli
- 5 — Gider hesaplarının kapatılma işlemleri

- 6 — Altıncı gruba kaydedilmeyecek giderler
- 61 — Ortak işleri giderleri hesabı
- 62 — Piyasa işleri giderleri hesabı
- 63 — Destekleme işleri giderleri hesabı
- 64 — Mağaza ve aracılık işleri giderleri hesabı
- 65 — Dağıtıma tabi giderleri hesabı.

Grup VII — Türleri itibariyle gelirler hesabı

- 70 — Ortak malı hazır mahsul satışları
- 71 — Ortak malı işlenmemiş mahsul satışları
- 72 — Piyasa malı hazır mahsul satışları
- 73 — Piyasa malı işlenmemiş mahsul satışları
- 74 — Malzeme ve ihtiyaç maddeleri satışları
- 75 — Tüketim maddeleri satışları
- 76 — Faiz ve temettüler
- 77 — Çeşitli gelirler hesabı.

Grup VIII — Sonuç hesapları

- 80 — Ortak işleri kâr ve zarar hesabı
- 81 — Mağaza, aracılık ve diğer ek işlerle ilgili kâr ve zarar hesabı
- 88 — Netice hesabı.

Grup IX — Mutavassıt hesaplar

- 90 — Otomobil ve kamyon işletmesi hesabı
- 91 — Gider karşılıkları hesabı
- 92 — Çeşitli tahakkuk ve karşılıklar hesabı
- 93 — Birlik adına yapılan satışlar ve muhtelif tahsilâtlar hesabı
- 94 — Birlik adına yapılan ödemeler.

Grup 0 — İstatistik hesapları.

- 00 — Alınan teminatlar
- 01 — Verilen teminatlar
- 02 — Emanet kıymetler.

GRUP I

ANA HESAPLAR :

10 Kapital hesabı :

Yardımcı hesaplar :

- 100 Kooperatif kapital hesabı
- 101 Ortaklardan tahsil olunacak kapital hesabı
- 102 Birliğe devrdilecek kapital hesabı
- 103 Birliğe ödenecek kapital hesabı.

11 Yedek akçeler hesabı :

Yardımcı hesaplar :

- 111 Kanuni yedek akçe hesabı
- 112 Fevkalâde yedek akçe hesabı.

12 Özkaynak hesabı :

13 Fonlar hesabı :

Yardımcı hesaplar :

- 131 Tazminat ve temettü fonları hesabı
- 132 Karşılıklı yardımlaşma fonu hesabı
- 133 Ortak ve personel yardımlaşma fonu hesabı
- 134 Teknik tesisat ve işletmeler fonu hesabı
- 135 Yatırım ve geliştirme özel fonu hesabı
- 136 Sosyal ve kültürel hizmetler özel fonu hesabı
- 137 İştirakler ve yatırım fonu hesabı
- 138 Müşterek yardım tahsisatı fonu hesabı
- 139 Tasfiye fonu hesabı

14 Ek ödemeler hesabı

15 Ortak dışı işlerden sağlanan duru kazanç ve komisyonlar hesabı

16 Bağışlar hesabı

YARDIMCI HESAPLAR

160 Büro bağışları

161 Çeşitli bağışlar

17 Kayıt ücretleri hesabı

18 Provizyonlar hesabı

GRUP II

Mali hesaplar :

Ana hesaplar :

- 20 Kasadaki paralar hesabı
- 21 Bankalardaki paralar hesabı

Yardımcı hesaplar :

Ek hesaplar :

- 2100 T.C. Ziraat Bankası No.lu tevdiat hesabı
- 2101 T.C. Ziraat Bankası No.lu tevdiat hesabı
- 2102 T.C. Ziraat Bankası No.lu tevdiat hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 2110 Bloke sermaye hesabı
- 2111 no.lu giriş aidatları
- 2112 no.lu % 3'ler hesabı
- 2113 Yedek akçe karşılığı hesabı
- 2114 karşılıklı yardımlaşma fonu hesabı
- 2115 no.lu üst kuruluş sermaye hissesi hesabı
- 2116 no.lu öz kaynak hesabı

22 Bankalar Cari Hesabı**Yardımcı hesaplar :**

- 220 T.C. Ziraat Bankası Hesabı

Ek hesaplar :

- 2200 T.C. Ziraat Bankası Rehinli Kredi Hesabı
- 2201 T.C. Ziraat Bankası İşletme Kredisi Hesabı
- 221 Türkiye Halk Bankası Hesabı

Ek hesaplar :

- 2210 Kısa vadeli kredi hesabı
- 2211 Özel tertip işletme kredisi
- 2212 Özel tertip tesis kredisi
- 2213 Donatım kredisi
- 2214 Küçük sanayi kredisi
- 2215 Küçük sanayi tesis ve edindirme kredisi
- 2216 Küçük sanayi işletme kredisi
- 2217 Taşıt tamir kredisi
- 2218 Teminat mektubu kredisi
- 2219 Taşıt edindirme kredisi

23 Alacak senetleri hesabı :**Yardımcı hesaplar :**

- 230 Alacak senetleri cüzdanı hesabı

Ek hesaplar :

- 2300 Gübre satışlarından alınan senetler hesabı
- 2301 Mücadele ilâçları satışlarından alınan senetler hesabı
- 2302 Zirai alet satışlarından alınan senetler
- 231 Tahsile verilen senetler hesabı

Ek hesaplar :

- 2310 Gübre satış bedelleri ile ilgili senetler hesabı

- 2311 Mücadele ilâçları satış bedelleriyle ilgili senetler hesabı
- 2312 Zirai alet satış bedelleri ile ilgili senetler hesabı
- 232 Iskontoya verilen senetler hesabı.

Ek hesaplar :

- 2320 Gübre satış bedelleri ile ilgili senetler hesabı
- 2321 Mücadele ilâçları bedelleri ile ilgili senetler hesabı
- 2322 Zirai alet satış bedelleri ile ilgili senetler hesabı
- 24 Esham, tavilât ve tasarruf bonoları hesabı.

Yardımcı hesaplar :

- 240 Devlet tahvilleri hesabı
- 241 Banka tahvilleri hesabı
- 242 Tasarruf bonoları hesabı
- 25 Borç senetleri hesabı

GRUP III

Stoklar :

Ana hesaplar :

- 30 Ortak malı mahsul stokları hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 300 Kooperatif malı işlenmemiş mahsuller hesabı
- 301 Ortak kooperatifler malı işlenmemiş mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

- 302 Kooperatif malı hazır mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

- 303 Ortak kooperatiflerden gelen hazır mahsuller hesabı

Ana hesap :

- 31 Piyasa malı mahsul stokları hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 310 Kooperatif malı işlenmemiş mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

- 311 Ortak kooperatifler malı işlenmemiş mahsuller hesabı
- 312 Kooperatif malı hazır mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

- 313 Ortak kooperatiflerden gelen hazır mahsuller hesabı

Ana hesap :

32 Destekleme malı mahsul stokları hesabı

Yardımcı hesaplar :

320 Kooperatif malı işlenmemiş mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

312 Ortak kooperatifler malı işlenmemiş mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

322 Kooperatif malı hazır mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

323 Ortak kooperatiflerden gelen hazır mahsuller hesabı

Ana hesap :

33 Ortak mahsulü işleme hesabı

Yardımcı hesaplar :

330 İşletmeye verilen mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

331 Yeniden ayıklamaya veya sergiye verilen mahsuller hesabı

Ana hesap :

34 Piyasa mahsulü işleme hesabı

Yardımcı hesaplar :

340 İşletmeye verilen mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

341 Yeniden ayıklanan veya sergiye verilen mahsuller hesabı

Ana hesap :

35 Destekleme mahsulü işleme hesabı

Yardımcı hesaplar :

350 İşletmeye verilen mahsuller hesabı

Ek hesaplar :

351 Yeniden ayıklamaya veya sergiye verilen mahsuller hesabı

Ana hesap :

36 Kullanılmış sabit kıymet stokları hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 360 Kullanılmış ölçü aletleri
- 362 Kullanılmış oto, fabrika malzeme ve yedek parçalar hesabı
- 363 Kullanılmış yazı ve hesap makinaları hesabı
- 364 Kullanılmış büro malzemeleri hesabı
- 365 Kullanılmış muhtelif sabit kıymetler hesabı
- 368 Kullanılmış sabit kıymetler birikmiş amortismanları hesabı

Ana hesap :

- 37 Malzeme ve ihtiyaç maddeleri stokları hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 370 Kırtasiye hesabı
- 371 Matbua hesabı
- 372 Mücadele ilaçları hesabı
- 373 Gübre hesabı
- 374 Ambalaj maddeleri hesabı.

Ana hesap :

- 38 Tüketim maddeleri stokları hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 380 Gıda maddeleri
- 381 Temizlik maddeleri
- 382 Konfeksiyon maddeleri
- 383 Döşeme ve mefruşat maddeleri hesabı
- 384 Elektrik malzemesi hesabı

Ek hesaplar :

GRUP IV

Üçüncü şahıs hesapları :

Ek hesaplar :

- 40 Ortaklar cari hesapları:

Yardımcı hesaplar :

- 400 Ortaklar cari mahsul hesabı
- 401 Ortak borçları hesabı

Ek hesaplar :

- 402 Ortak alacakları hesabı
- 41 Ortak kooperatifler cari hesabı :

- 410 Ortak kooperatifler cari mahsul hesabı
411 Ortak kooperatifler cari muhtelif muameleler hesabı
- 32 Birlik cari hesabı :
- Yardımcı hesaplar :**
- 420 Birlik cari mahsul hesabı
421 Birlik Cari muhtelif muameleler hesabı
- 43 Şubeler, büro ve satış mağazaları cari hesabı :
- Yardımcı hesaplar :**
- 430 Şubeler cari hesabı
- Ek hesaplar :**
- 432 Satış mağazaları cari hesabı
- 44 Cari hesaplar :
- Yardımcı hesaplar :**
- 440 Borçlu cari hesaplar
441 Alacaklı cari hesaplar
- 45 Muvakkat borçlular hesabı :
- Yardımcı hesaplar :**
- 450 Verilen depozitolar hesabı
451 Noksanlar hesabı
- Ek hesaplar :**
- 451 Noksanlar hesabı
- Ek hesaplar :**
- 452 Alacaklılar hesabı
- Ek hesaplar :**
- 4520 Şüpheli alacaklılar hesabı
4521 Çürük alacaklılar hesabı
4522 Davalı alacaklılar hesabı
4523 Takipteki alacaklılar hesabı
- 453 İncelenecek hesaplar
454 Bloke paralar hesabı
455 Ödenen tazminatlar hesabı
456 Muhtelif hesap
4560 Bilanço makbuzlar hesabı
- 46 Muvakkat alacaklılar hesabı :
- Yardımcı hesaplar :**
- 460 Vergi, bono, prim ve aidat kesintileri hesabı
- Ek hesaplar :**
- 4600 Gelir vergisi

- 4601 Tasarruf bonusu
- 4602 Malî denge vergisi
- 4163 Sosyal sigortalar primi hesabı
- 4604 Grup sigorta primi hesabı
- 4605 Kefalet aidatı
- 4606 Tazminat aidatı
- 4607 Sendika aidatı hesabı

- 461 Sahiplerinin müracaatı beklenen paralar hesabı
- 462 İcra ve diğer devair namına yapılan kesintiler hesabı
- 463 Bloke paralar hesabı
- 464 Sendika aidatı hesabı

Ek hesaplar :

- 465 Henüz evrakı gelmeyen mal bedelleri hesabı
- 466 Alınan depozitolar hesabı
- 467 İncelenecek hesaplar
- 468 Muhtelif hesaplar
- 469 Ticaret Bakanlığı tanıtma ve eğitim fonu hesabı

47 Personel hesabı :

Yardımcı hesaplar :

- 470 Memur avansları hesabı

Ek hesaplar :

- 471 İşçi avansları hesabı
- 472 Yönetim kurulu avansları hesabı
- 473 Avukat avansları hesabı
- 474 Ayrılmış personel borçları hesabı
- 475 Genel kurul denge avansları hesabı

48 Muhtelif hesaplar :

Yardımcı hesaplar :

- 480 Kesin kabulü yapılmamış inşaatlar hesabı

Ek hesaplar :

- 481 İmalât hesabı

Ek hesaplar :

- 482 Sonuçlanmamış dava giderleri hesabı
- 483 Henüz maliyeti tesbit edilmeyen mallar hesabı

Ek hesaplar :

- 484 Gelecek yıllara ait ödemeler hesabı

Ek hesaplar :

- 485 İmha olunan demirbaş ve malzeme bedelleri hesabı

GRUP V

Sabit kıymetler :

Ana hesap :

50 Arazi ve arsalar hesabı :

51 Binalar hesabı :

Yardımcı hesaplar :

510 Fabrikalar binaları hesabı

511 İdare binaları ve lojmanlar hesabı

512 Ambar binaları hesabı

519 Bina amortismanları hesabı

52 Makina ve tesisler hesabı

520 Motor hesabı

521 Fabrika dahili tesisatı hesabı

529 Makina ve tesisler amortismanlar hesabı

53 Demirbaş ve mefruşat hesabı :

Yardımcı hesaplar :

530 Fabrika mefruşatı hesabı

531 İdare ve lojman mefruşatı hesabı

532 Ambar mefruşatı hesabı

533 Kütüphane mevcudu hesabı

539 Demirbaş ve mefruşat amortismanları hesabı

Ek hesaplar :

54 Büro makinaları ve ölçü aletleri hesabı:

Yardımcı hesaplar :

540 Fabrikadaki makina ve ölçü aletleri hesabı

541 İdare binalarındaki makina ve ölçü aletleri hesabı

542 Ambar binalarındaki makina ve ölçü aletleri hesabı

549 Büro makinaları ve ölçü aletleri amortismanları
hesabı

55 Taşıt hesabı :

Yardımcı hesaplar :

550 Kamyonlar hesabı

551 Kamyonetler hesabı

552 Binek otomobilleri hesabı

553 Taşıt demirbaşları hesabı

554 Tarım araçları hesabı

559 Taşıt ve araç amortismanları hesabı

56 Demirbaş çuval, harar, tente, muşamba, variller hesapları

Yardımcı hesaplar :

560 Fabrikada kullanılan çuval, harar, tente, muşamba ve varil hesabı

561 Ambarlarda kullanılan çuval, harar, tente, muşamba ve varil hesabı

567 Muhtelif yerlerde kullanılan çuval, harar, tente, muşamba, varil hesabı

569 Demirbaş, çuval, harar, tente, muşamba, varil amortismanlar hesabı

57 Kuruluş giderleri hesabı :

GRUP VI

Giderler hesabı :

Ana hesap :

61 Ortak işler giderler hesabı :

Yardımcı hesaplar :

611 Personel giderleri hesabı :

Ek hesaplar :

6110 Daimi memur maaş ve tazminat hesabı

Ek hesaplar :

61100 Maaşlar hesabı

61101 Mahal tazminat hesabı

61102 Çocuk tazminatı hesabı

61103 Fazla mesai hesabı

61104 İkramiye, prim ve ek ücretler hesabı

61105 Kasa tazminatı hesabı

61106 Sosyal sigorta primleri iştirak payı hesabı

61107 Grup sigorta primleri iştirak payı hesabı

61108 Ayrılış tazminatı iştirak payı hesabı

61109 Kıdem tazminatı fon karşılığı hesabı

Ek hesaplar :

6111 Muvakkat memur ücretleri ve teferruatı hesabı

Ek hesaplar :

61110 Ücretler hesabı

- 61111 Sosyal sigorta primleri iştirak payı hesabı
- 61112 Fazla mesai hesabı
- 61113 İkramiye, prim ve ek ücretler hesabı
- 61114 Kıdem tazminatı fon karşılığı hesabı

Ek hesaplar :

- 6112 Kontrol Kurulu ücretleri hesabı

Ek hesaplar :

- 61121 Yönetim giderleri
- 6113 Yönetim kurulu ücretler hesabı

Ek hesaplar :

- 61131 Yönetim giderleri
- 6114 İşçilik hesabı

Ek hesaplar :

- 61140 İşçi ücretleri hesabı
- 61141 İkramiye ve primler hesabı
- 61142 Fazla mesai hesabı
- 61143 Kıdem tazminatı fon karşılığı hesabı
- 61144 Sosyal sigortalar iştirak payı hesabı
- 61145 Temizlik ve sağlık giderleri hesabı

Ek hesaplar :

- 6115 Sosyal yardımlar hesabı

Ek hesaplar :

- 61151 Doğum ve ölüm yardımları hesabı
- 61152 Elbise ve ayakkabı hesabı

Ek hesaplar :

- 6116 Yol giderleri hesabı

Ek hesaplar :

- 61161 Yönetim kurulu yol giderleri hesabı
- 61162 Kontrol kurulu yol giderler hesabı
- 61163 Memur yol giderleri hesabı

Ek hesaplar :

- 6117 Teknik iştirak giderleri hesabı
- 61170 Hukuki müşavere ücretleri hesabı
- 61171 Malî müşavere ücretleri hesabı
- 61172 Diğer teknik müşavere ücretleri hesabı

Ek hesaplar :

Yardımcı hesaplar :

612 Vergi resim ve harç giderleri hesabı

Ek hesaplar :

6120 Pul ve harç hesabı

6121 Noter ve giderleri hesabı

6122 Borsa, oda vesair meslekî teşekküller hesabı

Ek hesaplar :

613 Bina ve makine giderleri hesabı

Ek hesaplar :

6130 Kiralar hesabı

Ek hesaplar :

61300 Büro kiraları hesabı

61301 Ambar kiraları hesabı

61302 Fabrika binaları kiraları hesabı

61303 Sergi yeri kiraları hesabı

Ek hesaplar :

6131 Tamir ve bakım giderleri hesabı

Ek hesaplar :

61310 Bina ve bakım giderleri hesabı

61311 Makine tamir ve bakım giderleri

61312 Demirbaş tamir ve bakım giderler

Ek hesaplar :

6132 Sigorta primleri hesabı

Ek hesaplar :

61320 İdare binaları yangın sigortası primleri hesabı

61321 Fabrika binaları yangın, sigorta primleri hesabı

61322 Ambar binaları yangın sigortası primleri hesabı

61323 Makine yangın sigortası primleri hesabı

Ek hesaplar :

6133 Vergiler hesabı

Ek hesaplar :

- 61331 Yönetim giderleri
- 61332 Toplama giderleri
- 61333 İşletme giderleri

614 Mahsul yükleme, boşaltma, taşıma ve sigorta giderleri hesabı

Ek hesaplar :

6140 Taşıma hesabı

Ek hesaplar :

- 61400 İşlenmiş mahsullerin ambarlama giderleri hesabı
- 61401 İşlenmiş mahsullerin ambardan fabrikaya nakil giderler hesabı
- 61402 Hazır mahsullerin markalama, paketleme ve istifleme giderleri hesabı
- 61403 Hazır mahsullerin depodan sevk mahalline kadar nakil giderleri hesabı
- 61404 Hazır mahsullerin şube ve satış mağazalarına nakil gideri

Ek hesaplar :

6141 Sigorta hesabı

Ek hesaplar :

- 61410 İşlenmemiş mahsullerin yangın sigortası primler hesabı
- 61411 İşletmemiş mahsullerin nakliye sigortası primleri hesabı
- 61412 Hazır mahsullerin yangın sigortası primleri hesabı
- 61413 Hazır mahsullerin nakliye sigortası primleri hesabı

Ek hesaplar :

615 Enerji, malzeme, yedek parça sarf hesabı

Ek hesaplar :

6150 Akar yakıt sarf hesabı

Ek hesaplar :

- 61500 Mazot hesabı
- 61501 Benzin hesabı

- 61502 Diğer yağlar hesabı
- 6151 Yedek parça sarf hesabı
- 6152 Ambalaj malzemesi sarf hesabı

Ek hesaplar :

- 6153 Elektrik enerjisi sarf hesabı

Ek hesaplar :

- 616 Mali giderler hesabı

Ek hesaplar :

- 6160 Bankalara ödenen rehinli kredi faizler hesabı
- 6161 Bankalarda ödenen işletme kredisi faizleri hesabı
- 6162 Bankalara ödenen ekspertiz ücretleri
- 6163 Para nakil giderleri
- 6164 Diğer müesseselere ödenen faiz ve komisyonlar hesabı

Ek hesaplar :

- 617 Çeşitli giderler hesabı

Ek hesaplar :

- 6170 Isıtma ve aydınlatma giderleri hesabı
- 6171 Kırtasiye ve matbua giderleri
- 6172 PTT giderleri
- 6173 Gazete, reklam ve ilân giderleri
- 6174 Genel kurul giderleri
- 6175 Temsil giderleri

Ek hesaplar :

- 6176 Sosyal yardımlar
- 6177 Muhtelif hesaplar

Ek hesaplar :

- 618 Amortisman ve provizyon hesabı

Ek hesaplar :

- 6180 Bina amortismanları hesabı
 - 61800 İdare binaları ve lojman amortismanları hesabı
 - 61801 Ambar binaları amortisman hesabı
 - 61802 Fabrika binaları amortisman hesapları

Ek hesaplar :

- 6181 Makine ve tesis amortismanları hesabı
- 6182 Demirbaş ve mefruşat amortismanları hesabı

- 61820 Fabrika binaları mefruşat amortisman hesabı
- 61821 İdare binaları mefruşat amortisman hesabı
- 61822 Ambar binaları mefruşat amortismanları hesabı
- 61823 Kütüphane mevcudu amortismanları hesabı
- 6183 Büro makineleri ve ölçü aletleri amortismanları hesabı
- 61830 Fabrikaya ait makine ve ölçü aletleri amortismanları hesabı
- 61832 Anbarlara ait makine ve ölçü aletleri amortismanları hesabı
- 6184 Araç amortismanları hesabı
- 61840 Tarım araçları amortismanları hesabı
- 6185 Provizyonlar hesabı
- 6186 Demirbaş çuval, harar, tente, muşamba ve varil amortismanları hesabı
- 61860 Fabrikalardaki çuval, harar, tente, muşamba ve varil amortismanları hesabı
- 61861 Ambarlardaki çuval, harar, tente, muşamba ve varil amortismanları hesabı
- 61862 Muhtelif yerlerde kullanılan çuval, tente, muşamba ve varil amortismanları hesabı

Yukarıda açıklanan masraflar :

- 62 Piyasa işleri giderleri
- 63 Destekleme işleri giderleri

Hesaplarında da aynen yer almaktadır.

GRUP VII

Nev'i itibariyle hasılat hesapları :

Ana hesap :

- 70 Ortak malı hazır mahsul satışları
- 71 Ortak malı işlenmemiş mahsul satışları
- 72 Piyasa malı hazır mahsul satışları
- 73 Piyasa malı işlenmemiş mahsul satışları

- 74 Malzeme ve ihtiyaç maddeleri satışları
- 75 Tüketim maddeleri satış hesabı
- 76 Faiz ve temettüleri hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 700 Ortak malı presli pamuk satışları
- 701 Ortak malı çığıt satışları

Ek hesaplar :

- 710 Ortak malı yumurta satışları
- 740 Ziraî mücadele ilâçları satışları hesabı
- 741 Gübre satışları hesabı

Ek hesaplar :

- 760 Bankalardan alınan faizler hesabı
- 761 Tahsil faizleri hesabı
- 78 Çeşitli gelirler hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 780 Gayrimenkul gelirleri hesabı
- 781 Alınan tazminat ve cezalar hesabı

Ek hesaplar :

- 7810 Akdin bozulmasından dolayı alınan tazminat ve cezalar
- 7811 Gecikmeden dolayı alınan tazminat ve cezalar hesabı
- 7812 Alınan diğer tazminat ve cezalar hesabı
- 782 Vadeli satışlar malî gider karşılığı hesabı
- 783 Diğer gelirler hesabı

GRUP VIII

Sonuç hesapları :

Ana hesaplar :

- 80 Ortak işleri kâr ve zarar hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 800 Geçen yıldan devreden kâr zarar hesabı
- 801 Genel giderler hesabı

Ek hesaplar :

- 8010 Yönetim giderleri hesabı
- 8011 Toplama giderleri hesabı

- 8012 İşleme giderleri hesabı
- 8013 Finansman giderleri hesabı
- 8014 Amortismanlar hesabı

802 Provyonlar hesabı

Ek hesaplar ;

- 8020 Binde üçler hesabı
- 8021 Şüpheli, çürük ve diğer karşılıksız kalacak provizyonlar hesabı
- 803 Ortak kooperatiflerden maledilen işletme gider payı hesabı
- 804 Ortak kooperatiflere maledilen işletme gider payları hesabı
- 805 Mahsul satış farkları hesabı
 - 8050 Satış kârları hesabı
 - 8051 Satış zararları hesabı
- 807 Çeşitli gelir ve zararlar hesabı

Ek hesaplar :

- 8070 Dava sonuçlarından doğan gelirler hesabı
- 8071 Dava sonuçlarından doğan zararlar hesabı
- 8072 Mahsul fazlaları hesabı
- 8073 Mahsul noksanları hesabı
- 8074 Diğer gelirler hesabı
- 8075 Diğer zararlar hesabı
- 808 Geçmiş yıl faaliyetlerinden doğan gelir ve zararlar hesabı

Ek hesaplar :

- 8080 Dava sonuçlarından doğan gelirler hesabı
- 8081 Dava sonuçlarından doğan zararlar hesabı
- 8082 Mahsul fazlaları hesabı
- 8083 Mahsul noksanları hesabı

83 Mağaza, aracılık ve diğer ek işlerle ilgili kâr zarar hesabı

Ek hesaplar :

- 830 Geçen yıldan devreden kâr zarar hesabı
- 831 İhtiyaç maddeleri ve malzeme satışlarından doğan kâr ve zarar hesabı

Ek hesaplar :

- 832 Tüketim maddeleri satışlarından doğan kâr ve zarar hesabı

Yardımcı hesaplar :

- 833 Komisyonlar hesabı
 - 8330 Alınan komisyonlar hesabı
 - 8331 Verilen komisyonlar hesabı
- 834 Provizyonlar hesabı
 - 8340 Şüpheli, çürük ve diğer karşılıksız alacak provizyonlar hesabı
- 835 Gider karşılıkları hesabı
 - 8350 Mağaza işleri gider karşılıklarından doğan gelirler hesabı
 - 8351 Mağaza işleri gider karşılıklarından doğan zararlar hesabı
 - 8352 Vadeli satışlar mali gelir karşılıkları hesabı
- 836 Fazla ve noksanlar hesabı
 - 8360 İhtiyaç maddeleri fazlaları hesabı
 - 8361 İhtiyaç maddeleri noksanları hesabı
- 837 Otomobil ve kamyon işletmesi gelir ve zararlar hesabı
 - 8370 Gelirler hesabı
 - 8371 Zararlar hesabı
- 838 Çeşitli gelir ve zararlar hesabı
 - 8380 Tevdiat faizleri hesabı
 - 8381 Tahvil ve tasarruf bonusu faizleri hesabı
 - 8382 Hisse senetleri temettüleri hesabı
 - 8383 Gayrimenkul gelirleri hesabı
 - 8384 Dava sonuçlarından doğan gelirler hesabı
 - 8385 Dava sonuçlarından doğan zararlar hesabı
 - 8386 Diğer gelirler hesabı
 - 8387 Diğer zararlar hesabı
- 839 Geçmiş yıl faaliyetlerinden doğan gelir ve zararlar hesabı
 - 8390 Dava sonuçlarından doğan gelirler hesabı
 - 8391 Dava sonuçlarından doğan zararlar
 - 8392 Fazlalar hesabı
 - 8392 Noksanlar hesabı
 - 8393 Amorti edilmiş çürük alacaklardan tahsilât hesabı
 - 8395 Şüpheli çürük ve diğer karşılıksız alacak provizyonları hesabı
 - 8396 Diğer gelirler hesabı
 - 8397 Diğer zararlar hesabı

88 Netice hesabı

Yardımcı hesaplar :

880 Ortak işleri hesabı

881 Mağaza, aracılık ve diğer ek işler hesabı

GRUP IX

MUTAVASSIT HESAPLAR :

Ana hesaplar :

90 Otomobil ve kamyon işletmesi hesabı

Yardımcı hesaplar :

900 Maaş, ücret ve tefarruat hesabı

901 Akaryakıt sarf hesabı

Ek hesaplar :

9010 Benzin hesabı

9011 Mazot hesabı

9012 Diğer yağlar

902 Yedek parça hesabı

903 Tamir ve bakım giderleri hesabı

904 Sigortalar hesabı

905 Vergiler hesabı

906 Amortismanlar hesabı

907 Garaj kiralari hesabı

91 Giderler karşılıklar hesabı

Ek hesaplar :

910 Taşıma giderleri karşılığı

Ek hesaplar :

911 Fab. giderleri karşılığı hesabı

Ek hesaplar :

912 Mağaza ve aracılık işleri ile ilgili gider karşılıkları hesabı

Ek hesaplar :

913 Otomobil ve kamyon işletmesi ile ilgili sabit gider karşılıkları hesabı

914 Diğer gider karşılıkları hesabı

Ek hesaplar :

92 Çeşitli tahakkuk ve karşılıkları hesabı

Yardımcı hesaplar :

920

93 Birlik adına yapılan satışlar ve muhtelif tahsilâtları hesabı

Yardımcı hesaplar :

930

94 Biri adına yapılan ödemeler hesabı

Yardımcı hesaplar :

940

GRUP X

İSTATİSTİK HESAPLARI :

Ana hesaplar :

00 Alınan teminatlar hesabı

000 Alınan teminat mektupları

001 Teminat mektubu verenler hesabı

002 Alınan esham ve tahvilât hesabı

003 Esham ve tahvilât verenler hesabı

004 Alınan ipotek senetleri hesabı

005 İpotek senetleri verenler hesabı

01 Verilen teminatlar hesabı

010 Teminat mektubu olanlar hesabı

011 Verilen teminat mektupları hesabı

012 Esham ve tahvilât alanlar hesabı

013 Verilen esham ve tahvilât hesabı

014 Rehinli mahsul alanlar hesabı

015 Verilen piyasa mahsulleri rehinli hesabı

016 Verilen piyasa mahsulleri rehinli hesabı

017 Verilen destekleme mahsulleri rehinli hesabı

018 Rehinli muhtelif emtia alanlar hesabı

019 Verilen muhtelif emtia rehinli hesabı

Madde 9 — 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 89 ncu maddesine dayanılarak hazırlanmış bulunan bu yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 10 — Bu yönetmelik hükümlerini Ticaret Bakanlığı yürütür.

YEVMIYE DEFTERİ

Örnek No. : 1

Fiş No.	Defterikebir Sayfa No.	Madde No.	İ Z A H A T	Borç	Alacak

Sayfa No. : 1

DEFTERİKEBİR

Örnek No. : 2

Sayfa No. : 2

Muamele tarih	Yevmiye Madde No.	İ z a h a t	Lira	Lira	Muamele tarihi	Yevmiye Madde No.	İ z a h a t	Lira	Lira

YEVMIYELİ DEFTERİKEBİR

Örnek No. : 3

İşlem tarihi	Madde numarası	Fiş No.	AÇIKLAMALAR	Toplam		Kasa hesabı		Yedek akçeler hesabı		Ortak malı mahsul stokları hesabı		Ortaklar cari hesabı	
				Borç	Alacak	Borç	Alacak	Borç	Alacak	Borç	Alacak	Borç	Alacak

Not : Yukarıda belirtilen hesap isimleri örnek olarak verilmiştir. Kooperatif kuruluşlar altıncı bölümde gruplandırılan hesaplardan kendi bünyelerine uygun gördüklerini veya halen kullanmakta oldukları hesap isimlerini yazabilirler.

- Ortak No. :
- Ortağın adı ve soyadı :
- » doğduğu yer ve tarihi :
 - » evli olup olmadığı :
 - » oturduğu yer :
 - » beslemeğe mecbur olduğu aile efradı :
 - » Kooperatife giriş tarihi :
 - » ortaklığa kabul ile ilgili Yönetim Kurulu kararının tarih ve numarası :
 - » Kooperatiften çıktığı tarih :
 - » çıkmasının sebebi :
 - » çıkma işlemi ile ilgili Yönetim Kurulu kararının tarih ve numarası :

Ortaklık Payı Miktarı					
İlk yüklenilen ortaklık payı		Sonradan Çöğaltılan Pay	Azatılan pay		Mevcut pay miktarı
Tarihi	Lira	Lira	Tarihi	Lira	Lira

Yüklenilen ortaklık payı taksitleri				
..... Yılı	 Yılı	 Yılı	 Yılı	 Yılı

Ortaklık Payı Tahsilatı				
Yevmiye Numarası	Tahsil tarihi	Tahsil edilen lira	İade olunan veya mahsup olunan	Kalan

Ortaklık Payı Tahsilatları				
Yevmiye Numarası	Tahsil tarihi	Tahsil edilen lira	İade olunan veya mahsup olunan	Kalan

KASA DEFTERİ

GİREN

ÇIKAN

İşlem Tarihi	Fiş No.	Açıklamalar	Lira Kr.	İcmal

Örnek No. : 6

MALZEME VE İHTİYAÇ MADDELERİ STOK VE SATIŞ HESAPLARI YARDIMCI DEFTER FÖYÜ[illegible]

MAHSUL STOKLARI YARDIMCI KAYIT DEFTERİ

Kıymet itibariyle işlemler				Ek hesaplar	Miktar itibariyle işlemler											
Geçen yıldan devir		BORÇ			ALACAK		BAKİYE		Geçen yıldan devir		GİREN		ÇIKAN		KALAN	
Lira	Kr.	Lira	Kr.		Lira	Kr.	Lira	Kr.	Ton	Kg.	Ton	Kg.	Ton	Kg.	Ton	Kg.

SABİT KIYMETLER VE DEMİRBAŞ DEFTERİ

Demirba- şın cinsi	Adedi	Vasıflar	Satın alındığı tarih	Bedeli	AMORTİSMANLAR										Bakiye bedeli	İzahat
					Y ı l l a r ı											
					197 Lira	197 Lira	198 Lira	198 Lira	198 Lira	198 Lira	198 Lira	198 Lira	198 Lira	198 Lira		

KIYMETLİ EVRAK DEFTERİ

GİREN :

Kıymetli evrakın cinsi :

ÇIKAN :

Giriş tarihi	Numarası	Cilt adedi	Yaprak adedi	Çıkış tarihi	Numarası	Cilt adedi	Cilt adedi	Evrak alanın imzası Açıklamalar

TEFTİŞ DEFTERİ

Not : Bu defterin diğer defterler gibi sütunları yoktur. Tek çizgili bir defter kullanılabilir.

Örnek No. : 10

Örnek No. : 11

G İ D E N E V R A K I N

G İ D E N E V R A K I N							
Genel No.	Özel No.	Tarihi	Cinsi	İlişği	Gittiği yer	Özeti	İlama Açık-

G E L E N E V R A K I N

G E L E N E V R A K I N							
Genel No.	Özel No.	Tarihi	Cinsi	İlişği	Gittiği yer	Özeti	Açık- varı

Ek : 5

...../...../19.....

TAHSİL FİŞİ

Ek : 6

...../...../19.....

TEDİYE FİŞİ

91

Ek : 13

(Banka mektubu örneği)

T.C. TİCARET BAKANLIĞI
Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü
A N K A R A

.....

Sınırlı sorumlu Kooperatifinin 100.000.— TL. olan sermayesinin 1/4 lük kısmı olan 25.000.— TL. ortaklar arasında tediye edilerek, Bankamızca Sayın Bakanlığınız lehine nezdimizde bloke edilmiştir.

Sayın Bakanlığınızca Sınırlı Sorumlu Kooperatifin kuruluşuna müsaade buyrulduğu takdirde, Y. Yirmibeşbin lirayı kooperatife ödeyeceğimizi, müsaade olunmadığı iş'ar buyrulduğu takdirde ise parayı yatıran şahıslara iade edeceğimiz üstün saygılarımızla arz ederiz.

..... Saygılarımızla
..... BANKASI T.A.Ş.
..... Şubesi

Ek : 14

(Banka makbuzu örneği)

18.2.1977

..... BANKASI T.A.Ş.

Servis :

H e s a p İ s m i	Ticaret Bakanlığı Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü
Muhtelif Alacaklılar Ticaret Bakanlığı emrine blokeler	ANKARA

B E Y A N I	Valör	Türk Lirası
Sınırlı Sorumlu Yapı Kooperatifinin 100.000.— TL. olan sermayesinin 1/4 lük kısmı olan 25.000.— TL ortaklar tarafından tediye edilmiş ve Bakanlığımız adına özel bir hesapta bloke edilmiştir.		25 000 —
Yalnız Yirmi Beşbin	Türk Lirasıdır.	25 000 —

Yukarıda yazılı meblâğın hesabınıza ALACAK geçirildiğini bildiririz.

Saygılarımızla
..... BANKASI T.A.Ş.
..... Şubesi

.....
..... Kooperatifi

Adı ve Soyadı :
Baba adı :
Doğum yeri ve tarihi :
Ev adresi :
İş adresi :
Taahhüt ettiği
ortaklık payı :

S.S. Kooperatifi Yönetim Kurulu
Başkanlığına

Kooperatife ait anasözleşmeyi okudum. Ortaklık için yazılı bütün şartları kabul ediyorum. Ortak kayıt edilmem için gereken işlemin yapılmasını müsaadelerinize arz ederim.

İ m z a

Ortaklığa kabul edilmiştir.
Yönetim Kurulu Karar Tarihi ve No :

YÖNETİM KURULU

Ek : 17
(Ortak pay senedi)

No :

S.S. İŞÇİ YAPI KOOPERATİFİ

Sahibinin adı ve soyadı :
 Sigorta sicil No. :
 Baba adı :
 İş adresi :
 Konut adresi :
 Kooperatife giriş tarihi :

100,— TL.

No :

S.S. İŞÇİ YAPI KOOPERATİFİ
 ORTAKLIK PAY SENEDİ

Sahibinin adı ve soyadı :
 Sigorta sicil No. :
 İş adresi :
 Baba adı :
 Konut adresi :
 Kooperatife giriş tarihi :

1000,— TL.

S.S. İşçi Yapı Kooperatifi

Muhasep Üye II. Başkan Başkan

Ortak

Not : Bu örnek, A. Kocabaylıoğlu'nun «Sosyal Sigortalar Kurumunda İşçi Meskenleri Mevzuatı ve Uygulaması» adlı kitabından alınmıştır

..... Kooperatifi Ortağın adı ve soyadı : İş adresi : Konut adresi : Kooperatife girdiği tarih : Kooperatiften çıktığı tarih : Ortaklık numarası :							
Ortağın imzası				Kooperatif yetkilileri			
Kooperatife Yatırılan Paralar				Kooperatiften çekilen paralar			
Tarih ve fiş No.	Sermaye borcu	Mal borcu	İMZA	Tarih ve fiş No.	Kredili mal Alımları	Risturun	İMZA

Not : Kooperatifler Kanunu'nun 18 nci maddesine göre hazırlanmıştır.

TÜKETİM KOOPERATİFİ ANA SÖZLEŞMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KURULUŞ VE AMAÇLARI

KURULUŞ, SÜRE :

Madde : 1 — İşbu ana sözleşme altında ad ve soyadları ve ikametgâhları yazılı olanlar ile sonradan bu ana sözleşme hükümlerini kabul ederek ortaklığa girecek olanlar arasında bu ana sözleşmede yazılı işleri görmek ve sorumlulukları taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı olmak üzere bir «Sınırlı Sorumlu Tüketim Kooperatifi» kurulmuştur.

Kooperatifin süresi yıldır. Bu süre genel kurulca verilecek kararlar ile uzatılabilir.

KOOPERATİFİN ADI, MERKEZİ :

Madde : 2 — Kooperatifin adı; Sınırlı Sorumlu

..... Tüketim Kooperatifidir.

Merkezi olup 1163 sayılı Kanunun 3. maddesinin 10. fıkrası gereğince kooperatif lüzumlu gördüğü takdirde, memleket içinde ve dışında şubeler açabilir. Şubeler merkezin sicil kaydına atıf yapılmak suretiyle bulundukları yer Ticaret Siciline tescil olunurlar.

KOOPERATİFİN AMACI :

Madde : 3 — Kooperatifin amacı :

- a) Üretim merkezlerinden, ilk ellerden ve diğer satıcılardan ucuza satın alacağı tüketim maddelerini ortaklarının istifadesine sunmak,
- b) Diğer tüketici vesair kooperatiflerle işbirliği yapmak,
- c) Ortaklarının sigorta ihtiyaçlarına aracı olmak,
- d) Ortakların çeşitli ihtiyaçlarından lüzum ve zaruret götülenleri yurt dışından ithal suretiyle temin etmek. Bu amaçla gerekli hallerde tüketim kooperatifleri üst kuruluşları ile işbirliği yapmak ve bu kuruluşlara ortak olmak,
- e) Gayelerine uygun gördüğü her nev'i gayri menkulleri satın almak ve yaptırmak, gerekirse ihtiyaç fazlasını satmak,

- f) Konusu ile ilgili işletmeler kurarak ortaklarının ihtiyaçları için üretim ve faaliyette bulunmak, bu konuda kurulmuş teşebbüslere iştirak etmek,
- g) Ortak ve personel için yardım fonları kurmak,
- h) Kooperatif tarafından temini ve dağıtımı mümkün olmayan zaruri ihtiyaç maddeleri için ortaklarına kredi vermek,
- ı) Kooperatif amacının gerçekleşmesi için ucuz kredi bulmak,

İKİNCİ BÖLÜM

O R T A K L A R

ORTAK SAYISI :

Madde : 4 — Kooperatifin ortak sayısı sınırsızdır. Ancak Kuruluşta en az yedi ortağı olması lâzımdır.

ORTAKLIK ŞARTLARI :

Madde : 5 — Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki vasıfları haiz olmak gerekir.

- a) Medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmak,
- b) mensubu veya emeklisi olmak,

ORTAKLIĞA GİRME :

Madde : 6 — Kooperatif ortaklığına girmek isteyenler, kooperatif ana sözleşmesinin hükümlerini bütün hak ve ödevleri ile birlikte kabul ettiğini belirten bir yazı ile kooperatif yönetim kuruluna başvururlar. Yönetim Kurulu kararı ile ortaklığa girme tekemmül eder. Yönetim Kurulu kararı 15 gün içinde ilgiliye bildirilir.

ORTAKLARIN GÖREVLERİ :

Madde : 7 — Ortakların kooperatife karşı görev ve yükümlülükleri şunlardır :

- a) Ana sözleşme ve ilgili kanun hükümlerine uymak,
- b) Yüklendiği payları, kooperatife olan borçlarını ve varsa ek ödemelerini vaktinde ödemek,
- c) Kooperatif işlerini aksatacak, çalışma ahengini bozacak ve itibarını sarsacak hareketlerden kaçınmak ve kooperatif aleyhine faaliyette bulunmamak,
- d) Kooperatif toplantıları ve tesislerinde siyasi faaliyet göstermemek, kooperatifi siyasi görüş ve maksatlarına hiç bir surette alet etmemek,

- e) Kooperatife ait öğrenmiş olduğu iş sırlarını sonradan ortaklık haklarını kaybetmiş olsa dahi daima gizli tutmak,
- f) Kooperatif idealini benimsemek ve yayılması için çalışmak.

ORTAKLIĞIN SONA ERMESİ :

Madde : 8 — Ortaklık aşağıdaki hallerde sona erer :

- a) 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 8. Maddesinde kayıtlı şartın yitirilmesi,
- b) Ortağın çıkma isteğinin kabulü,
- c) Ortağın ölümü,
- d) Ortaklığın devredilmesi,
- e) Ortaklıktan çıkarılma kararının verilmesi.

ORTAKLIKTAN ÇIKMA :

Madde : 9 — Her ortağın kooperatiften çıkma hakkı vardır. Kooperatiften çıkma hakkı yıldan önce kullanılmaz.

Ancak;

- a) Ortaklık paylarını tamamen ödeyenler,
- b) İş ve konutunu kooperatifin merkezinden başka yere nakledenler, bu süreden evvel ortaklıktan çıkabilir.

Çıkış isteği, ancak bir hesap dönemi sonunda gerçekleşmek üzere en az 3 ay önceden haber verilerek yapılır.

Yönetim Kurulu ana sözleşmeye uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, bir ortağın çıkma isteğini Kooperatif kayıtlarına intî tarihinden bir ay içinde kabulden kaçınacak olursa, ortak çıkma isteğini noter aracılığı ile kooperatif yönetim kuruluna bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir.

ORTAĞIN DEVRİ :

Madde 10 — Aşağıdaki hallerde ortaklık devredilebilir :

- a) Ortaklık paylarının ve ana sözleşmedeki sair borçların ortak tarafından tamamen ödenmiş olması,
- b) Ortaklığı devralanın ana sözleşme ve kanunda yazılı niteliklere sahip bulunması,
- c) Devre ait yönetim kurulu kararının alınması,

ORTAKLIKTAN ÇIKARILMA :

Madde 11 — Bir ortak aşağıda belirtilen sebeplerden dolayı kooperatif ortaklığından çıkartılabilir.

- a) Kanuna ve ana sözleşmeye aykırı hareket edenler,
- b) Ana sözleşmenin 5 maddesinde yazılı nitelikleri kaybedenler,
- c) Ana sözleşmenin 7. maddesinin (c), (d) ve (e) fıkralarına aykırı hareket edenler.

Çıkarılan kararı gerekçeli olarak yönetim kurulu karar defterine geçirileceği gibi, ortaklar defterine de yazılır. Kararın onaylı örneği çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere on gün içinde notere tevdi edilir. Bu ortak tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz dâvası açabilir. Tebliğ edilen karara karşı ortak üç aylık süre içinde genel kurula da itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere, yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel Kurula itiraz edildiği takdirde yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılmaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası hakkı saklıdır.

Üç aylık süre içinde, genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarılma kararları kesinleşir.

ÇIKANLAR VE ÇIKARILANLARLA HESAPLAŞMA :

Madde 12 — Ortaklıktan çıkanlar ile çıkarılanların kooperatif yedek akçesi üzerinde hiç bir hakları yoktur.

Ana sözleşmenin 9. maddesi gereğince ortaklıktan çıkanların, ödenmiş sermaye paylarını ve o yılın kesinleşen bilânçosuna göre tahakkuk eden kâr payını istemek hakları vardır. Yönetim Kurulu çıkmayı takip eden yıl içinde kooperatifin imkânlarını nazara alarak iade taleplerini yerine getirir.

Ana sözleşmenin 11. maddesine göre ortaklıktan çıkarılanlara, çıkarılma yılına ait tahakkuk eden kâr payı ödenmez. Bunların ödenmiş sermaye paylarının iadesi genel kurulca daha uzun bir müddet tesbit edilmemişse, bir yıl süre ile ertelenir.

Ortaklıktan hangi sebeplerle olursa olsun çıkanlarla, çıkarılanların ortaklıkları zamanına ait sorumlulukları ayrılmanın tahakkuk ettiği bilânço yılının bitiminden başlayarak yıl sürer.

KOOPERATİFE TEKRAR GİRME :

Madde 13 — Ana sözleşmenin 5. maddesinin (a) ve (b) fıkraları ile 9. maddesinin (b) fıkrasında gösterilen sebepler ile ortaklıktan çıkanlar çıkma sebebi ortadan kalkınca tekrar kooperatife girebilirler.

Ana sözleşmenin 7. maddesinin (a), (c) ve (d) fıkraları gereğince çıkarılanlar kooperatife tekrar alınmazlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SERMAYE, PAYLAR, SORUMLULUK

SERMAYE :

Madde 14 — Kooperatifin sermayesi, ortakların taahhüt ettikleri ortak paylarından ibaret olup değişiktir.

AYNI SERMAYE :

Madde 15 — Ayn nev'inden sermaye karşılığı ile de ortak kabul edilebilir. Ayrıca Kooperatif de mevcut bir işletmeyi veya aynleri tüzel kişiliği adına devralabilir.

DEĞER BİÇME, BİLİRKİŞİ :

Madde 16 — Aynların değerinin tesbiti kurucular tarafından toplantıya çağrılacak ilk genel kurulda ortak adedinin 2/3 ünü temsil eden ortakların çoğunluğu ile seçilerek bilirkişi tarafından yapılır. Kurulustan sonra girecek ortakların ayn nev'inden sermaye koymaları halinde değer tesbiti için yapılacak genel kurulu. yönetim kurulu çağırır.

Ortaklarının 2/3'ünün birleşmesi mümkün olmayan hallerde bilirkişinin seçimi mahkemeden istenir.

Seçilen bilirkişi veya bilirkişiler tarafından verilen rapor, ayn nev'inden seraye koyan kimselere bir hafta içinde imza karşılığı tebliğ olunur. Tebliğ tarihinden bir hafta içinde mahalli mahkemeye itiraz edebilirler. Mahkemenin vereceği karar kesindir.

KARAR NİSABI, RAPORLARIN KABULÜ :

Madde 17 — 16. madde gereğince atanan bilirkişi, gereken raporları düzenleyip verdikten sonra yapılacak genel kurul toplantısında konu görüşülür çağrı ilânlarına bilirkişi raporunun bir örneği eklenir.

Ortak sayısının en az yarısının asaleten ve temsilen toplantıda bulunması şartı ile bilirkişi raporları okunup, incelendikten ve gereğince ayn nev'inden sermaye koyan kimselerin ve devralınacak işletmenin veya aynların sahibinin açıklamaları dinlendikten sonra değerlerinin aynen kabul veya reddine yahut ilgililerin muvafakatı ile değerlendirilmesine çoğunlukla karar verilir.

ORTAKLIK PAYLARI :

Madde 18 — Ortaklığa girenler kooperatiften en az bir ortaklık payı almak zorundadırlar. Bir ortak hiç bir surette 30.000 liradan fazla pay sahibi olamaz.

Kuruluştaki sermayenin en az haddi liradır.

Her ortağın üyelik haklarının, ada yazılı ortaklık senedi ile temsil olunması şarttır.

Bir ortaklık senedinin değeri liradan aşağı olamaz. Birkaç pay bir ortaklık senedinde gösterilebilir. Senetle temsil edilmeyen paylar 500.— lira itibar olunur.

PAYLARIN ÖDENMESİ :

Madde 19 — Kuruluştaki taahhüt edilen sermayenin nakdi kısmının en az 1/4'ünün peşin ödenmesi gerekir. Geri kalan miktar, yönetim kurulunca belirtilecek tarihlerde ödenir. Ancak, kurulda ayn nev'inden sermaye koymaya ait hükümler saklıdır.

EK ÖDEME YÜKÜMLERİ :

Madde 20 — Bilanço açıklarını kapatmada kullanılmak üzere ortaklardan ek ödemeler istenebilir. Ek ödemelerde her bir ortağın hissesine düşecek miktar ortağın sermaye payı ve alış-veriş oranına göre hesaplanır. Ek ödemeler yekûnu o yılın bilanço açığı miktarını geçemez.

ORTAKLARIN SORUMLULUĞU :

Madde 21 — Kooperatif ortaklarının sorumluluğu taahhüt etmiş olduğu sermaye payı ve ek ödeme yükümleri ile sınırlıdır.

KOOPERATİFİN SORUMLULUĞU :

Madde 22 — Kooperatif, alacaklılarına karşı ortaklarının sermaye payı ve ek ödeme yükümleriyle sorumludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

O R G A N L A R

ORGANLARI :

Madde 23 — Kooperatifin organları şunlardır.

- a) Genel Kurul,
- b) Yönetim Kurulu,
- c) Denetçiler.

GENEL KURUL VE OY HAKKI :

Madde 24 — Genel kurul, bütün ortakları temsil eden en yetkili organdır.

Kanun ve ana sözleşme ile tesbit edilen yükümlerini yerine getirmeyen ortaklarla, kooperatife genel kurul toplantısından 6 ay evvel ortak olmayan ortaklar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir.

Her ortağın bir oyu vardır. Genel Kurulda hazır bulunan bir ortak fazla olarak özüründen dolayı toplantıda bulunmayan, genel kurula katılma hakkını haiz yalnız bir ortağı yazılı izni ile temsil edebilir.

Kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir suretle katılmış olanlar yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamazlar. Bu hüküm deneticiler hakkında uygulanmaz.

Ortaklardan hiçbiri kendisi veya karı ve kocası yahut usul ve furuu ile kooperatif arasında şahsi bir işe veya davaya dair olan görüşmelerde oy hakkını kullanamaz.

GENEL KURULUN GÖREVLERİ :

Madde 25 — Genel kurulun görevleri şunlardır :

- a) Yönetim ve denetim kurulu üyelerini seçmek, azletmek veya ibra etmek,
- b) Blânçoyu, gelir - gider farkı hesaplarını ve iş raporunu tasdik etmek,
- c) Yönetim ve denetim kurulu rapor ve teklifleri hakkında karar vermek,
- d) Yönetim ve denetim kurulu üyelerine verilecek ücret, hakkı huzur ikramiyelerin miktarı ile memur kadrolarını tesbit etmek,
- e) Ortaklıktan çıkarılma itirazları hakkında karar vermek,
- f) Ana sözleşmede yapılacak değişiklik hakkında karar vermek,
- g) Taşınmaz ve taşınır mallar edinmek veya yaptırmak, gerektiğinde satmak, işletmeleri devralmak, kooperatifin yatırımları için tesislerin yapılmasına karar vermek,
- ı) Kooperatifin, kooperatif birliği kurulması için teşebbüse geçmesine veya kurulmuş olan birliğe girmesine, amaçlarıyla ilgili diğer bir kooperatifle birleşmesine karar vermek,
- i) Kooperatifin feshi hakkında karar vermek, gerektiğinde tasfiye kurulunu seçmek,

- j) Süresi biten kooperatifin süresini uzatma hakkında karar vermek,
- k) Bilânço açıklarının ek ödemeler şeklinde ortaklardan alınıp alınmayacağına karar vermek,

DEVREDİLEMEYECEK YETKİLER :

Madde 26 — Genel kurul, aşağıdaki yetkilerini devir ve terk edemez :

- a) Ana sözleşmeyi değiştirmek,
- b) Yönetim kurulu ve denetçiler kurulu üyeleriyle gerektiğinde tasfiye kurulunu seçmek,
- c) Bilânço ve gerektiğinde gelir-gider farkının bölünmesi hakkında karar almak.
- d) Yönetim ve denetçiler kurullarını ibra etmek,
- e) Kanun ve ana sözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek.

GENEL KURUL TOPLANTILARI :

Madde 27 — Genel Kurul :

- a) Kuruluş,
- b) Olağan,
- c) Olağanüstü

olmak üzere üç şekilde toplanır.

KURULUŞ GENEL KURULU :

Madde 28 — Kuruluş genel kurulu, ana sözleşmenin usulen ilânından sonra ve en geç on gün içinde kurucu ortaklardan birinin daveti üzerine toplantıya çağrılır. Kurucuların Genel Kurula çağrılmasında ana sözleşmenin 31. maddesi hükmü uygulanır.

Bu toplantıda gizli oyla yönetim ve denetleme kurulları asil ve yedek üyeleri seçilir. Kuruluş masraflarını kabul ile birlikte kooperatifin faaliyete geçebilmesi için gerekli kararlar alınır.

OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI:

Madde 29 — Genel kurul, her yılın ilk üç ayı içinde yönetim kurulunun çağrısı üzerine normal yıllık toplantısını yapar.

Yönetim kurulu, zamanında bu görevini yapmadığı takdirde, toplantıya çağrı denetçiler tarafından veya dört ortaktan az olmak kaydıyla ortak sayısının en az 1/10'ninin yazılı isteği üzerine genel kurul toplantıya çağrılır. Yönetim kurulu bu isteği en az on gün içinde yerine getirmediği takdirde, istek sahiplerinin Ticaret Bakanlığına müracatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığınca genel kurul toplantıya çağrılabilir.

Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma müsadesi alabilirler.

OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI :

Madde 30 — Zaruri ve müstacel sebeplerin vukuu halinde yukarıdaki maddede yazılı olanlar madde metnindeki şekil ve surette genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırırlar.

GENEL KURULA ÇAĞRI

Madde 31 — Ortakların çağrıdan mutlak haberdar edilmelelerini sağlamak üzere, keyfiyetin taahhütlü mektuplarla, ayrıca mahalli gazetelerde, gazete olmayan yerlerde mahalli örf ve adetlere göre ilân suretiyle, ortaklara bildirilmesi gerekir. Bu ilânın toplantı gününden en az 15 gün ve en çok bir ay içinde yapılması ve ilânda toplantının gün ve saati ile yerinin gündemdeki maddelerin bildirilmesi mecburidir. İlânın bir örneği toplantı gününden en az 10 gün evvel Ticaret Bakanlığına gönderilir. Çağrılarda, ilân ve toplantı yapıldığı günler hesaba katılmaz.

Genel kurul, kooperatif merkezinin bulunduğu yerde toplantıya davet edilir.

HAZIR BULUNANLARIN LİSTESİ

Madde 32 — Genel kurul toplantısına iştirak eden ortaklar için önceden «toplantıya katılanlar listesi» ismi altında 6 nüsha olmak üzere bütün ortakların ortak numarası, ortaklığa kabul tarihi, ortaklık payları ve adresini gösterir liste, toplantıya iştirak eden ortaklara toplantı başlamadan evvel imzalatılır. Diğer bir ortağı temsilen gelenlere temsil ettiği ortağın ismi hizasına imza attırılır ve buraya meşruhat verilerek temsile ait - vekâletname listeye eklenir. Bu liste Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır.

TOPLANTIYA BAŞLAMA :

Madde 33 — Toplantı, yönetim kurulu başkanı, bulunmadığı takdirde genel kurulca gösterilecek bir ortak tarafından açılır. Açılışı müteakip ortakların yoklaması yapılır. Toplantı tarihinden 6 ay evvel, toplantının tehir edilmesi halinde tehir edilen toplantı tarihinden 6 ay evvel kooperatife kaydolmuş ortakların yarısından fazlasının bulunduğu anlaşılınca başkanlık divanı seçimine geçilir. Toplantıya iştirak eden ortakların ekseriyeti ile toplantıyı idare edecek bir başkan, bir başkan vekili, iki kâtip ve iki rey tasnifçisi

seçilerek başkanlık divanı teşekkül eder ve gündeme geçilir. Başkanlık divanına, kooperatif başkanı yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerden herhangi biri ile kooperatif ortağı olmayanlar ve kooperatif memurları seçilemez.

Ticaret Bakanlığı temsilcisi, ortakların toplantıya davete dair işlemlerinin kanun ve ana sözleşmede belirtildiği şekilde yapıp yapılmadığını, toplantı nisabının mevcut olup olmadığını inceler. Kanun ve ana sözleşme hükümlerine uygun düşmeyecek kararların alınmaması hususlarında uyarmalarda bulunur. Gündeme ve tutanığa nezaret eder. Toplantıda bulunmuş olan Bakanlık temsilcisi genel kurul tutanaklarını imzadan imtina gösteremez. Bakanlık temsilcisi kanun ve ana sözleşmeye aykırı kararlar hakkında görüşünü ayrıca belirtir. Genel kurul tutanakları, ortaklar adına genel kurul başkanı ve kâtipler tarafından da ayrıca imzalanır.

Ekseriyet temin edilemezse toplantı, ilân günü ve toplantı günü hariç 15 gün sonraya ertelenir.

GÖRÜŞME VE KARAR VERME YETER SAYISI :

Madde 34 — Genel Kurulun toplanabilmesi ve görüşme yapılabilmesi için, genel kurula katılma hakkına sahip olanların çoğunluğunun şahsen veya temsilen toplantıda hazır bulunmaları şarttır. İlk toplantıda yeter sayı temin edilemezse, ortaklar ikinci defa aynı usullerle toplantıya çağrılır. İkinci toplantıda hazır bulunan ortakların sayıları ne olursa olsun, birinci toplantıya ait gündem karara bağlanır.

Kooperatifin dağılması veya diğer bir kooperatifle birleşmesi ve ana sözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların 2/3'ünün çoğunluğu gereklidir. Birinci toplantıda nisap temin edilemediği takdirde ikinci toplantıda yukarıda yazılı kararların alınmasında toplantıya katılanların 4/5'ünün çoğunluğu gereklidir.

Ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümleri ihdası hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların 3/4'ünün rızası gereklidir. Kararlar, ilândan başlayarak üç ay içinde kooperatiften çıktıklarını bildirmeleri halinde bunlara katılmayan ortakları bağlamaz. Bu takdirde kooperatiften çıkma beyanı, kararın yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere hüküm ifade eder.

Eş ve birinci derecede akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz.

GÜNDEM :

Madde 35 — Yıllık genel kurul toplantılarına ait görüşme gündemine;

b) Bilânçonun ve fiat farkı hesaplarının onanması veya reddi, Yönetim kurulu ve denetçilerin ibrası,

c) Müddetleri sona ermiş olan yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin tekrar seçilmeleri ve değiştirilmeleri,

Hususlarıyla lüzumlu görülen diğer maddeler konur.

Yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azlî hesap komisyonunun seçilmesi, bilânço incelenmesinin geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması teklifi müstesna olmak üzere, gündemde yazılı olmayan hususlar görüşülemez.

YÖNETİM KURULU :

Madde 36 — Yönetim kurulu, kanun ve ana sözleşme hükümleri içinde kooperatifin faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organıdır. Yönetim kurulu, kooperatif hükmi şahsının kanuni temsilcisi olup, kooperatif idaresinde işletme sahibi gibi bir yer tutar.

Yönetim kurulu üyeleri ve yedekleri genel kurul toplantısında gizli oyla ortaklar arasından 5 asil ve 3 yedek olmak üzere seçilir.

Yönetim kurulu görev süresi bir yıldır. Ayrılan üyelerin yeniden seçilme hakkı vardır.

YÖNETİM KURULU İŞ BÖLÜMÜ :

Madde 37 — Yönetim kurulunda iş bölümü, yönetim kurulu üyeleri arasında gizli oyla yapılır ve görev dağılışı başkan, başkan vekili ve diğer üyeler şeklinde olur.

YÖNETİM KURULU ÜYELİK ŞARTLARI :

Madde 38 — Yüz kızartıcı bir suçtan (zimmet, ihtilâs, rüşvet, evrakta sahtekârlık, hırsızlık, dolandırıcılık, emniyeti suistimal suçları gibi) mahkûm edilmiş bulunan görev kusurlarından veya suç teşkil eden eylemlerinden ötürü yönetim ve denetim kurullarından uzaklaştırılmış olanlarla aralarında herhangi bir iş ortaklığı olanlar, hacir altına alınanlar ve 18 yaşından küçük olanlar yönetim kuruluna seçilemezler. Aksi halde iptal davası açılabilir.

Yönetim kurulu üyelerinden biri iflâsa tâbi kimselerden olup ta iflâsına karar verilir veya hacir altına alınır yahut üyelik için lüzumlu kanuni vasıflarını kaybederse vazifesi sona ermiş olur.

Ağır hapis ile veya sahtekârlık, emniyeti suistimal, hırsızlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı mahkûmiyet halinde hüküm aynıdır.

Görev kusurlarından ve yukarıdaki fıkra da yazılı suçlar dışındaki hallerde üyenin yönetim ve denetim kurulundan uzaklaştırılması genel kurulun kararı ile olur.

Genel kurulda en çok oy alanlar yönetim kurulu asıl ve yedek üyeliğine seçilmiş olurlar. Eşit oy alanlar arasında kuraya müracaat edilir. Yönetim kurulundan ayrılan bir üyenin yerine yedek üyelerden, alınan oy sırasına göre biri geçer.

Yönetim kurulu kararları ekseriyetle alınır. Reyler eşit olduğu takdirde gündem konusu gelecek toplantıya ertelenir. Yine eşitlik halinde konu reddedilmiş sayılır.

Yönetim kurulu üyeliğine seçilenler denetçiliğe, hesap komisyonuna seçilemezler. Yönetim kurulu veya denetçiliğe seçilenler kooperatifin konularına giren işlerin komisyon ve ticaretini yapamaz veya yapılmasına aracılık edemezler.

YÖNETİM KURULU TOPLANTILARI :

Madde 39 — Yönetim kurulu toplantılarında üyeler, vekâlet veya temsil yoluyla oy veremezler. Yönetim kurulu ayda en az bir defa toplanır. Mazeretsiz olarak birbiri ardına üç defa toplantıya gelmeyen üye istifa etmiş sayılır.

YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ :

Madde 40 — Yönetim kurulunun görevleri şunlardır :

- a) Kooperatif işlerini ortakların menfaatine en uygun bir şekilde yürütmek,
- b) Defter, hesap ve kayıtları kanun ve mevzuat dairesinde doğru olarak tutmak,
- c) Kooperatif parası ile menkûl ve gayri menkul mevcut varlıklarını gereği gibi kullanmak, işletmek ve korumak,
- d) İmkânlarla mütenasip olarak alım ve satım merkezleri açılmasını genel kurula teklif etmek,
- e) Kooperatifte bulunmayan ortakların zaruri ihtiyaç maddelerinin alınması için avans vermek,
- f) Genel kurulu toplantıya çağırarak,
- g) Genel kuruldan alınan yetki dahilinde işlerin görülmesi ile gerekli tedbirleri almak, müdür atamak ve diğer memur ve müstahdemini tayin etmek,
- ğ) Genel Kurul tarafından verilen kararların aleyhine iptal davası açmak,

- 1) Lüzumlu defteri tutmak, genel kurul toplantısından otuz-beş gün önce faaliyet raporu, bilânço kâr zarar cetvelini ve bütçe teklifini hazırlayıp denetçilere vermek genel kurul toplantısından onbeş gün önce de ortakların incelenmesine sunmak, tescil ve ilân işlerini yapmak,
- i) Aylık masrafları incelemek, kasa ve mevcutları kontrol etmek,
- j) Ek ödeme yükümleri hakkında genel kurula teklifte bulunmak,
- k) Kooperatifin malî durumunun bozulması halinde keyfiyeti genel kurula bildirmek,
- l) Kooperatifin aczi halinde genel kurulu toplantıya davet etmek,
- m) Taahhütlerini ödemeyenler hakkında karar vermek,
- n) Denetçilerin seçim ve azillerini ticaret siciline tescil ve ilân ettirmek,
- o) Gerektiğinde tasviye işlerini yürütmek,
- p) Kooperatifi temsile yetkili şahısları tescil ve ilân ettirmek,
- r) Önceki yönetim kurulu üyelerinin belli olan yolsuz muamelelerini denetçilere bildirmek,
- s) Kooperatifi resmi dairelerde, mahkemelerde ve üçüncü kişiler nezdinde temsil etmek,
- t) Taahhüt edilen sermaye paylarının peşin olarak ödenmeyen kısımlarının tahsilini sağlamak,
- u) Kooperatifin yönetim kurulu başkan ve üyeleri, denetçileri ve bütün personeli, denetim sırasında yetkili denetleme elemanlarına kooperatife ait her türlü belge ve dosyaları, defter ve kayıtları, tutanakları, envanter, bilânço kâr - zarar cetvellerini, istekleri üzerine derhal göstermek ve incelemelerine hazır bulundurmak ve denetimin kooperatif bürosunun müsait olmaması halinde başka bir yerde yapılması zarureti karşısında gösterecekleri yere getirip alındı karşılığında teslim etmek, çalışma yeri göstermek, denetim bakımından her türlü kolaylığı yapmak, gereken yardımı göstermek sözlü ve yazılı olarak sorulan hususlara ilişkin bilgi ve cevapları vermekle yükümlüdür.

YÖNETİM KURULU KARARLARININ İMZALANMASI :

Madde 41 — Yönetim kurulu kararları, sayfeleri noterlikçe onanmış karar defterine yazılır ve altları toplantıda hazır bulunan üyeler tarafından imzalanır. Verilen karara karşı olanlarla çekimser kalan üyeler, karşı olma veya çekimser kalma sebeplerini kararın altına yazarak imzalarlar. Bu gibiler durumu bir yazı ile

denetçilere bildirdikleri takdirde, verilen karardan doğacak sorumluluktan kurtulmuş olurlar.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUZUR HAKKI :

Madde 42 — Kooperatif, yönetim kurulu üyelerine her toplantı günü için miktarı genel kurulca belli edilecek bir huzur hakkı verilebilir.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUKLARI :

Madde 43 — Yönetim kurulu, kooperatif işlerinin yönetimi için gerekli titizliği gösterir ve kooperatifin başarısı ve gelişmesi yolunda bütün gayreti sarfeder.

Yönetim kurulu kendi tutanakları ile genel kurul tutanaklarının gerekli defterlerin ve ortak listesinin muntazam hazırlanıp, tutulup saklanması ve yıllık bilançonun kanuni hükümlerine uygun olarak hazırlanıp tetkik olunmak üzere denetleme kuruluna verilmesinden sorumludur.

Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunların suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı, «Devlet memurları» gibi ceza görürler.

YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNDEN ÇEKİLME :

Madde 44 — Yönetim kurulu üyeleri her zaman istifa ederek üyelikten çekilebilirler. Ancak, çekilen üyelerin iş gördüğü zamana ait sorumlulukları kanunda yazılı haller saklı kalmak üzere ayrılış tarihinden itibaren 2 yıl devam eder. Yönetim kurulu üyelerinin toplu olarak veya ayrı ayrı çekilmeleri halinde yerlerine yedek üyeler getirilir.

Yönetim kurulu üyeleri topluca istifa ettikleri veyahut mevcut yedekler istifa eden üyelerin yerini dolduramadığı takdirde, kooperatif olağanüstü genel kurul toplantısına giderek yeniden, yönetim kurulu üyelerini seçer. Yönetim kurulu, ortaklar arasından birisini yönetim kurulu üyeliğine seçerek yeni üyeyi toplanacak ilk genel kurulun onayına sunar.

MURAHHAS ÜYE :

Madde 45 — Yönetim kurulu, yönetim işlerinin hepsini veya bazılarını yapmak üzere kendi üyelerinden birini veya bir kaçını murahhas üye olarak tâyin edebilir. Bu üyelerin yönetim kurulunda oy kullanma hakkı devam eder.

Murahhas üyeye yönetim kurulu üyesi olarak huzur hakkı verilebilir. Murahhas üyenin seçilmesi ve değiştirilmesi ticaret siciline tescil ettirilir.

MÜDÜR VE MEMURLAR :

Madde 46 — Genel kurulca tesbit edilen kadroya göre, kooperatifin işlerini yürütmek üzere yönetim kurulunca ortaklar arasından veya hariçten müdür ve yeteri kadar memur atanabilir.

Müdür, yönetim kurulu toplantılarında oy kullanmamak şartı ile söz sahibi olarak hazır bulunur.

Kooperatif müdürü ve hizmet personeline genel kurulca kabul edilen kadro ve yıllık bütçeye göre ücret verilir. Verilecek ikramiyeler genel kurulca kararlaştırılır. Yönetim kurulu, müdür ve personelin işe alınması, görev ve yetkileri, sorumlulukları, sosyal hakları ve işten çıkarılma hususlarını belirtir yönetmelik hazırlayarak genel kuruldan geçirir ve personel işlerini bu esaslara göre yürütür.

Kooperatif müdürleri âzami 4 yıl müddetle bu göreve atanırlar. Görev süresi biten müdürler yeniden aynı göreve atanabilirler.

DIŞARIYA KARŞI TEMSİL VE İMZA YETKİSİ :

Madde 47 — Resmi dairelerde, mahkemelerde ve üçüncü şahıslar nezdinde kooperatifi yönetim kurulu temsil eder. Yönetim kurulu bu yetkisini müdüre veya murahhas üyeye devredebilir. Ancak kooperatifi yüküm altına sokacak işlerde birinci imza olarak yönetim kurulu başkanı, bulunmadığı zaman, başkan vekili, ikinci imza olarak müdür veya murahhas üye, bunların bulunmaması halinde ise vekillerinin imzaları şarttır. Kooperatifin hukuken bağlanabilmesi için bu imzaların kooperatif ünvanının altına atılması lâzımdır. Yönetim kurulu kararı ile diğer yönetim kurulu üyelerine de imza yetkisi verilebilir.

Kooperatif yönetim kurulu, kooperatifi temsile yetkili kılınan kimselerin isimlerini, imzalarını ve bu yetkiye dayanan kararların noterlikçe tasdikli örneğini ticaret siciline verir. Yetkili imza örnekleri ilgili bankalara ve kooperatifin girdiği birliklere gönderilir. Yetkili imza sahiplerinin değişimleri halinde aynı işlem uygulanır.

KOOPERATİFİN ACZİ HALİNDE YAPILACAK İŞLER :

Madde 48 — Kooperatifin acz halinde bulunduğunu kabul ettirecek ciddi sebepler mevcut ise yönetim kurulu piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilânçosu tanzim eder.

Son yılın bilânçosu veya daha sonra yapılan bir tasviye bilânçosu veyahut yukarıda sözü geçen ara bilânçosu kooperatif mevcudunun, borçlarını karşılamıyacağını belirtiyorsa, yönetim kurulu, keyfiyeti Ticaret Bakanlığına bildirir ve genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırır.

Pay senetleri çıkarılmış olan bir kooperatife son yılın bilânçosunda kooperatif varlığının yarısı karşılıksız kalırsa yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara bildirir. Aynı zamanda ilgili mahkemeye, Ticaret Bakanlığına bilgi verir. Bilânçoda tesbit edilen açık üç ay içinde ortakların ek ödemeleriyle kapandığı takdirde Ticaret Bakanlığı haberdar edilir.

Mali durumun düzeltilmesinin mümkün görülmesi halinde mahkeme yönetim kurulunun veya alacaklılardan birinin isteği üzerine iflâsın açılmasını erteliyebilir. Bu takdirde, mevcutlar defterinin tutulması, yönetim memuru atanması gibi kooperatif varlığının korunmasına ve devamına yarıyan tedbirler mahkemece alınır.

DENETÇİLERİN SEÇİMİ :

Madde 49 — Denetçiler ortaklar arasından bir yıl için üç asil ve en az iki yedek olmak üzere genel kurul tarafından seçilir. Denetçilerden bir tanesi kooperatif ortaklarından olmayabilir.

Müddetleri biten denetçilerin tekrar seçilmeleri caizdir. Birbirleriyle ve yönetim kurulu üyeleriyle ve yönetim kurulu üyelerinin usul ve fûruundan biriyle eşi ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımlığı bulunanlar denetçiliğe seçilemezler ve kooperatifte idari görev alamazlar. Görevi biten yönetim kurulu üyeleri genel kurulca ibra edilmedikçe denetçiliğe seçilemezler. Denetçiler de aynı zamanda yönetim kurulunda görev alamazlar. Yüz kıyartıcı bir suçtan mahkûm olan bir kimse denetçiliğe seçilemez.

DENETÇİLERİN GÖREVİNE SON VERME :

Madde 50 — Genel kurul tarafından denetçilerin görevine her vakit son verilebilir. Ortaklar arasında seçilen denetçiler görevlerine son verilmesinden dolayı tazminat isteyemezler.

BİR ÜYELİĞİN AÇILMASI :

Madde 51 — Denetçilerden birinin ölümü, çekilmesi, bir engelden dolayı görevlerini yapamıyacak halde bulunması, iflas veya haciz altına alınması gibi bir sebeple görevlerinin kesinleşmesi

nedeniyle denetçilikten ayrılması halinde diğer denetçiler genel kurulun ilk toplantısına kadar görev yapmak üzere yerine yedeklerden birisini çağırırlar.

DENETÇİLERİN SORUMLULUĞU :

Madde 52 — Denetçiler, kanun veya ana sözleşme ile kendilerine yükletilen görevlerini hiç veya gereği gibi yapmamalarından doğan zarardan dolayı kusursuz olduklarını ispat edemedikçe müteselsilen sorumludurlar.

DENETÇİLİKTE ÇEKİLME VE AÇILAN ÜYELİKLERE SEÇİM :

Madde 53 — Denetçiler her zaman işten çekilebilir. Ancak toplantıdan çekilme ve denetçi sayısının bir kişiye düşmesi halinde genel kurul, yönetim kurulu veya kalan denetçi tarafından derhal toplantıya çağırılır,

Açılan yedek üyeliğe üyelerden ilk sıradaki getirilir. Ancak bir üyelik açık kalıp da yerine geçecek yedek üye bulunmazsa Genel Kurul toplantıya çağırılmadan mevcut denetçiler tarafından bir asil, bir de yedek üye seçilir.

DENETÇİLERİN İNCELEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ :

Madde 54 — Denetçiler, bilançonun defterle uygunluk halinde bulunup bulunmadığını, defterlerin düzenli bir şekilde tutulup tutulmadığını incelemek, yıl sonunda meydana gelen müsbet menfi fiat farkının ana sözleşmeye göre dağıtılıp dağıtılmadığını, yedek akçelere gerekli ayırımın yapıp yapılmadığını incelemek ile yükümlüdürler. Denetçiler ek ödeme ile yükümlü olan ortaklarla diğer ortaklar listenin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını da incelemek zorundadırlar.

Yöneticiler (Yönetim kurulu, kooperatif müdürü veya müdürleri, murahhas üye veya üyeleri) bu maksatla denetçilere defterleri ve belgeleri ibraz ederler.

Ortaklar gerekli gördükleri hususlarda denetçilerin dikkatini çekmeye ve açıklama yapılmasını isteyebilirler. Ancak, denetçilerin ortaklara yapacakları açıklamaların veya ortakların denetçilerden isteyecekleri hususların kooperatifin iş sırları ve sair sırlarıyla ilgili olmaması gereklidir.

DENETÇİLERİN ÇALIŞMA DÜZENİ :

Madde 55 — Denetçiler yıllık genel kurul toplantısından bir ay önce bilanço, yönetim kurulunun hazırladığı yıllık çalışma

raporu ve bütçeyi inceliyerek gerekli gördüğü işlemleri, hesap ve mevcutları elden geçirir ve kanaatini açık olarak belirterek yıllık rapor meydana getirirler. Denetçiler toplantısında yönetim kurulunun çalışma mekanizmasının düzenini ve başarı derecelerini izliyerek ilgililere ikazda bulunurlar.

DENETÇİLERİN GÖREVİ :

Madde 56 — Genel olarak denetçilerin görevleri kooperatifin iş ve muamelelerini denetlemektir. Özellikle denetçiler şu görevlerle yükümlüdür.

- a) Kooperatifin işlem ve hesaplarının tetkiki sonunda buldukları noksan ve hataların giderilmesi için gerekli tedbirleri almak ve organlara haber vermek,
 - b) Bilançonun Türk Ticaret Kanununun 74 üncü maddesi esaslarına göre hazırlanıp hazırlanmadığına bakmak,
 - c) Kooperatif çalışmaları hakkında bilgi almak ve lüzumlu kayıtların intizamla tutulmasını sağlamak maksadıyla hiç olmazsa 2 ayda bir defa Kooperatifin defterini incelemek,
 - d) Üç ayda bir ara denetimi yapmak ve ansızın kooperatif veznesini denetlemek, inceleme sonuçları olumsuz çıktığı takdirde düzenlenecek raporun birer örneğini yönetim kuruluna vermek, diğer bir örneğini «denetçiler denetim raporları dosyasında muhafaza etmek,
 - f) Tasfiye muamelelerine nezaret etmek,
 - g) Ortaklarla veya kendileriyle kooperatif yöneticileri arasındaki anlaşmazlıklarla ilgili konuları genel kurul gündemine aldirmek ve gerektiğinde olağanüstü olarak genel toplantıya çağırarak,
 - h) Genel kurul toplantılarında hazır bulunmak,
 - ı) Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin ve memurlarının muttali oldukları cezayı gerektiren suçlarını savcılığa ihbar etmek,
 - i) Genel Kurul, yönetim kurulu aleyhine dava açılmasına karar verir veya açılmasına karar veripte azınlığın dava açılması reyinde bulunması hallerinde dava açmak,
 - j) Anasözleşmede ortakların genel kurul toplantılarına katılmaları için gerekli görülen şartların yerine getirilip getirilmediğini incelemek,
- Denetçilerin yukarıda yazılı denetleme yetkileri genel kurul kararı ile kısıtlanamaz.

DENETÇİLERİN TOPLANTI VE RAPORLARI :

Madde 57 — Denetçiler her yıl yazılı bir raporla beraber tekliflerini genel kurula sunmağa mecburdurlar. Bu rapor, yönetim kurulunun yıllık çalışma raporu ve bilanço ile birlikte, genel kurulun yıllık toplantısından en az 15 gün öncesinden itibaren bir yıl süre ile kooperatifin merkezinde ortakların incelemesine amade tutulur.

Denetçiler, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun veya ana sözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı bulundukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler.

Denetçiler yönetim kurulu ve genel kurul toplantılarına katılırlar. Ancak, yönetim kurulunda, oy kullanamazlar, yönetime karışamazlar, noksan ve hatalar için bizzat emir veremezler.

Denetçiler raporları üç üye tarafından imzalanır. Rapora katılmayan üye kanaatini belirterek imzalamak zorundadır. Yıllık genel kurul toplantısında «denetçiler raporu» okunmadan bilanço ve delayısıyla ibralar konusunda karar alınamaz. Denetçiler azledilmiş olursa, yeni denetçiler düzenliyecekleri raporda bu olayı da açıklamak ve nedenlerini belirtmek zorundadırlar.

DENETÇİLERİN SIR SAKLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ :

Madde : 58 — Denetçiler görevleri arasında öğrendikleri ve açıklanmasında kooperatifi ve ortakları için zarar umulan hususları, kooperatif ve üçüncü şahıslara açıklayamazlar.

DENETÇİLERİN SORUMLULUĞU :

Madde : 59 — Denetçiler, görevlerini hiç veya gereği gibi yapmamalarından doğan zararlardan dolayı kusursuz olmadıklarını ispat etmedikçe müteselsilen sorumludurlar.

Denetçiler hakkında, kayıtlı ortakların en az 1/10'unun temsil edenler tarafından dava açma kararı verilmişse bunlar denetçiler dışında bir vekil tâyin etmek suretiyle davayı yürütürler.

HESAP KOMİSYONU SEÇİMİ :

Madde : 60 — Genel kurul bazen muayyen hususların incelenmesi için lüzumu halinde hesap komisyonu seçebilir.

Mevcut ortakların dörtten az olmamak üzere en az 1/10 son iki yıl içinde kooperatifin kuruluşunu veya idarî muamelelerine

müteallik bir suistimalin vuku bulduğunu veya kanun yahut ana sözleşme hükümlerine önemli bir surette aykırı hareket edildiği iddia ettikleri takdirde bunları veya bilânçonun gerçekliğini tahkik için hesap komisyonu tayinini genel kuruldan isteyebilirler. Bu talep red olduğu takdirde mahkemeye müracaat hakkını haizdirler.

Hesap komisyonunun yaptığı inceleme sonunda veya mahkeme sonunda veya mahkeme neticesinde iddia varit görülmediği takdirde kötü niyetle hareket ettiği anlaşılan ortaklar kooperatifin bu yüzden gördüğü zarardan dolayı müteselsilen sorumludurlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM : KOOPERATİF BİRLİKLERİ İLE İLİŞKİLER

BİRLİĞE GİRME :

Madde : 61 — Genel kurul kararı ile kooperatif, kooperatifin gelişmesi, amaçlarının gerçekleşmesi, menfaatlerinin korunması, eğitim görülmesi ve kooperatifçilik konularında tavsiyeler alınması gibi hizmetlerin yerine getirilmesi için kurulmuş tüketim kooperatifleri birliğine girebilir.

TAAHHÜT OLUNACAK BİRLİK SERMAYESİ :

Madde : 62 — Kooperatif, en az 7 tüketim kooperatifiyle kooperatif şeklinde birlik kurar veya kurulmuş birliğe girmeye karar verirse taahhüt edilecek birlik sermayesinin miktarı ve ödeme şekli genel kurulca tesbit edilir.

Kooperatif kooperatif birliğine girmekle ortaklarına, bu ana sözleşmedeki yükümlülüklerden fazlasını yükleyemez.

Kooperatif, kooperatif birliğine girmek için birliğin ana sözleşme hükümlerini bütün hak ve ödevleri ile kabul ettiğini gösteren, bir dilekçe ile birlik yönetim kurulu başkanlığına baş vurmak gerekir. Birlik yönetim kurulunun giriş isteğini kabul etmesi ile kooperatif birliğe girmiş olur. Giriş isteği onbeş gün içinde cevaplandırılmadığı veya red cevabı verildiği takdirde birlik denetçilerine baş vurulur. Birlik denetçileri isteği onbeş gün içinde cevaplandırmaz veya red cevabı verirse kooperatif birliğinin üyesi bulunduğu kooperatifler merkez birliğine, o da mümkün olmazsa Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine de baş vurabilir.

TEMSİLCİLİK :

Madde : 63 — Kooperatif, kooperatif birliği genel kurullarında da temsil edilmek üzere kooperatif genel kurulunca ortaklar arasından temsilciler seçer.

DENETLEME :

Madde : 64 — Kooperatif, kendi faaliyetlerini mensup olduğu tüketim kooperatifi birliğinin denetliyebileceğini kabul etmek zordur.

ALTINCI BÖLÜM :

BİLANÇO VE NETİCE HESAPLARI :

İŞ YILI VE HESAP KESİMİ :

Madde : 65 — Yönetim Kurulu, her yıl 31 Aralık tarihi itibarıyla envanter yaparak, bilanço ve gelir gider farkını genel kurul toplantısından en az 1 ay önce denetçilere verir. Denetçiler en çok 10 gün içinde bunları inceliyerek raporlarıyla birlikte yönetim kuruluna iade ederler. Bilanço ve netice hesapları genel kurul toplantısından en az 15 gün önce kooperatif merkezinde ortakların incelenmesine sunulur ve isteyenlere suretleri verilir. Bu hükümlere uyulmadığı takdirde genel kurul bilanço hakkında karar veremez. Bu takdirde, bilanço hesaplarının incelenmesini sağlamak üzere, ortak adedi genel kurulca tesbit edilecek miktarda özel komisyon seçilerek, bir ay sonraya ertelenecek genel kurulda bu komisyonun vereceği karara göre durum yeniden görüşülür.

FIAT FARKININ DAĞITIMI :

Madde 66 — Genel Kurul, yönetim kurulu raporunu, bilanço ve gelir-gider hesabını onayladıktan sonra gelir-gider farkının dağıtımına karar verir.

GELİR-GİDER FARKLARI, BÖLÜNMESİ VE PAYLARA FAİZ VERİLMESİ :

Madde 67 — Kooperatifin müsbet gelir--gider farkı, gayri safi hasıladan her nev'i masraflar, faiz ve amortismanlar, karşılıkları çıktıktan sonra kalan kısımdır. Bu miktardan vergiler ve geçen yıllar zararı düşüldükten sonra geri kalan kısım aşağıdaki nisbetler üzerinden bölünür :

- a) % 15 yedek akçeye.
- b) % 1 Ticaret Bakanlığı emrindeki fona,
- c) % 15 Geliştirme özel fonuna,
- d) % 9 Ortak ve personel için yardım fonuna.

Kalanın;

% 85'i risturn olarak ortaklara işlemleri oranında,

% 15'i ödenmiş sermaye üzerinden ortaklara, faiz olarak dağıtılır. Bu oran % 7'yi aştığı hallerde artan miktar risturna eklenir.

Bir yıllık faaliyet neticesi gelir-gider farkı menfi olduğu takdirde açık, yedek akçe ile ve bunların kâfi gelmemesi halinde ek ödemelerle ve ortak sermaye payları ile karşılanır. Menfi neticeler ortadan kaldırılmadıkça gelir gider farkı dağıtımı yapılamaz.

GELİŞTİRME ÖZEL FONU :

Madde 68 — Geliştirme özel fonu genel kurul kararı ile üretimi ve satışları artırıcı yönde yapılacak, yatırımlarda kullanılır.

Kooperatifin girdiği birlik, kooperatif menfaati ile ilgili üretimi ve satışları artırıcı yönde yatırımlar yapıyorsa, yönetim kurulunun teklifi üzerine kooperatif genel kurulu kararı ile birliğin konu ile alakalı yatırımlarında kullanılmak üzere bu fonun kısmen veya tamamen bu işte kullanılmasını karar altına alabilir.

Ortak dışı işlemlerden elde edilen hâsıla dağıtılamaz. Bu hâsıla kooperatifin gelişmesine yarıyacak işlerde kullanılmak üzere geliştirme özel fonuna eklenir.

ORTAK VE PERSONEL İÇİN YARDIM FONU :

Madde 69 — Kooperatif, memurları, işçileri ve ortakları için vakıf şeklinde yardım kuruluşu meydana getirir. Vakfın kuruluşu, amaçları vesair hususlar vakıf senedinde gösterilir. Her yıl müsbet gelir-gider farkından ayrılan miktarlar vakfa verilir.

Genel kurul kararı ile kooperatif memurları, işçileri ve ortaklarında belirli bir miktarın vakıf için alınması kararlaştırılabilir.

YEDEK AKÇENİN KULLANILMASI :

Madde 70 — 5027 sayılı Kanunun 1 nci maddesi uyarınca devlet tahvillerine yatırılması zorunlu olan kanunî yedek akçe ortaklara dağıtılmayıp bilânço neticesinde ortaya çıkacak menfi fiat farkının kapatılmasında kullanılır.

YEDEK AKÇENİN DEVRİ :

Madde 71 — Kooperatifin dağılmasına karar verildiği takdirde yedek akçenin kooperatifin zararlarının karşılanmasında kullanılan miktardan artan kısmı kooperatifin bağlı olduğu birliğe devredilir. Birliğin kurulmamış olması halinde Ticaret Bakanlığı emrine verilerek aynı maksatla kurulmuş kooperatiflerden birinin yedek akçesine katılır.

YEDİNCİ BÖLÜM :

UYUŞMAZLIKLAR

Madde 72 — Ortakların, kooperatifin diğer bir kooperatifle veya üst kuruluşlarla arasında ortaya çıkacak uyuşmazlıkların çözümlenmesi için mahkemece tâyin edilecek hakem kuruluna baş vurulur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM :

BİRLEŞME VE DEVRALINMA

BİRLEŞME VE DEVRALINMA :

Madde 73 — Genel kurul, kooperatifler kanununda öngörülen yeterli oy çokluğu ile kooperatifin aynı nev'inden diğer bir kooperatifle birleşmesine, diğer bir kooperatifi devralmasına veya kendisinin diğer bir kooperatife devrolunmasına veya kooperatifin bir kamu tüzel kişiliği tarafından devralınmasına karar verir.

Bir kooperatif veya kamu tüzel kişiliği tarafından devralınmada kooperatifler kanununun 84 ve 85. maddelerine uyulur.

DOKUZUNCU BÖLÜM :

KOOPERATİFLERİN DAĞILMASI

DAĞILMA SEBEPLERİ :

Madde 74 — Kooperatif;

- a) Anasözleşmede belirtilen müddet genel kurul kararı ile uzatılmadığı takdirde,
- b) Genel kurul kararı ile,
- c) İflâsın açılması ile,
- d) Diğer bir kooperatifle birleşmesi veya devralınması suretiyle,
- e) Ortak adedinin kanuni miktardan aşağı düşmesi ile,
- f) Kanunlarda ön görülen diğer hallerde, Ticaret Bakanlığı'nın mahkemeden alacağı kararla,
- g) Kooperatifin aczi halinde, yapılan ara bilânçoya göre kooperatifin mevcudu borçlarını karşılamıyorsa, yönetim kurulunca toplantıya çağrılan genel kurulun tasfiye kararı alması ile dağılır.

TİCARET SİCİLİNE BİLDİRME :

Madde 75 — Mahkemece veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmediği takdirde tasfiye işlerini yönetim kurulu yapar.

Tasfiye memurlarına veya yönetim kuruluna bu görevleri dolayısıyla ücret verilebilir. Yönetim kurulu tasfiye memurlarını ticaret siciline tescil ve ilân ettirir. Tasfiye işlerinin yönetim kurulunca yapılması halinde dahi bu hüküm tatbik olunur.

İFLAS DIŞINDA DAĞILMA :

Madde 76 — İflastan gayri hallerde kooperatifin dağılması, yönetim kurulu veya denetçilere ticaret siciline tescil ve en çok birer hafta ara ile üç defa ilân ettirilir. İlâna kooperatif alacaklarının vesikaları ile beraber bir yıl içinde müracaat etmeleri lüzumu yazılır. Bu müddetin başlangıcı üçüncü ilân tarihidir.

TASFİYE MAMELEKİNİN PAYLAŞTIRILMASI :

Madde 77 — Tasfiye haline giren kooperatifin bütün borçları ödendikten ve ortak pay bedelleri geri verildikten sonra kalan mallar ortaklar arasında bölüşülür. Paylaşma, dağılma anında kayıtlı ortaklar veya hukuki halefleri arasında eşit olarak yapılır.

TASFİYE HALİ :

Madde 78 — Kooperatifin diğer bir kooperatif veya kamu tüzel kişisi tarafından devralınması veya diğer bir kooperatifle birleşmesi hali hariç olmak üzere dağılan kooperatif tasfiye haline girer.

Tasfiye haline giren kooperatif ortaklarla olan ilişkilerinde dahi tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini muhafaza ve ünvanını (tasfiye halinde) ibaresini ilâve suretiyle kullanmakta devam eder.

TASFİYE KURULUNUN AZLI :

Madde 79 — Genel kurul kararı ile tayin edilmiş olan tasfiye memurları yahut bu görevi ifa eden yönetim kurulu üyeleri, genel kurul tarafından her zaman azil ve yerlerine yenileri tayin olunabilir.

Ortakların birinin talebi ile de mahkeme haklı sebepler dolayısıyla tasfiye işlemini yürütmekle görevli kimseleri azil ve yerlerine yenilerini tayin edebilir. Bunlar kendilerini tescil ve ilân ettirirler.

AKTİFLERİ SATMA SELÂHIYETİ :

Madde 80 — Genel kurul aksine karar vermedikçe tasfiye memurları kooperatifin aktiflerini pazarlık suretiyle de satabilirler. Aktiflerin toptan satılabilmesi için genel kurulun kararı lâzımdır. Bu karar genel kurulun 2/3 çoğunluğu ile alınır.

TASFİYE İŞLERİ :

İLK ENVENTER VE BİLANÇO :

Madde 81 — Tasfiye memurları görevlerine başlar başlamaz kooperatifin tasfiyesinin başlangıçtaki hal ve durumunu inceliyerek buna göre envanter defterleri ile bilânçosunu tanzim eder ve genel kurulun tasvibine sunarlar.

Tasfiye memurları, kooperatif yönetim kurulu ve denetçileri davet ederek kooperatifin mali vaziyetini gösteren bir envanter ile bir bilânçoğu birlikte düzenlerler. Bu düzenleme içinde tasfiye memurları sözü edilen organ üyelerinden çalışmaya katılmayanları beklemeye mecbur değildirler.

Tasfiye memurları, lüzum görürlerse kooperatif mallarına değer biçmek için eksperlere müracaat edebilirler. Tanzim edilen envanter ile bilânço, tasfiye memurlarının huzuru ile kooperatif yönetim kurulu tarafından imzalanır. Envanter ve bilânçonun imzasından sonra tasfiye memurları dağılma halinde bulunan kooperatifin envanterde yazılı bütün malları ile evrak ve defterlerine el koyarlar.

ALACAKLILARI DAVET VE HİMAYE :

Madde 82 — Alacaklı oldukları kooperatif defterleri veya diğer vesikalardan anlaşılan ve ikâmetgahları bilinen şahıslar mahallin duyurma örf ve adetlerine göre, diğer alacaklılar ticaret sicili gazetesinde ilân suretiyle kooperatifin dağılmasından haberdar edilerek alacaklarını beyana çağırılırlar.

Alacaklı oldukları belli olanlar beyanda bulunmazlarsa alacaklarının tutarı notere tevdi olunur. Kooperatifin henüz muaccel olmayan borçları ile münazaalı bulunan borçlarına tekabül edecek bir para notere tevdi olunur. eğer ki bu gibi borçlar kâfi bir teminat ile karşılanmış veya kooperatif mevcudunun ortakları arasında taksimi bu borçların ödenmesine talik edilmiş olsun.

DEFTERLERİN SAKLANMASI :

Madde 83 — Tasfiyenin sonunda evrak ve defterler 10 yıl saklanmak üzere notere tevdi olunur.

KOOPERATİF ÜNVANININ SİCİLDEN ÇIKARILMASI :

Madde 84 — Tasfiyenin sona ermesi üzerine kooperatife ait unvanın sicilden silinmesi tasfiye memurları tarafından sicil memurluğundan talep olunur. Bu talep üzerine sicilden silinme keyfiyeti tescil ve ilân olunur.

MALİ HÜKÜMLER

USÛL :

Madde 85 — Kooperatif muhasebe usulünü bilânço esasına göre kurar ve kanunen tutulması gerekli defterleri tutar ve çalışmalarını iş prensipleri esaslarına uygun olarak düzenler. Ticaret Bakanlığınca örnek muhasebe ve bilânço kabul edildiği takdirde buna uyulur.

DEFTER TUTMA MÜKELLEFİYETİ :

Madde 86 — Kooperatif, kooperatifin ekonomik ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her iş yılı içinde elde edilen neticeleri tesbit etmek maksadiyle kooperatifin mahiyeti ve öneminin gerektirdiği bütün defterleri (yevmiye defteri, defter-i kebir, envanter defteri, ortaklar defteri, karar defteri ve müfredat defteri) tutmaya mecburdur.

TASDİK ETTİRME VE BEYANNAME VERME

MÜKELLEFİYETİ :

Madde 87 — 86 nci maddede belirtilen defterler yönetim kurulunca, kullanılmaya başlanılmadan önce kooperatifin bulunduğu yerin noterine tasdik ettirilir.

Kooperatif, tutmaya mecbur olduğu diğer defterlerle tutmak istediği defterleri lehine delil olarak kullanabilmek için herbirinin nev'i ve mahiyetleri ile sahife sayılarını gösteren iki nüsha beyannameyi bu defterleri kullanmaya başlamadan önce ticaret sicil memuruna vermeğe mecburdur. Memur, bunlardan birini tasdik ederek kooperatife geri verir.

ONUNCU BÖLÜM :

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

A) SİYASİ FAALİYET YASAĞI :

Madde 88 — Kooperatif toplantılarında ve kooperatif tesislerinde siyasi faaliyet gösterilemez. Kooperatif faaliyetleri siyasi maksatlara alet edilemez. Kooperatif, siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden herhangi bir surette maddi yardım kabul edemez, onlara maddi yardımda bulunamaz.

B) TİCARET KANUNU HÜKÜMLERİNE ATIF :

Madde 89 — Bu ana sözleşmede açıklama olmıyan hususlarda 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve kanunun 98 inci mad-

desi uyarınca 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun genel hükümleri ile anonim şirket hükümleri uygulanır.

C) GEÇİCİ YÖNETİM VE DENETİM KURULU :

Madde 90 — Kooperatifin ilk genel kuruluna kadar görev yapmak üzere aşağıdaki kurucu ortaklar geçici Yönetim ve Denetim Kuruluna seçilmişlerdir.

Yönetim Kurulu	Denetim Kurulu
1 —	1 —
2 —	2 —
3 —	
4 —	
5 —	

KOOPERATİF KURUCU ORTAKLARI :

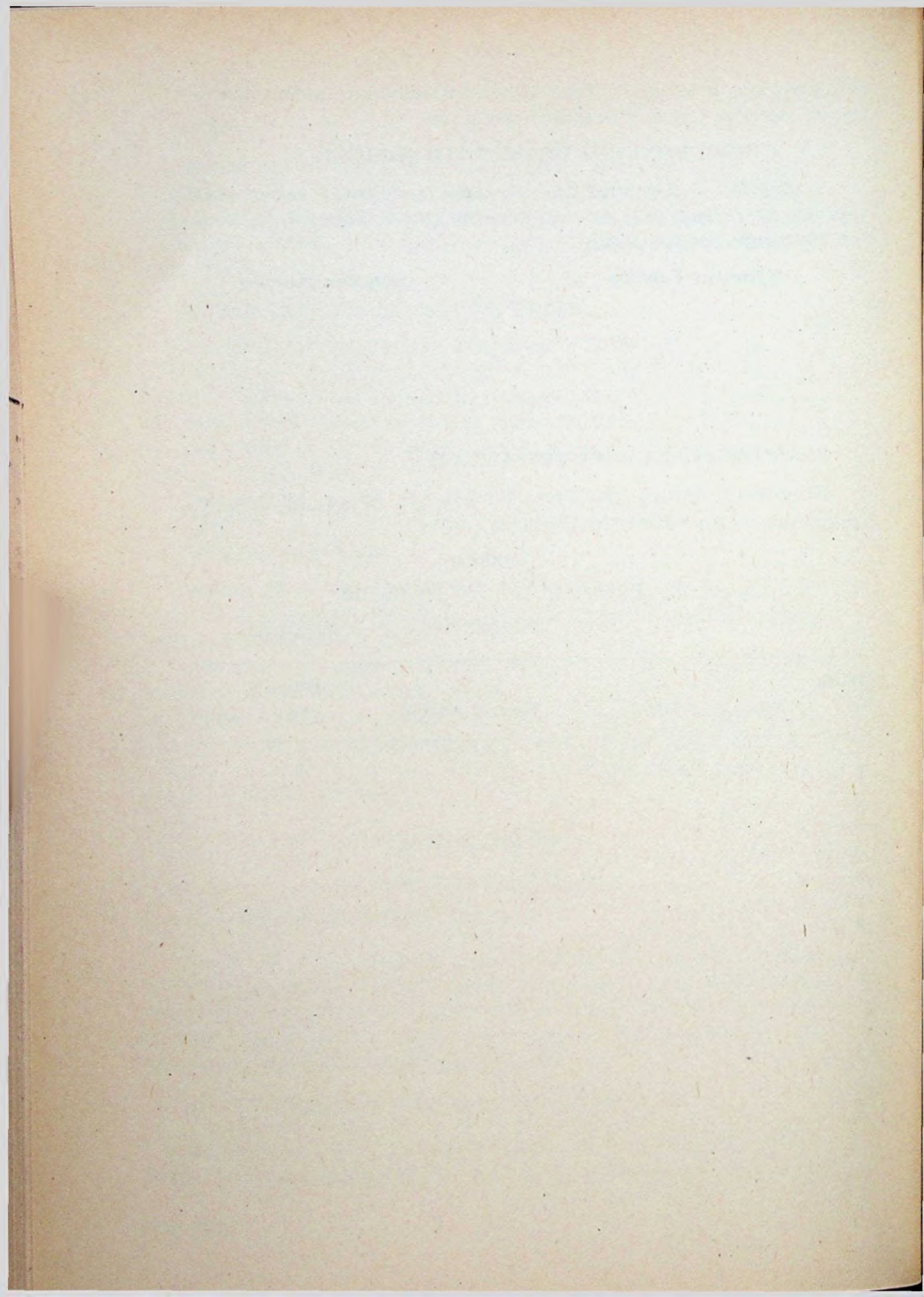
Kooperatif kurucu ortakları Soyadı, adı, adresi ve imzaları aşağıdadır. Peşin ödedikleri payların tutarı TL.

..... Bankası

..... Şubesi Tarihi

..... sayılı makbuz karşılığı yatırılmıştır.

Ortak No.	Soyadı	Adı	Konut Adresi	Ödediği (TL)	İmza
1 —					
2 —					
3 —					
4 —					
5 —					
6 —					
7 —					
8 —					
9 —					
10 —					
11 —					
12 —					
13 —					
14 —					
15 —					

KONUT YAPI KOOPERATİFİ ÖRNEK ANASÖZLEŞMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM :

KURULUŞ, AD, SÜRE, MERKEZ VE AMAÇ

KURULUŞ, AD, VE SÜRE :

Madde 1 — Bu Anasözleşme altında adları, soyadları, iş konut adresleri yazılı olanlarla, sonradan bu Anasözleşme hükümlerini kabul ederek ortaklığa alınacak kimseler arasında değişir ortaklı değişir sermayeli ve Sınırlı Sorumlu bir Yapı Kooperatifi kurulmuştur.

Kooperatifin adı : Sınırlı Sorumlu
Konut Yapı Kooperatifidir.

Kooperatifin süresi yıldır.

KOOPERATİFİN MERKEZİ VE ÇALIŞMA BÖLGESİ :

Madde 2 — Merkezi, İli İlçesidir.
Çalışma bölgesi dir.

KOOPERATİFİN AMACI :

Madde 3 — Kooperatifin başlıca amacı, ortakları, sıhhi ve ucuz birer konut sahibi yapmaktır. Bu maksatla kooperatif :

a) Arsa ve arazi satın alır, gerekirse bunları parsellere bölürerek ortaklarına konut yaptırır.

b) Yapılan konutların mülkiyetini bu anasözleşmede yazılı esaslara göre ortaklarına aktarır.

c) a ve b fıkralarında yazılı hususları sağlamak üzere, taşınır, taşınmaz mal edinebilir. Gerekirse borç para alabilir, ev yaptırılması için lüzumlu mali işlemlere girişebilir.

ç) Ortakların sosyal kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak üzere gerekli tesisler kurar, bu tesisleri işletir veya kiraya verir.

d) Ortakların mali olanaklarının yetersizliği veya kredi bulamamaları yada kredinin az oluşu nedeniyle konut yapımının imkân dahilinde olmaması halinde kooperatif mülkiyetinde bulunan arsayı parselliyerek, Genel Kurulda da karara bağlanmış olması koşulu ile ortaklarına kura ile dağıtır. Gerektiğinde ortak sayısından fazla olan arsayı satabilir.

Ancak kura ile ortaklara dağıtılacak yada satılacak arsaların imar parselli olması şarttır.

İKİNCİ BÖLÜM :

ORTAKLAR

ORTAKLIK NİTELİK VE ŞARTLARI :

Madde 4 — Kooperatife ortak olabilmek için aşağıda yazılı nitelik ve şartlar gereklidir :

- a) T.C. uyruğunda olmak ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip bulunmak,
- b) Anasözleşme hükümlerini kabul etmek,

ORTAKLIĞA KABUL :

Madde 5 — 4 üncü maddedeki şartları haiz olupta, kooperatife ortak olmak isteyenler yazılı olarak Yönetim Kuruluna başvururlar.

Bu yazıda anasözleşmenin tamamen okunup, bütün hükümlerinin kabullenildiği belirtilir. Ortaklığa kabul yönetim kurulunun kararıyla tekemmül eder.

Ortaklığa kabul ve red kararı 15 gün içinde istekliye yazı ile bildirilir. İstekli, ortaklığa alındığı takdirde, kararın kendisine bildirildiği tarihten itibaren bir ay içinde ilk taksitle, diğer ortakların her birinin o tarihe kadar ödemiş oldukları paralara eşit bir meblağı, bir defada öder. Bu bedel karşılığında, ortağa adına yazılı ortaklık senedi verilir. Her ortağın, ortaklık haklarının adına yazılı ortaklık senedi ile temsil olunması şarttır. Bu senette; kooperatifin ünvanı, sahibinin adı ve soyadı, iş ve konut adresi, kooperatife girdiği ve çıktığı tarihte yazılır. Bu hususlar senet sahibi ile kooperatifi temsile yetkisi olan kimseler tarafından imzalanır. Ortağın yatırdığı veya çektiği paralar tarih sırasıyla kaydedilir. Bu kayıtlar kooperatifin ödediği paralara ait ise, ortak imza eder, imzalı ortak senedi makbuz hükmündedir. Mezkûr senet anasözleşmeyi ihtiva etmek şartıyla ortaklık cüzdanı şeklinde de düzenlenebilir. Ortaklık senetleri kıymetli evrak niteliğinde olmayıp, sadece beyyine vesikası hükmündedir.

Yönetim kurulunun ortaklığa kabul talebinin reddi halinde istekli 15 gün içerisinde denetçiler vasıtasıyla ilk toplanacak genel kurula başvurabilir. Bu 15 gün içerisinde yönetim kurulu, boş ortaklığa ortak kaydetmez. Bu müddet içerisinde, isteklinin genel

kurula müracaat etmesi halinde, 15 günün hitamından sonra, boş ortaklığa yeni ortak alınırken genel kurulun vereceği karar üzerine ortaklığa kabul işleminin kesinleşeceği, müracaat eden yeni ortağa resmen bildirilir ve kendisinden muvafakatını bldiren belge alınır.

15 gün içerisinde ilk istekli itirazda bulunmazsa yönetim kurulu dilediğini ortak kaydedebilir.

Bu itirazların gündeme konulması mecburidir.

Genel kurul, gündeme alınmak şartıyla, süresi içinde istekleri incelemek zorundadır. Genel Kurul bu inceleme sırasında denetçilerin ve dilek sahiplerinin yazılı veya sözlü beyanlarını da dinledikten sonra kararını verir.

Bu karar kesindir.

ORTAK SAYISI :

Madde 6 — Kooperatifin ortak sayısı en az 7 kişidir. Yönetim kurulu herhangi bir limite bağlı kalmaksızın arsa ve arazi imkânlarına göre ortak sayısını lüzumu kadar arttırabilir. Ancak ortak sayısı genel kurul kararı ile sınırlandırılabilir.

ORTAKLARIN HAK VE ÖDEVLERİ :

Madde 7 — Ortakların eşit hak ve ödevleri :

- a) Genel kurulda bulunmak ve oy vermek,
- b) Seçmek ve seçilmek,
- c) Anasözleşmede ve 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 24 ve 25 inci maddelerinde belirtilen haklardan istifade etmek ve yasaklara uymak,
- ç) Bu anasözleşmede kabul edilen hususlara tamamen uymak, ssss
- d) Akçalı taahhütlerini vaktinde yerine getirmek,
- e) Kooperatif aleyhine hiç bir çalışmada bulunmamak,
- f) Kooperatifin kredi açacak ve arsa tahsis edecek kuruluşu karşı olan taahhüt ve vecibelerine uymak.

ORTAKLIKTAN ÇIKMA :

Madde 8 — Her ortak dilediği zaman, yönetim kuruluna hesap senesi sonundan en az 3 ay evvel ve yazı ile baş vurmak suretiyle ortaklıktan çıkabilir. Yönetim kurulu bu hükme uygun olarak yapılacak isteğe rağmen bir ortağın istifasını kooperatif kayıtlarına intikali tarihinden itibaren 1 ay içinde kabulden kaçınacak olursa, ortak çıkma dileğini noter aracılığı ile kooperatif yönetim

kuruluna bildirir. Bildiri tarihinden itibaren çıkma gerçekleşir. Çıkan ortağa payının ve hesaplarının tasfiyesi hakkında 10 uncu madde hükmü uygulanır.

ORTAKLIKTAN ÇIKARILMA :

Madde 9 — Durumları aşağıda gösterilen hallere uyanlar yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılırlar.

a) Anasözleşme hükümlerine göre taahhütlerini iki ay geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca 10 gün zarfında yazılı olarak yapılacak isteğe rağmen borçlarını ödemeyenler, sözü edilen kurulca ikinci istemeden sonra da bir ay içinde taahhütlerini yerine getirmezlerse ortaklıkları kendiliğinden düşer. Ortaklığın düşmesi alâkalının anasözleşme ve diğer suretlerle doğmuş borçlarının yok olmasını gerektirmez. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 27. maddesi)

b) 4 üncü maddede yazılı bulunanlar ortaklık niteliğini kaybedenler,

c) Ad çekme sonunda, kendilerine düşen konutları almak istemiyenler,

ç) Konutları tapuda kendi adlarına tescil ettirmeden önce tahrip veya tadil edenler, (Bu tahribat ve tadilatı ihtara rağmen düzeltmeyenler),

d) Yönetim kurulunca tesbit olunan onarma işlerini yapmayanlar.

Bunların dışındaki haklı sebeplerle de ortaklıktan çıkarılmak mümkündür. Çıkarılma kararı gerekçeli olarak tutanağa geçileceği gibi, ortaklar defterine de yazılır. Kararın onaylı örneği çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere 10 gün içinde notere tevdi edilir. Ortaklıkları kendiliğinden düşenler için de aynı tebliğ usulü uygulanır.

Bu ortak, tebliğ tarihinden itibaren 3 ay içinde itiraz davası açabilir. Tebliğ edilen karara, ortak 3 aylık süre içinde genel kurula da itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kurulunca noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde yönetim kurulundan çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılmaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası hakkı saklıdır.

Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarılma kararı kesinleşir.

Çıkarılma kararı kesinleşmedikçe çıkarılan ortağın yerine yeni ortak alınmaz.

İtiraz eden ortak, itirazı kesin karara bağlanıncaya kadar diğer ortaklar gibi mali ödemelerini devam ettirmek zorundadır.

ÇIKAN VE ÇIKARILAN ORTAKLARLA HESAPLAŞMA :

Madde 10 — Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortaklarla, ölen ortakların varisleri, bilânçonun genel kurulca kabulünden bir ay sonra sermayeleri ile sair alacaklarının tasfiyesini isteyebilirler.

Ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortakların payları ile taşınmaz malları, müracaat sıralarına göre 4 üncü maddede yazılı nitelik ve şartları haiz olan isteklilere devredilebilir.

Çıkan veya çıkarılan ortaklar tarafından o güne kadar gerek sermaye payı olarak ve gerekse sair suretlerle kooperatife yatırılmış bulunan paralar, tahakkuk eden zarar karşılığı düşüldükten sonra faizsiz olarak ilgililere geri verilir.

İşbu sermaye ve alacakların geri verilmesi işi, kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürecek nitelikte ise; yönetim kurulu bu ödemeleri en çok iki yıl süre ile geciktirebileceği gibi, muhik bir tazminat da isteyebilir.

Çıkan veya çıkarılan ortağın payları ile taşınmaz malını devralacak bir istekli çıkmadığı takdirde, 4 üncü maddedeki nitelik ve şartları haiz olanlar arasında artırma yapılmak suretiyle, iş bu pay ve taşınmaz mal, en çok arttırana satılır. Kredi ve arsa veren kuruluşların hüküm ve şartları saklı kalmak şartıyla, satış bedeli ortağın ödemiş olduğu paralardan azsa zararı, çoksa kârı eski ortağa aittir. Ayrılan ortaklar kooperatifin mevcutlarını haciz ettiremeyecekleri gibi, kooperatifin de tasfiyesini isteyemezler. mutad çalışmalara da engel olamayacakları gibi, yedek akçeler üzerinde de herhangi bir hak iddiasında bulunamazlar.

Bir yıl içinde çıkan veya çıkarılan ortaklara geri verilecek sermaye tutarı, o yıla ait bilânçoda yazılı bulunan ödenmiş sermaye tutarının % 5 ini geçemez. Ölüm dolayısıyla ayrılan ortaklar öne alınmak suretiyle, ayrılan ortaklar ayrılma tarihlerine göre sıraya konulur.

Kendilerine ödeme yapıldığı takdirde, yıllık ödemeler tutarı, kooperatif sermayesinin % 5 ini aşacağı anlaşılan, ortaklara yapılacak ödemelerin % 5 i aşan kısımları ertesi yıla bırakılır. Bunlar ertesi yıla ait ödemelerin listelerinin başına alınır.

ÖLEN ORTAĞIN DURUMU :

Madde 11 — Ferdi münasebete geçilmeden önce ölen ortağın kredisi (kanuni mirasçıları lehine devam eder. Kanuni mirasçılar

iş bu krediyi kullanıp kullanmamakta serbesttirler. Kullandıkları takdirde, mezkûr mirasçılar 3 ay içinde aralarında birinin temsilci olarak tayin ederler.

Mirasçılar, bu hususa riayet etmezler veya ortaklığa devam etmek istemezlerse, bu takdirde ölen ortağın sermayesi ile sair alacak ve borçları 10 uncu madde gereğince tasfiye edilir.

KOOPERATİFE TEKRAR GİRME :

Madde 12 — Kooperatifin çıkan veya çıkarılan ortaklarının, ayrılma sebepleri ortadan kalkınca kooperatife tekrar girme talepleri hakkında 5 inci madde hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SERMAYE, PAY VE SORUMLULUK

SERMAYE :

Madde 13 — Kooperatifin sermayesi değişik olup, ortakların taahhüt ettikleri paylardan meydana gelir.

Sermayenin en az haddi TL. dır.

Kooperatifin kuruluşunda bu sermayenin tamamının taahhüt edilmiş ve 1/4 ünün ödenmiş bulunması lâzımdır.

PAYLAR :

Madde 14 — Kooperatifin sermayesi liralık paylara ayrılmış olup her ortağın en az pay alması zorunludur. 30.000.— lirayı geçmemek üzere, genel kurulun salt çoğunluğu ile alınacak kararla ortakların alacakları pay adedi artırılabilir.

Başkan ve üyelerine kazanç üzerinden hisse verilmez.

İhtiyat akçeleri ortaklara dağıtılmaz ve münhasıran ortaklar ile iş görülür.

PAYLARIN ÖDENMESİ :

Madde 15 — Pay bedellerinin 13 üncü madde mucibince peşin ödenen 1/4 ünden mādâsı, yönetim kurulu kararı ile, belli edilecek eşit aylık taksitler halinde tahsil edilebilir. Ancak, taahhüt edilen sermayenin tamamının en geç 1 yıl içinde ödenmiş olması icap eder.

PAYLARIN REHİN EDİLMEMESİ VE DEVRİ :

Madde 16 — Paylar, ortak tarafından bir başkasına rehin edilemeyeceği gibi, ortağın alacakları tarafından haciz de edilemez.

Aksine hareket edenler hakkında 9. madde hükümleri uygulanır. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 19 uncu maddesi son fıkrası hükmü saklıdır.) Paylar, ortaklar tarafından başkasına kredi ve arsa veren kuruluşların devre dair hükümleri saklı kalmak şartı ile devredilebilir.

SORUMLULUK :

Madde 17 — Ortaklar kooperatifin üçüncü şahıslara karşı gi-riştiği taahhütlerden dolayı şahsına açılan kredi veya açılacak kre-di miktarı ve hissesine düşen gayrimenkul değeri oranında sorum-ludur. Kooperatiften ilişkisi kesilen ortağın sorumluluğu ayrıldığı tarihten yıl devam eder. Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin sorumlulukları hakkındaki hükümler saklıdır.

ARSA VE İNŞAAT FONU :

Madde 18 — Ortaklar taahhüt ve tediye ettikleri sermaye pa-yı bedellerinden başkaca Kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere genel kurul salt çoğunluğu ile kararlaştırılacak miktarlardaki arsa ve inşaat fonu taksitlerini ödemek zorunda-dırlar.

Ortakların ödeyecekleri iş bu paralar sonradan kendilerine ay-ılacak arsa ve konut bedellerine mahsup edilir. Konutların ortak-lara tesliminden sonarki tediye, 47 nci maddedeki esaslara göre yapılır. Ortakların ödeyecekleri pay bedelleri ile inşaat ve arsa fonu için verdikleri paralar her bir ortak için açılacak cari hesaplara kayıt olunur. Yapılara başlayabilmek ve kredi talebinde bulunabil-mek için arsanın satın alınmış veya kooperatife tahsis edilmiş ve kooperatifinde kredi verecek kuruluşlar tarafından binalara takdir olunacak maliyetin en az 1/4 ni yatırmış bulunması şarttır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KOOPERATİFİN ORGANLARI

Madde 19 — Kooperatifin organları şunlardır :

- a) GENEL KURUL,
- b) YÖNETİM KURULU,
- c) DENETÇİLER.

GENEL KURUL :

Madde 20 — Genel kurul bütün ortakları temsil eden en yet-kili organdır. Kanun ve anasözleşme ile tesbit edilen yükümlerini

yerine getirmeyen ortaklar da kooperatife genel kurul toplantısından altı ay evvel ortak olmayan ortaklar hariç her ortak, genel kurula katılma hakkına sahiptir. Her ortak yalnız bir oya sahip olup, yazı ile izin verilmek suretiyle bir ortak diğer bir ortağı oyunu kullanmak üzere vekil tayin edebilir. Ancak vekâlet suretiyle birden fazla temsil caiz değildir. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 49/2. maddesi saklıdır.)

Kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir surette katılmış olanlar, yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamazlar. Bu hüküm denetçiler hakkında uygulanmaz.

Ortakların hiç biri kendisi veya karı ve kocası yahut usul ve fûruu ile kooperatif arasında şahsi bir işe veya davaya dair olan görüşmelerde oy hakkını kullanamaz. (Aksine hareketle oy kullananların oyları muteber sayılmaz.)

GENEL KURULUN GÖREV VE YETKİLERİ :

Madde 21 — Genel kurulun başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

a) Bilânço ile netice hesaplarının yönetim kurulu ve denetçiler tarafından verilen raporları, inceleyerek kabul veya reddetmek,

e) Yönetim kurulu üyeleri ile denetçileri ibra etmek, yerlerine yedekleriyle birlikte yenilerini seçme, icabında bunlara işten el çektirmek veya görevlerine son vermek,

c) Kooperatifin gelir ve gider bütçesini onamak,

ç) Kooperatifin çalışma programını düzenlemek,

d) 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunundaki hüküm ve şartlar dahilinde kooperatifin anasözleşmesini değiştirmek,

e) Yönetim kurulu tarafından verilen ortaklıktan çıkarılma kararlarına yapılan itirazları inceleyip, tasdik veya reddetmek,

f) Kooperatifin tasfiye veya feshi yahutta müddetinin uzatılması hakkında karar vermek,

g) Kooperatifin amaçlariyle ilgili her türlü işler hakkında karar vermek,

(1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 41-46/2 nci maddeleri hükmü saklıdır.)

GENEL KURULUN TOPLANTI ŞEKİLLERİ :

Madde 22 — Genel Kurul iki şekilde toplanır :

a) Yıllık genel kurul toplantısı,

b) Olağanüstü genel kurul toplantısı.

YILLIK GENEL KURUL TOPLANTISI :

Madde 23 — Genel kurul, her yılın ilk üç ayı içinde yönetim kurulunun çağrısı üzerine normal yıllık toplantısını yapar.

Yönetim kurulu bu görevini yapmadığı takdirde, toplantıya davet denetçiler tarafından yapılır. Dörtten az olmamak şartıyla ortaklardan en az 1/10 tarafından toplantı gününden 20 gün önce yazı ile bildirilecek isteklerin gündeme konulması mecburidir. Bu mecburiyet, yönetim kurulu tarafından ifa edilmediği takdirde, denetçiler tarafından yerine getirilir.

Genel kurul toplantılarını, yönetim kurulu başkanı açar. İlk olarak toplantıya idare etmek üzere genel kurul çoğunluğu ile bir başkanla, tutanakları yazmak için iki kâtip, oyları toplamak ve ayırmak için de üç tasnifçi seçilir. Divan Başkanının ortak yada ortak vekili olması zorunludur.

OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI :

Madde 24 — Genel kurul, yönetim kurulu veya denetçilerin çağrısı ile olağanüstü olarak toplanır. Bundan başka 4 ortaktan az olmamak şartıyla ortaklardan en az 1/10 unun yazılı istekleri üzerine, yönetim kurulu veya denetçiler en az 10 gün içinde genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmaya mecburdurlar. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 44. madde 2 ve 3 üncü fıkraları saklıdır.)

ÇAĞRILAR :

Madde 25 — Her iki şekilde genel kurul için ortakların davetten mutlak haberdar edilmelerini sağlamak üzere, keyfiyetin taahhütlü mektuplarla, ayrıca mahalli gazetelerde, gazete olmayan yerlerde de mahalli örf ve adetlere göre ilân suretiyle bildirilmesi gerekir. Bu ilânın toplantı gününden en az 15 gün ve en çok 1 ay içinde yapılması ve ilânda toplantının gün ve saati ile yerinin gündemdeki maddelerin bildirilmesi mecburidir. İlânların bir örneği toplantı gününden en az on gün evvel Ticaret ve İmar ve İskân Bakanlıklarına gönderilir. Çağrılarda birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci toplantının tarihi saatli ve yeri, bir haftadan az bir aydan fazla sürede olmamak kaydıyla açıklanarak ikinci bir çağrı ilanına gerek kalmaksızın bir defa da ortaklara duyurulabilir. Bu sürelerin hesabında ilânın ve toplantının yapıldığı günler hesaba katılmaz, Ticaret Bakanlığı temsilcisinin her toplantıya katılarak ortakları toplantıya davete dair işlemlerin anasözleşmede belirtildiği şekilde yapılıp yapılmadığını; toplantı nisabının mevcut olup olmadığını incelemesi kanun

ve anasözleşme hükümlerine uygun düşmeyecek kararların alınması hususlarında uyarmalarda bulunmak üzere, görüşmelere, gündeme ve tutanağa nezaret etmesi mecburidir. Toplantıda bulunmuş olan anılan temsilci tarafından imza edilmemiş tutanaklar muteber olmadığı gibi, tescil de edilemez. Genel Kurul tutanakları ortaklar adına genel kurul başkanı ile katip tarafından imzalanır. Ayrıca genel kurul toplantılarına, gerektiğinde İmar ve İskan Bakanlığından da bir temsilci katılır.

GÖRÜŞME VE KARAR NİSABI :

Madde 26 — Genel Kurulun toplanabilmesi ve görüşme yapılabilmesi için, genel kurula katılma hakkına sahip olanların en az 1/4 nin şahsen veya temsilen toplantıda hazır bulunmaları gerekir ilk toplantıda bu çoğunluk sağlanamazsa ikinci toplantıda hazır bulunan ortakların sayıları ne olursa olsun birinci toplantıya ait gündem görüşülerek karara bağlanır. Karar çoklukla verilir.

Kooperatifin feshi veya anasözleşmede yapılacak değişikliklerle ilgili toplantılarda görüşme yapılabilmesi için, genel kurula katılma hakkını haiz ortakların 2/3 ünün ilk toplantıda hazır bulunması lâzımdır. Bu nisap temin edilemezse, ikinci toplantıda, ortakların yarısının bulunması kâfidir. Bu da mümkün olmazsa üçüncü toplantıda nisap aranmaz.

Ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümleri ihdası hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların 3/4 ünün rızası gereklidir. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 57. maddesi saklıdır.)

Katılma hakkını haiz bütün ortakların genel kurulda hazır bulunmaları halinde, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 47 nci maddesine göre işlem yapılır.

GÜNDEM :

Madde 27 — Yıllık genel kurul toplantılarına ait görüşme gündemine :

a) Yönetim kurulu ve denetçiler tarafından verilen raporların okunması,

b) Bilânçonun, envanterin ve fiyat farkı hesaplarının incelenmesi okunması veya reddi, yönetim kurulu ve denetçilerin ibrası,

c) Süreleri biten yönetim kurulu üyeleriyle, denetçilerin seçilmesi veya değiştirilmesi hususlarıyla lüzumlu görülen diğer maddeler konur.

ç) Yönetim kurulu üyeleriyle denetçilerin azli hesap komisyonunun seçilmesi bilânço incelenmesinin geriye bırakılması ç1-

kan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması teklifi müstesna olmak üzere, gündemde yazılı olmayan hususlar görüşülemez.

ORTAKLAR CETVELİ :

Madde 28 — Genel kurul toplantısına gelen her ortak, genel kurulda hazır bulundurulmuş ve bütün ortakların sıra numaraları ile ad ve soyadlarını gösteren cetvellerde, kendi adına ve diğer başka bir ortağın da vekili bulunuyorsa, onun adını bularak isimlerinin hizasını imzalar. Bu cetvel toplantı yerinde, bütün ortaklar tarafından kolayca görülecek bir yere asılır. Bakanlık temsilcileri tarafından bu listeler imzalanır. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 87/4 üncü maddesi saklıdır.)

GENEL KURUL TOPLANTI TUTANAĞI VE TOPLANTIYA AİT SAİR BELGELER :

Madde 29 — Genel Kurul normal veya olağanüstü toplantılarında görüşülüp karara bağlanan işler için, Ticaret Bakanlığı temsilcisi ile başkan ve kâtipler tarafından hep birlikte imzalanan bir tutanak düzenlenir. Bu tutanakta toplantıya asaleten ve vekâleten katılan ortak sayıları ve nisabın mevcut olduğu hususları yazılır. Ortak listeleri yönetim kurulu ile denetçilerin raporları bilanço ve netice hesapları iki nüsha olarak, en geç toplantı gününden itibaren 15 gün içinde İmar ve İskân Bakanlığına gönderilir. Tutanak ve bilançodan birer nüsha da Ticaret Bakanlığına gönderilir. Toplantı Tutanağı Mahalli Ticaret Sicili Memurluğuna tescil ettirilir.

YÖNETİM KURULU :

Madde 30 — Kooperatif işleri genel kurulca ortaklar arasında en çok 4 yıl için seçilen, en az 3 ortaktan tereküp eden yönetim kurulu tarafından görülür. Kurucu ortaklar ile genel kurula kadar aralarından en az 3 kişiyi yönetim kurulu üyesi ve en az 2 kişiyi denetçi olarak seçerler. Bu husus anasözleşmenin arkasında belirtilir.

Yönetim Kurulunun hizmet süresi 1 yıldan az 4 yıldan fazla olmamak üzere genel kurulca tesbit olunur.

Yönetim kuruluna seçilen üye sayısı kadar da yedek üye seçilir. Yönetim kurulu üyelerinden birinin herhangi bir sebeple ayrılması halinde yedek üyeler aldıkları oy sayısına göre göreve çağırılırlar. Eşit oy alanlar arasında kura çekilir.

Yönetim kurulu üyelerinin görevleri devam ettiği müddetçe payları kooperatife tevdi olunur. Bu paylar üzerinde yönetim kurulu üyeleri görevleri süresince hiçbir tasarrufta bulunamazlar.

YÖNETİM KURULUNA SEÇİLME ENGELLERİ :

Madde 31 — Durumları aşağıdaki kategorilerden birine uyanlar yönetim kuruluna seçilemezler :

- a) Hacir altına alınanlar, kanuni ehliyetini kaybedenler,
- b) İflâs etmiş olanlar,
- c) Sahtekârlık, dolandırıcılık, hırsızlık suçları ile hüküm giyenler, ağır hapis veya o derecede bir ceza ile mahkûm olanlar.
- d) Kooperatif denetçileriyle, üçüncü derece dahil hısımlar veya aralarında iş ortaklığı bulunanlar.

(1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 26 ve 56 ncı maddesi hükümleri saklıdır).

YÖNETİM KURULU TOPLANTILARI :

Madde 32 — Yönetim kurulu üyeleri, her yıl ilk toplantıda, aralarından birini başkan ve birini de, İkinci Başkan seçerler. Yönetim kurulu başkanının bulunmadığı zamanlarda da, yönetim kurulu ikinci başkanının çağrısı ile toplanır. Yönetim kurulu en az iki haftada birkere toplanır. Yönetim kurulu en az yarıdan fazla üyenin katılmasıyla toplanır. Kararlar toplantıda bulunanların çoğunluğu ile verilir. Oyların eşitliği halinde keyfiyet gelecek toplantıya bırakılır. Onda da müsavilik olursa bahis mevzu teklif reddedilmiş sayılır. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 98; Türk Ticaret Kanununun 330 uncu maddeleri)

Üyelerin birbirleriyle niyabeten oy vermeleri caiz değildir. Yönetim kurulu üyeleri şahsi menfaatlerini ilgilendiren hususların görüşülmesi sırasında toplantıya katılamazlar. Özürsüz olarak üst üste üç toplantıda hazır bulunmayan üye çekilmiş sayılır ve yerine en çok oy almış olan yedek üye getirilir.

YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ :

Madde 33 — Kooperatif amaçlarının gerçekleştirilmesi veya ortakların menfaatlerinin korunması ile ilgili olup da, anasözleşme veya genel kurul kararı ile ifaları; genel kurula bırakılmamış olan her türlü işlerin yapılması, yönetim kurulu vazifeleri cümlesindedir. Bunların belli başlıları şunlardır :

a) Ortakların menfaatlerine en elverişli şekilde arsa ve arazi satın almak, imar planı ile arsaların parselasyonunu yaptırmak ve bu plana göre yola gidecek kısımları kanun hükümleri dairesinde terketmek,

b) Alınan arsa veya arazide yaptırılacak konutlar için lüzumlu plan ve proje ve haritalar yaptırmak, ortaklığın uhdesindeki taşınmazmaları ipotek göstermek suretiyle kooperatifin gayelerinde kullanılmak üzere, bankalardan veya diğer kredi veren kuruluşlardan borç para almak,

c) Belediye, Yapı ve Yollar Kanununa göre yapılması icabeden klüp, gazino, satış mağazası, okul, kütüphane, genel bahçe ve spor alanı gibi yerlerden başka, kooperatifte lüzumlu diğer tesislerin inşaa planını gözönünde bulundurmak,

ç) Ortakların ihtiyaçlarına göre yapılacak konutların tiplerini kendilerine göstermek ve belli bir süre içinde bu tiplerden hangisinin tercih edildiğinin kooperatife bildirilmesini istemek,

Ortaklar bu ciheti taahhütlü mektupla yönetim kuruluna bildirirler, veyahutta kooperatife kadar gelerek isteklerini, imzalı bir kâğıtla yönetim kuruluna da belirtmiş olurlar.

d) Üyeler arasında kendi anlaşmaları ile yapılacak tip değiştirmelerine izin vermek,

e) Borç para alma işlerinde, kooperatif kredi açacak müesseseye olan taahhüt ve vecibelerinde ortakları haberdar etmek,

f) Satın alınacak arsa veya arazi ile bunlar üzerinde yapılacak konutların bedellerini gerek sermaye mevcudundan gerekse ortakların veya üçüncü şahısların ödünç olarak verdikleri paralardan ödemek,

g) Hükümet ve hususi şahıslar tarafından kooperatife yapılan bağışları kooperatif amacına uygun işlerde kullanmak,

h) Kararlaştırılan konut tiplerinin tahmini bedellerine göre hesaplanacak % 25 lerini 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 19 uncu maddesi mucibince ortaklardan istemek, vermeyenler hakkında bu anasözleşmesinin 9. maddesi (a) fıkrasındaki hükümleri uygulamak,

i) Ortaklardan alınan sermayelerle, temin edilen krediler bir araya getirildikten sonra, işi bir müteahhide vererek inşaaatla başlamak ve işler için lüzumlu elemanlar kullanmak,

j) İnşaatı üzerine alacak olan müteahhitlerin evvelce yapılan keşiflere göre, tahmin olunan % 10 unu geçecek şekilde bir

fiyat istemeleri halinde, derhal genel kurulu olağanüstü bir toplantıya çağırarak, oradan alacağı karara göre ihaleyi yapmak,

k) c fıkrasında yazılı okul, kütüphane, genel bahçe vesair tesisler için, taşınmaz mal inşaat bedelinin % 5 inden fazla masraf yapılması gerektiği takdirde, bu hususta genel kuruldan izin almak şartı ile anılan tesisleri yapmak,

l) Mücbir sebepler dolayısıyla binaların hepsi yapılmayıp, ancak bir kısmı meydana geldiği takdirde, bu binaları, isteklilerine göre ad çekmek suretiyle ortaklara dağıtmak ve kooperatifin üçüncü şahıslara ve kredi veren kuruluşlara olan borçlarını ortaklara aktararak onların anılan kuruluşlara karşı ayrı ayrı borçlanmalarını sağlamak,

m) 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu ile 7116 Sayılı Kanunun 10. maddesi (e) fıkrası gereğince Ticaret Bakanlığı ve İmar ve İskân Bakanlıklarına yapılacak idari ve teknik denetimleri temin için :

1) Kooperatif kuruluşuna ait tasdikli anasözleşme örneğini,

2) Genel kurul tutanakları ile vesair evrakı,

3) Yapılacak binaların ve kamu tesislerinin (yol elektrik, su gibi) projelerini, programlarını, maliyet ve kredi tahsis esaslarını,

Ticaret Bakanlığı ile İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmek ve Bakanlıklarca bu hususta istenecek her türlü evrak ve vesaiki ibraz etmek, teknik ve idari murakebe için mahalline gönderilecek yetkili elemanlara gerekli kolaylığı göstermek. (Üçüncü fıkrada belirtilen projeler talep vukuunda sadece İmar ve İskân Bakanlığına gönderilecektir.)

n) Kooperatifi resmi dairelerde, mahkemelerde ve üçüncü şahıslara karşı temsil etmek,

o) İbra etmek, dava açmak, sulh olmak veya davadan vazgeçmek,

ö) Genel kuruldan karar almak şartı ile kooperatifin taşınır ve taşınmaz mallarını satmak, rehine koymak veya mülkiyetlerini aktarmak, (Kredi ve arsa tahsis eden kuruluşların hüküm ve şartları saklıdır.)

p) Doğacak mesuliyet yönetim kuruluna ait olmak şartıyla, kendi ortakları arasından veya hariçten bir veya bir kaç kişiyi kooperatifi ilzam edecek tasarruflarda bulunmağa veya muayyen işlerde kooperatifi temsil etmeye yetkili kılmak.

MÜDÜR, SAYMAN VE KATİP :

Madde 34 — Yönetim kurulu kooperatifin mali işlerini ve hesaplarını tedvir hususunda lüzumlu anlaşmayı yapmağa ve ge-

rektiği takdirde ortaklar arasından ve hariçten bir müdür tayinine yetkilidir. Kâtiplik ve saymanlık işleri için de yönetim kurulu ortaklar arasından veya hariçten bu işlerden anlayan kimse-leri görevlendirebilir. Bu personele yönetim kurulunca tesbit edilecek miktarda ücrette verilir.

MÜDÜRLÜK GÖREV VE YETKİLERİ :

Madde 35 — Kooperatifi resmi dairelerde, mahkemelerde üçüncü kişiler nezdinde temsil hakkı yönetim kurulunundur. Yönetim kurulu bu yetkisini müdüre verebilir. Ancak kooperatifi taahhüt altına koyabilecek işlerde, evrak müdür veya Murahhas ortak veya bunların yokluğunda yönetim kurulunca imza yetkisi verilmiş olanlar, yönetim kurulu başkan ve üyelerinden birinin birlikte imzalaması şarttır. Murahhas üyelerin seçilmesi ve değiş-tirilmesi ticaret siciline tescil ettirilir.

Madde 36 — Yönetim kurulu yapacağı ilk toplantıda imza yetkileri hakkında bir sürküler yaparak, bunu noter onayından sonra ticaret siciline tescil ve ilân ettirilir. Yönetim kurulu lüzum görürse, imza yetkisini haiz kimseleri değiştirebilir. Bu takdirde yukarıdaki fıkrada yazılı olduğu veçhile hareket edilir.

YÖNETİM KURULU KARARLARININ İMZALANMASI :

Madde 37 — Yönetim kurulu toplantılarında verilen kararlar, bu hususta noterlikçe onanmış karar defterine yazılır ve alt-ları toplantıda hazır bulunan üyeler tarafından imzalanır. Verilen karara karşı olanlarla, çekimser kalan üyeler, karşı olma veya çekimser kalma sebeplerini kararın altına yazarak imzalarlar. Bunlar bir tutanak düzenleyerek, durumu bir yazı ile denetçilere bildirdikleri takdirde, verilen karardan doğacak sorumluluktan kurtulmuş olurlar. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 25. maddesi saklıdır.)

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞU :

Madde 38 — Yönetim kurulu kooperatif işlerinin, yönetimi için gereken titizliği gösterir ve kooperatifin başarısı ve gelişme yolunda bütün gayretini sarf eder.

Yönetim kurulu, kendi tutanakları ile genel kurul tutanakla-rını, gerekli defterleri ve ortak listelerinin muntazam hazırlanıp tutulup saklanması ve işletme hesabıyla yıllık bilânçonun kanuni hükümlere uygun olarak hazırlanıp, tetkik olunmak üze-re denetleme kuruluna verilmesinden sorumludur.

Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunlar, suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilânço tutanak, rapor vesair evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı (devlet memurları) gibi ceza görürler. Yönetim kurulu, işlerin görülmesiyle görevlendirdiği kimseleri ve atadığı müdürleri ve diğer temsilci ve vekilleri her zaman azledebilir. İşten çıkarılan kimselerin tazminat isteme hakları saklıdır.

Yönetim kurulu üyeleri ortaklık işlemleri dışında kooperatifle iş yapamazlar. Yönetim kurulu üyelerinin kanunen müteselsil sorumluluğundakı hallere ait hükümler saklıdır.

ÜYELİK TEN ÇEKİLME :

Madde 39 — Yönetim kurulu üyeleri her zaman istifa etmek suretiyle üyelikten çekilebilirler. Ancak, çekilen üyelerin iş gördüğü zamana ait sorumluluğu ayrılış tarihinden itibaren, 5 yıl devam eder. Yönetim kurulu üyelerini toplu olarak veya ayrı ayrı çekilmeleri halinde yerlerine yedekler getirilir. Yedekler de dahil olmak üzere üyeler sayısı genel kurulca belirtilen miktardan aşağı düşerse 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 98 inci maddesi atfına istinaden Türk Ticaret Kanununun 315 inci maddesi gereğince 275 inci madde hükmü mahfuz olmak üzere, Yönetim Kurulu kanuni şartları haiz bir kimseyi geçici olarak seçip ilk toplanacak genel kurulun tasvibine arzeder. Bu usretle seçilen üye genel kurul toplantısına kadar vazife yapar.

Yönetim kurulu üyelerinden biri iflâsa tabi kimselerden olup, da iflâsına karar verilir veya haciz altına alınır yahut üyelik için lüzumlu kanuni nitelikleri kaybederse, vazifesi sona ermiş olur. Ağır hapis cezasıyla veya sahtekarlık, emniyeti suistimal, hırsızlık, dolandırıcılık suçlarından dolayı mahkûmiyet halinde dahi hüküm aynıdır.

Yönetim Kurulu üyeleri toplu olarak işten el çektikleri ve yerlerine geçecek yedek üyeler bulunmadığı takdirde, denetleme kurulu derhal genel kurul toplantıya çağırır ve yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar eski kurul görevine devam eder.

DENETÇİLER :

Madde 40 — Kooperatifin işlerini ve hesaplarını genel kurul adına denetlemek üzere, ortaklar arasından veya dışardan genel kurulca en az bir veya daha çok denetçi ile bir o kadar da yedeği

seçilir. Denetçiler en az bir yıl süre ile seçilir. Süreleri bitenlerin tekrar seçilmeleri caizdir. Denetçiliğe seçilecek kimselerin saymanlık işlerinden anlamaları şarttır. Üçüncü derece dahil olmak üzere kan ve sıhrî hısımları olanlar aynı zamanda denetçi veya yönetim kurulu üyesi olamazlar.

DENETÇİLERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI :

Madde 41 — Denetçiler gerek birlikte ve gerekse ayrı ayrı genel kurul adına kooperatifin bütün işlerini ve hesaplarını incelemekle, görevlidirler. Oy hakkı olmaksızın yönetim kurulu toplantılarına da katılabilirler. Kooperatifin defterlerini ve hesaplarını Kooperatifler Kanununun 66-67 nci maddeleri uyarınca inceleyerek bu hususta düzenleyecekleri raporların bir örneğini genel kurula sunarlar. Gerek yönetim kurulu ortakları ve gerekse kooperatif görevlileri, denetçiler tarafından istenilecek malumatla her türlü defter ve vesikaları kendilerine göstermeye mecburdurlar.

Denetçiler yıllık bilânço ve sonuç hesaplarını inceleyerek bu husustaki düşüncelerini birlikte veya tek başına genel kurula bir raporla bildirirler. Böyle bir rapor olmadıkça Genel Kurul bilânço hakkında bir karar veremez. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 98. Türk Ticaret Kanununun 354-380 inci maddeleri) Denetçiler kooperatifin işlerinde, rastlayacakları yolsuzlukları önem derecesine göre yönetim kurulu veya genel kurula bildirirler. Denetçiler genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmayı gerektiren yolsuzluklarla ilgili raporların bir suretini derhal Ticaret ve İmar ve İskân Bakanlığına göndereceklerdir. Görevlerinde gevşekliği müsamahası görülen veya ödevini vaktinde yapmayan denetçiler ister görevlerinden çekilmiş, ister genel kurulca işten el çektirilmiş olsunlar, zamanları ile ilgili yolsuzluklardan dolayı sorumlulukları yönetim kurulu üyeleri gibi beş yıl süre ile devam eder.

DENETÇİLERİN ÇEKİLMESİ :

Madde 42 — Denetçiler istifa etmek suretiyle, her zaman görevlerinden çekilebilirler. Ancak, denetçiler birer birer çekilirse yerlerine en çok oy alan yedek denetçiler geçer. Yedek denetçilerle beraber denetçi sayıları genel kurulca belirtilen miktardan aşağı düştüğü takdirde, Kooperatifler Kanununun atfına göre Türk Ticaret Kanununun 351 inci maddesi uygulanır. Yedekler de dahil toptan çekilme olursa derhal toplantıya çağrılacak genel kurul tarafından yeni denetçiler seçilinceye kadar eskileri görevlerine devam etmek zorundadırlar.

DENETÇİLERE VERİLECEK ÜCRET VE DENETÇİLERİN KOOPERATİF İLE İŞLEMDE BULUNMAMASI :

Madde 43 — :

- a) Denetçilere gördükleri iş için bütçeye konulmak ve Genel kuruldan karar alınmak suretiyle ücret verilebilir.
- b) Ortaklık işlemleri dışında denetçiler kendi şahıslarını ilgilendiren hususlarda kooperatifle iş yapamazlar.

ARSALARIN SATIN ALINMASI VE KONUTLARIN YAPIMI :

Madde 44 — Arsa satın alınması ile konutların yapımında ve bunlara tahsis olunacak kredilere ait muamelelerde, kredi kuruluşlarının usul ve prensipleri uygulanır. 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 19 uncu maddesi gereğince, % 25 ini ödemiş olan ortakların konutlarının yapılması için lüzumlu kredi tamamen temin edildiği takdirde, konutların hepsinin yapılmasına başlanır. Konutların hepsinin birden yapılması için gereken kredi temin edilmemiş ise, yalnız kredisi açılan ortakların konutlarının yapılmasına başlanır. Geri kalan ortaklar için de, kredi temin edildikçe yapımına devam edilir.

KONUT BEDELLERİNİN HESABI :

Madde 45 — Arsa bedeli ile yapı masrafları ve su, elektrik, yol gibi birleşik tesis masrafları ile 33 üncü maddenin (3) fıkrasında yer alan sair tesis bedellerinden her konuta düşecek olan payların ve ayrıca kooperatifin, genel giderleri ile yönetim masraflarından ortakların paylarına düşecek miktar eklenmek suretiyle geçici maliyet bulunur. Bundan sonra, konutun yeri ve yapı durumu ile sair hususiyetler gözönüne alınarak, yeminli üç kişi ile kurulan bir fen heyeti tarafından rayiç fiyatlara göre konutlara değer takdir olunur. Fen heyetinin raporu tanzim tarihi ve imzalarının doğruluğu bakımından noterce onanır. Bu rapor mahalle kurulan yerlerde bir gazete ile ilân edilir. Ortaklar son ilân tarihinden itibaren 15 gün içinde bu kıymetlere itiraz edebilirler. 15 günün geçmesiyle itiraz hakkı, kesin olarak düşer.

İtiraz, taksitlerin ödenmesini geçiktirmez. İtiraz edildiği takdirde sözü geçen kurul ile yönetim kurulunun kendi üyeleri arasından birer, itirazda bulunan ortak tarafından seçilecek bir kişiden müşteşekkil, 3 kişilik yeni bir kurul marifetiyle bahse konu konutta yeniden kıymet takdir olunur. Bu kurul tarafından çoğunlukla kabul edilecek fark, o konutun birinci fıkra yazılı bedeline ek-

lenir veya bu bedelden indirilir. Böylece daha iyi ve daha değerli olan konutlara bir miktar zam yapılmış olur. İşbu zamlar, daha az uygun durumdaki konutlara bölünerek, onların geçici maliyet bedelinden o nisbette indirme yapılır. Geçici maliyetten sonra yapılan masraflar kesinleşen kıymet takdirleriyle orantılı olarak bölünerek kesin maliyet bulunur. Her ortak kendisine düşen konutu kesin maliyet bedeli üzerinden kabule mecburdur. Ortaklar, ancak yönetim kuruluna yazı ile bilgi vermek şartı ile kendilerine düşen konutları, diğer ortakların konutlarıyla değiştirebilirler.

Maliyet bedelleri bu suretle kesinleşen konutların 33 üncü maddenin (ç) fıkrası gereğince tesbit edilen tip ve kategoriler dahilinde noter önünde çekilecek kurallar sonunda sahipleri belli olur.

KONUT BEDELLERİNİN ÖDENMESİ :

Madde 46 — 45 inci madde mucibine dağıtım ve tahsisi yapılan konutlar, kullanılmaya elverişli iseler derhal ve henüz kullanılmaya elverişli bir halde değilse, bu hale geldiği zaman, ilgili ortağın konutu teslim alabilmesi için ortağın sermaye ve ödünç para vermek suretiyle yatırdığı paraların yekûnû, konutun kesin maliyet bedelinden indirilerek geri kalanı genel kurulca kararlaştırılmış taksitlere bağlanır. Bu taksit bedellerine, Kooperatifin gerek arsa satın almak ve gerekse yapı yapmak için ödünç olarak harıçten almış olduğu paraların faiz ve komisyonları da eklenir. Birinci taksitin konutun teslimi tarihinde peşin olarak diğer taksitlerinde vadeler geldiği zaman ödenmesi mecburidir.

KONUTLARIN MÜLKİYETİ, ORTAĞIN SORUMLULUĞU :

Madde 47 — Yapılan konutlar ortaklara dağıtıldıktan ve 45-46 ncı maddeler gereğince de, kesin maliyetle ödenecek taksitler de belli olduktan sonra, kooperatifin aradan çekilmesi ve borç miktarı kadar kredi veren kuruluş lehine ipotek tesisi suretiyle, konutların mülkiyetleri de ortaklara aktarılarak ferdi münasebete geçiş muamelesine başlanır. Muamelenin tamamlanması ve kendi borcunu kabullenmiş olması ile ortağın borç miktarı bakımından kooperatifle ilgisi kesilmiş olur. Yalnız ortağın, 17 inci madde gereğince yüklenmiş olduğu sorumluluk, Kooperatifin tasviyesine veya genel kurulca ibrasına kadar devam edeceği gibi, konut üzerine konulmuş olan ipotek de o konutun borcunun tamamen ödenmesine kadar kaldırılamaz.

TAKSİTLERİN VADESİ :

Madde 48 — Ortaklar borçlu bulundukları aylık taksitleri muntazaman vadelerinde ve bu vadenin bitiminden sonra en geç beş gün zarfından ödemeye mecburdurlar.

Bu sürenin geçirilmesi halinde her geçen gün için % 5 gecikme faizi yürütülür.

Gelecek taksitle birlikte, evvelki taksit bedeli faizle beraber ödenmediği takdirde, ödenmeyen, ikinci ve müteakip taksitler için de aynı faiz yürütülür.

Üç ay müddetle taksitlerini ödemeyen ortağa kredi veren kuruluş, veya kooperatif tarafından yapılacak ihtar üzerine birikmiş taksitler, iki ay içinde faizleriyle birlikte def'aten ödenmediği takdirde, kredi veren kuruluş veya kooperatif ipotegi nakde çevirebilir veya taşınmaz malı krediye esas değeri üzerinden mülkiyete çevirebilir.

Kredi veren kuruluşların bu madde ile ilgili hüküm ve şartları saklıdır.

VADEDEN ÖNCE YAPILACAK ÖDEMELER :

Madde 49 — Taahhüt ettiği sermayeye ait taksitlerini vadesinden önce ödeyen veya taksitten ayrı olarak kooperatife ödemelerde bulunan ortaklara yönetim kurulunun tensip edeceği bir faiz verilir. Bu faiz oranı % 7 yi geçemez. Vadesinden önce yapılan ve taahhüt edilen sermaye miktarı içinde kalan ödemeler hiç bir sebep ve bahane ile geriye verilemez. Gerekirse fazla ödenen bu meblağlar ortağın vadesinde ödeyemediği taksitlere mahsup edilir.

KONUTLARIN SİGORTA EDİLMESİ :

Madde 50 — Kredi veren kuruluş, yapmamış bulunduğu takdirde, kooperatif, bedeli tamamen ödeninceye kadar, genel kuruldan kararlar almak suretiyle bütün konutları, 45 inci madde gereğince tesbit edilen kesin maliyet bedeli üzerinden yangına karşı sigorta ettirebileceği gibi, ayrıca lüzum görülürse zelzele ve yıldırma karşı da sigorta ettirebilir. Bu takdirde ortaklar paylarına düşen sigorta primini, 46 nci maddeye göre tesbit edilen taksitlerle birlikte ödemek zorundadırlar.

KONUTLARDA DEĞİŞİKLİK :

Madde 51 — Ortaklar teslim aldıkları konutlarda 634 Sayılı Kat-Mülkiyeti Kanunu hükümlerine uygun olmak ve yapının hüviyetini bozmamak şartı ile değişiklik yapabilirler (Kredi veren kuruluşların hüküm ve şartları saklıdır.)

KONUTLARIN BAKIMI :

Madde 52 — Kooperatifin konutlarının bakımı, konutların 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu hükümlerine tabi olması halin-

de bu kanun gereğince hazırlanacak tüzük esasları dahilinde, yapılır.

Münferit konutlarda, ise yönetim kurulunun tesbit edeceği esaslara göre yapılır. Bu takdirde müşterek elemanlar kullanılarak, bunların masrafları ortaklara bölünebilir.

Her ortak, borcunu tamamen ödeyinceye kadar konutunu ve arsasını iyi bir surette muhafaza etmekle mükelleftir. Konutun tamire muhtaç kısımlarını derhal onarmak ortağa aittir. Bunu yerine getirmeyen ortağa, yönetim kurulunca tebliğ edilecek bir yazı ile, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, tamirin yaptırılması ihtar olunur.

Bahse konu tamir, ortak tarafından yaptırılmadığı takdirde kooperatifçe yapılır. ve masrafı ödeme tarihine kadar % 8,5 üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte, ihtar çekmeye, kanuni merasime girişmeye ve hüküm almaya hacet kalmaksızın, icra vasıtası ile bir defada veya yönetim kurulunun kararına göre aylık taksitlerle ortaktan alınır.

BAHÇE BAKIMI :

Madde 53 — Bahçeye ağaç veya çiçek dikmek tarhları diledikleri gibi tanzim etmek hususunda ortaklar, 634 Sayılı Kanuna göre hazırlanan tüzük esasları dahilinde hareket ederler. Münferit konutlarda bu iş ve sahibi olan ortakların yarısından fazlasının istemesi şartı ile kooperatifçe müşterekende yaptırılır. Bu takdirde masraflar tanzim edilen bahçe sahasına göre verilir.

BÖLÜM : VI

BİLANÇO VE NETİCE HESAPLARI

Madde 54 — Yönetim kurulu, her yıl 31 Aralık tarihi itibariyle envanter yaparak, en geç 1 ay içinde bilânço ve gelir gider farkı hesabını tanzim eder, bilânço ve gelir gider farkını genel kurul toplantısından en az bir ay önce denetçilere verir. Denetçiler en çok 10 gün içinde bunları inceleyerek raporları ile birlikte yönetim kuruluna iade ederler. Bilânço ve netice hesapları genel kurul toplantısından en az 15 gün önce Kooperatif merkezinde ortakların incelemesine sunulur ve isteyenlere suretleri verilir. Bu hükme uyulmadığı, yani genel kurul toplantısından bir ay önce bilânço ve netice hesapları gerek denetçiler ve gerekse isteyen ortaklara aynen verilmediği takdirde genel kurul bilânço hakkında bir karar veremez. Bu takdirde genel kurulca, bilânço hesaplarının incelenmesini sağlamak üzere, ortak adedi anılan kurulca tesbit edilecek miktarda özel komisyon seçilerek, bir ay sonraya ertelenecek genel kurulda bu komisyonun vereceği rapora göre durum yeniden

görüŖülür. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 98. Türk Ticaret Kanununun 348-377 nci maddeleri)

Ticaret Bakanlığı muhasebe ve bilânço örnekleri tavsiye ettiği takdirde, kooperatif muhasebesinin bu örneklere göre tutulması ve bilânçosunun da ona göre düzenlenmesi mecburidir. Kooperatif yıl sonunda müsbet fiyat farkı elde ettiği takdirde bundan 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 39 uncu maddesine göre yedek akçe ayrılması gereklidir. Bu yedek akçe 5072 Kanun'un 1 inci maddesi gereğince tamamen devlet tahvillerine yatırılır.

KOOPERATİFİN ACİZ HALİNDE YAPILACAK İŞLER :

Madde 55 — Kooperatifin aciz halinde bulunduğunu kabul ettirilecek ciddi sebepler mevcut ise, yönetim kurulu piyasada cari fiyatlar esas olmak üzere, derhal bir ara bilânçosu tanzim eder. Son yılın blânçosu veya daha sonra yapılan bir tasfiye bilânçosu veya hut da yukarda sözü geçen ara bilânçosu kooperatif mevcudunun, borçlarını artık karşılamayacağını belirtiyorsa yönetim kurulu, Ticaret Bakanlığına ve İmar ve İskân Bakanlığına keyfiyeti bildirerek genel kurulu derhal olağanüstü toplantıya çağırır. Son yılın bilânçosunda kooperatif varlığının yarısı karşılıksız kalırsa yönetim kurulu derhal genel kurulu toplantıya çağırarak durumu ortaklara arzeder. Aynı zamanda ilgili mahkeme ve Ticaret Bakanlığı ile İmar ve İskân Bakanlığına bilgi verir. Ancak, bilânçoda tesbit edilen açık, 3 ay içinde ortakların ek ödemeleriyle kapanmadığı takdirde Ticaret Bakanlığı ile İmar ve İskân Bakanlığı haberdar edilir.

Mali durumun düzeltilmesinin mümkün görölmesi halinde mahkeme yönetim kurulunun veya alacaklılardan birinin isteği üzerine iflâsın açılmasını erteleyebilir. Bu takdirde, mevcutlar defterinin tutulması, yönetim kurulunun atanması gibi kooperatif varlığının korunmasına ve devamına yarayan tedbirleri alır.

YEDİNCİ BÖLÜM

UYUŞMAZLIK

Madde 56 — Ortakların kanun ve anasözleşme ile buna müsteniden çıkarılmış talimatname ve kararlar hilâfına, kooperatifin menfaatlerine aykırı olan hareketleri ile, ortaklarla kooperatif arasındaki uyumsuzluk dolayısıyla, yönetim kurulunca verilen kararlara ortaklar tarafından itirazda bulunulacak olursa, bu itirazlar önce genel kurula, bu kurulca halledilmemesi halinde ise, kazai mercilere yapılır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

BİRLEŞME, AYRILMA

Madde 57 — Genel kurul kooperatifin aynı neviden bir birliğe katılmasına veya gerektiği takdirde 1163 sayılı Kanunun 84 ncü maddesi uyarınca konu ve amaçları ile ilgili diğer bir kooperatifle birleşmesine karar verebilir.

FESİH VE TASFİYE :

Madde 58 — Aşağıdaki hallerden birinde genel kurul kararı ile kooperatifin fesih edilerek tasfiyesi cihetine gidilir :

- a) 1 nci maddede belirtilen sürenin dolması halinde,
- b) Bu süre dolmamış olsa dahi, Kooperatifin amaçları tamamen yerine getirilmiş, bütün alacakları toplanmış ve borçları da ödenmiş bulunursa,
- c) Kanunlarda öngörülen diğer hallerde Ticaret veya İmar ve İskân Bakanlığının mahkemeden alacağı karar üzerine.

Kooperatifler Kanununda yazılı hükümlere göre yürütülecek olan tasfiye sonunda artan varlıklar dağılma anında kayıtlı ortaklar veya hukuki halefleri arasında eşit olarak dağıtılır.

İNFİSAH :

Madde 59 — Aşağıdaki hallerden birinin tahakkuku halinde kooperatif infisah eder :

- a) Ortak sayısının 7 den aşağı düşmesi,
- b) Kooperatifin iflâs etmesi,
- c) Sermayenin 2/3 nün karşılıksız kalması.

Gerek yukarıdaki sebeplerle kooperatifin münfesi hale düşmesi, gerekse iktisadi buhran ve sair sebeplerle işlerin, yürütülemediğine kanaat getirilerek genel kurulca kooperatifin feshine karar verilmiş olması halinde, Kooperatif mevcudu ipotek alacaklarının tasfiyesine sarf edilir. Mevcudun yetismemesi halinde 17 nci maddedeki limitler dairesinde, ortakların sorumluluğuna başvurulur. İmtiyazlı alacakların ödenmesinden sonra kooperatifin kalan mevcudu diğer alacaklılara da ödendikten sonra, kooperatifin kalan mevcudu 58 inci maddedeki esaslar dahilinde tasfiye olunur.

TASFİYE KURULU

TASFİYE KURULUNUN TEŞKİLİ VE İŞTEN EL ÇEKTİRİLMESİ

Madde 60 — Tasfiye kurulu genel kurulunun seçeceği lüzumu kadar üyeden teşekkül eder, genel kurul bu hususta yönetim kurulunu da görevlendirebilir. Tasfiye kuruluna genel kurul kararı ile ücrette verilebilir.

Tasfiye kurulunu teşkil edenlerden biri veya hepsi vazifelerini diğerlerine devredemezler.

TASFİYE KURULUNUN GÖREVLERİ :

Madde 61 — Tasfiye kurulunun görevlerinden başlıcaları şunlardır :

a) İşe başladığı günden itibaren, birer hafta ara ile üç defa tasfiyenin başladığını ilân eder. Alacaklıların son ilân tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde yapacakları müracaatları inceler.

b) Vazifeye başladığı zaman, kooperatifin fesih kararının verildiği tarihe kadar yapılmış işler neticesini varlıklarını, alacaklarını, borçlarını, gösterir birer defter, bir de tasfiye açılış bilânçosunu hazırlar ve ayrıca giren ve çıkan ortakların isim ve numaralarını her birinin ortaklık hisselerini ve son borç durumlarını gösterir birer cetvel tanzim eder.

c) Tasfiyenin devamı müddetince yönetim kurulunun yerine geçer. Ancak, kooperatif namına tasfiye muameleleri ile alâkalı olmayan yeni mesuliyetler altına giremez. Aksi halde, tasfiye kurulu üyeleri müteselsilen sorumlu olur. Kooperatif adına imza atarken tasfiye durumunda bulunduğunun yazılması lâzımdır.

ç) Kooperatifin, eskiden başlamış olup da, henüz bitirilmemiş işlerinden tamamlanması mümkün olanları tamamlar, taahhütlerini yerine getirir, alacaklarını toplar ve taşınır varlıklarını paraya çevirir.

d) Tasfiye heyeti, kooperatifin taşınır mallarını lüzumuna göre açık arttırma ve pazarlıkla satabilir. İttifakla verilen kararla, ortaklar başka bir satış şeklini tesbit etmedikleri takdirde, taşınmaz mallar ancak, İcra İflâs Kanunu hükümleri dairesinde açık arttırma yolu ile satılabilir. Şu kadar ki, bunların herhangi bir suretle satışı, kooperatife kredi veren kuruluşun müsadeseyle yapılabilir.

e) Kooperatifin tasfiye işlerini teker teker gösterir bir tasfiye defteri tutar,

f) Tasfiye işleri neticeye erinceye kadar her yıl sonunda yıllık bilânço-yu raporu hazırlar ve genel kurulu toplantıya çağırır,

g) Tasfiye işlerinin hitamında, tasfiye kapanış bilânçosu yapar ve çağıracağı son genel kurulun tasvibine sunar.

h) Kooperatifin dağılmasını, tescil ve ilân ettirir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

SİYASİ FAALİYET YASAĞI :

Madde 62 — Kooperatif toplantılarında ve kooperatif tesislerinde siyasi faaliyet gösterilemez, kooperatif faaliyetleri siyasi maksatlara âlet edilemez.

Kooperatifler, siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden herhangi bir suretle maddi yardım kabul edemezler. Onlara maddi yardımda bulunamazlar.

İkinci fıkra hükümlerine aykırı hareket eden kooperatif kurucuları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ve bu fiil genel kurulda vuku bulmuşsa, bunu mümkün kılan genel kurul başkanı, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 92/3 maddesi)

MUAFLIKLAR :

Madde 63 — Kooperatifler, her nevi defterlerin ve anasözleşmelerin tasdiki ve açılış tasdiklerinde sayfaların mühürlenmesi ve açılış tasdiklerinde sayfaların mühürlenmesi ve her nevi harçtan ve damga vergisinden,

Taşınmaz malların, irtifak haklarının ve taşınmaz mal mükellefiyetinin kooperatiflere, sermaye konulması halinde bunlar Em-lâk Alım Kanununun 9 uncu maddesindeki indirimli nisbetten, muafırlar (1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 93 üncü maddesi saklıdır.)

GENEL HÜKÜMLER :

Madde 64 — İşbu Anasözleşmede açıklık olmayan hallerde 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlere ait hükümleri ve 7116 Sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDELER :

1 — 28 Temmuz 1967 gün ve 12659 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yapı kooperatifleri tip statüsü kaldırılmıştır.

2 — Bu örnek anasözleşme yayın tarihinde yürürlüğe girer.

3 — Bu örnek anasözleşme hükümleri ile ilgili denetlemeyi Ticaret, İmar ve İskân Bakanlıkları yürütür.

4 — İmar ve İskân Bakanlığından sağlanacak arsa ve kredi imkânlarından yararlanmak isteyen yapı kooperatifleri; kuruluşlarına ait statü niteliğindeki bu örnek anasözleşme ile değiştirilmek zorundadır.

Sıra No.	Adı ve Soyadı	Kurucuların İkâmetgâh Adresi	Taahhüt Ettiği Sermaye	Ödediği	İmza
1 —			1000	250	
2 —			1000	250	
3 —			1000	250	
4 —			1000	250	
5 —			1000	250	
6 —			1000	250	
7 —			1000	250	

İlk Genel Kurul'a kadar aşağıda adları yazılı ortaklar, yönetim ve denetim kurulları üyeliklerine seçilmişlerdir.

Yönetim Kurulu Üyeleri :

- 1 —
- 2 —
- 3 —

Denetçiler :

- 1 —
- 2 —

Kurucuların peşin ödediklerin payların tutarı TL,
..... Bankası Şubesine
..... tarih sayılı makbuz karşılığı yatırılmıştır.

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

346 5610668026 KOO 1985